SKY TRANSPORT SOLUTIONS
ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਕਾਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ
PHONE: 209-855-6938

ਹਫਤਾਵਾਰੀ

ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ

VOL -10 ISSUE - 20
August 25, 2021
Postal Address
Desh Doaba
5101 Doe Hollow Pl., Antelope, CA-95843
www.deshdoaba.com
www.ambedkartimes.com

Golden State Truck Sales Inc.
ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਿਲੋ
ਸਸਤੀਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ
ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ

Call : Dharminder Singh
Cell : 530-870-6600
Email: myfuturetruck@gmail.com

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਚੁੰਬਰ ਸੰਪਰਕ : 916-947-8920 ਫੈਕਸ : 916-238-1393 E-mail : deshdoaba@yahoo.com ਸੰਪਾਦਕ : ਤਰਸੇਮ ਜਲੰਧਰੀ

ਉਘੇ ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਐਸ. ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ 'ਤੇ ਅਦਾਰਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵੱਲੋਂ ਦੁਖੀ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ, ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਨਿੱਘੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਵਰਗੀ ਐਸ. ਬਲਵੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰੋ. ਮਾਰਕ ਜਰਜ਼ਨਸਮੇਅਰ (Prof. Mark Juergensmeyer) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰੀਲੀਜੀਅਸ ਰੈਬਲਸ ਇਨ ਦਾ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਨ। **ਸਬੰਧਤ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖ ਅੰਦਰ ਦੇਖੋ।**

-ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਚੁੰਬਰ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ) ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਫਿਰ ਬਗਾਵਤੀ ਸੁਰਾਂ ਉਭਰੀਆਂ

ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਬਾਗੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ)– ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਬਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਜਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ, ਸੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਹਰਿਦੁਆਰ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਚੀ ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਵਾਦ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ। ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਏਗੀ।

ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

SANDHU IMMIGRATION CONSULTANT
ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਲਈ, ਪਾਸਪੋਰਟ, ਵੀਜ਼ਾ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਆਦਿ ਲਈ ਮਿਲੋ
Passports, Visas, Green Cards, Sponsorship, Immigration Forms, Citizenship, Spouse/Family Petitions, Study Visas
MANDEEP SANDHU
All Kinds of Immigration Forms/Petitions/Visa
WE OPEN 7-DAYS A WEEK
ਵੀਜ਼ਾ
Note: I am not an Immigration Attorney.
3222 PENELOPE DR. STOCKTON, CA- 95212
(NEAR HWY 99 ON MORADA LANE)
(209-373-3562) msandhu2014@gmail.com

DR. TAKHAR'S FAMILY MEDICINE & URGENT CARE CLINIC
8191 Timberlake Way, Suite # 400, Sacramento, CA 95823, Phone: 916-688-8888 Fax: 916-688-8837
Clinic Hours: Monday to Friday 9:00 AM to 5:30 PM, Saturday 9:00 AM - 4:00 PM & Sunday closed
Dr. Paramjit S Takhar, MD
Goodie Takhar, PhD
We speak your language: Panjabi, Hindi, Urdu, Farsi, Arabic and Spanish
URGENT CARE CLINIC

BAGGA JEWELERS
SINCE 1996
916-912-8842, 916-329-8772
jewelers.Bagga@gmail.com
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਚ 22 ਅਤੇ 24 ਕੈਰੇਟ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੋਨਾ ਵੇਚਣ, ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਦਲੇ ਨਵਾਂ ਸੋਨੇ ਤੇ ਕੈਸ਼ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੱਥੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬਰਤਨ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
Sandeep Jony Bagga
6930 65TH STREET # 115 SACRAMENTO CA 95823

MAJESTIC HOMES
RAMESH SUMAN
Broker Realtor
RCS-D TM
Office (925) 779-1234
Direct (925) 366-3618
Fax (905) 219-3918
DRE Licence- 00871752
www.majestichomes.us ramesh@rameshsuman.com
P.O. Box 3434, Antioch, CA 94531-3434

SAROAY INVESTMENT REALTY

Ram Saroay
Broker/Realtor
Business License 031035
ramsaroay@hotmail.com
39039 Paseo Padre Parkway Suite # 205 Fremont, CA 94538
Office: (510) 742-8120, Cell; (510) 368-3983

Amrik Chand (CPA)

Phone : 510-490-8200
Fax : 510-490-8202
Email : achand@pacbell.net
Income Tax Preparation (Individual, Corporation & LLC)
Payroll Services & Bookkeeping Services
* We are in this business since 1989.
Your satisfaction is our goal.
* Please call us for Professional & reliable services at reasonable rates.
959 Corporate Way, Fremont, CA. 94539

GINNY WALIA Law Offices. Inc
Ginny H. K. Walia
Experienced Jury Trial Lawyer
Featured as a legal analyst on Fox News, MSNBC and Kron 4
FAMILY LAW, CRIMINAL DEFENSE AND CIVIL LITIGATION
Tel: (408) 724-9200
Fax: (408) 724-9202
Toll Free: 1 (800) 379-9330
ginny@walialawfirm.com
www.walialawfirm.com

THINKING ABOUT BUYING, SELLING, OR INVESTING IN REAL ESTATE? CALL ME!

JOHN SINGH BANGA
916-271-5404
banga.realtor@gmail.com
www.banga.bhhser.com
BERKSHIRE HATHAWAY
TRUST of a professional
CALBRE #01397975
When it comes to Buying, Selling or Investing in real estate, it's important to Trust in a Real Estate Agent who cares about your neighborhood as as much as you do. When you are ready to buy or sell, give me a call.

Indian Grill
Indiangrillsanleandro.com
Pal343@ yahoo.com
510-878-2704, 510-332-1074 Mobile
We do Outdoor & Indoor Catering for all your Events
1600 Washington Ave. San Leandro.CA 94577
Open 7 days a week
Lunch Buffet : 11:00 AM - 2:30 PM
Fine Dining: 4.30 PM - 9"30 PM

Raja
SWEETS & CATERING
AUTHORIZED CATERER FOR
MAJOR 5-STAR HOTELS
ITEMS SERVING
All Kinds of Sweets | Snacks
Chaat Stall | North Indian Cuisine
Fluda Kulfi Stall | On Site Tandoor
CATERING SERVICE
Wedding Ceremonies | Receptions
Birthday Parties | Corporate Events
Religious Gatherings
Picnics/Bar-B-Que
ADDITIONAL SERVICE
Warmers | Chaffing Dishes
China & Silverware
Linen Rental | Waiters
Bartenders
CONTACT US:
RAJA SWEETS & CATERING
WORK (510) 489-9100
CELL (510) 715-1619
Email: msbains@rajasweets.com
www.rajasweets.com
Find us on: facebook.
Follow us on Twitter
rajasweetsandcatering
rajasweets

INDIA MARKET
INDIA MARKET
SWEETS & SPICES
CHAAT PAPDI, SAMOSA, CHAAT, PANI PURI
DAHI VADA, BHEL PURI CHAAT
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ
ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਸਟੋਰ
ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰੋਸਰੀ
ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
WE HAVE
LARGEST
COLLECTION
FOR INDIAN
FIJIAN & PAKISTANI
GROCERY
MUSIC, FABRIC
ARTIFICIAL
JEWELRY, SWEETS,
FRESH VEGETABLES
& MORE..
ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ
ਬਰਿੰਦਰ ਬੈਂਗੜ
Super Eyebrow
Threading Now Open
Eyebrow Threading
& Henna Tattoo
7 times,
Get 8th one free!
Inside India Market
SACRAMENTO
5203 EKLHORN BLVD
SACRAMENTO CA 95842
916- 338-5511
WALK INS WELCOME
ROSEVILLE
1265 PLEASANT GROVE BLVD.
100 ROSEVILLE, CA 95747
916- 786-7666
Cell :
916-798-8142
Email:
IndiaMarketRoseville@gmail.com

HAPPY BAZAAR
HAPPY BAZAAR
INDIAN, PAKISTANI & FIJJIAN GROCERIES
WE ARE OPEN
7 DAYS A WEEK
9:00am to 8:30pm
RENT DVDS & BUY CLOTHES
ENJOY YOUR DAY WITH HOPES
CALL US
Ph: (209) 478-0285
Fax: (209) 477-3206
We sell Air Tickets
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਏਅਰਲਾਈਨ ਟਿਕਟਾਂ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।
EVERY SATURDAY & SUNDAY SPECIAL DISCOUNT ON GROCERIES
1304 E Hammer Lane # 7 Stockton CA 95212
EMAIL: indiabazaar08@yahoo.com

Kash
FABRICS
ਪੰਜਾਬੀ ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ
ਨੰਬਰ ਵਨ ਸਟੋਰ
ਸਾਡੀ ਸਪੈਸ਼ਲਟੀ
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ
ਲਹਿੰਗੇ ਤੇ ਸੂਟ ਅਤੇ ਨਾਲ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ ਮੈਚਿੰਗ ਜਿਊਲਰੀ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕੱਪੜਾ ਵਧੀਆ ਤੋਂ
ਵਧੀਆ ਸਾੜੀਆਂ ਤੇ
ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਸੂਟ, ਦਰਜਨਾਂ ਰੰਗਾਂ
ਵਿਚ ਪੱਗੜੀਆਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਖਰੀਦੋ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ, ਡਰਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ
ਸੀਡੀਆਂ-ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਡੀਥ ਵੀਥ ਡੀਥ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਹੈ।
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਅਸੀਂ ਯੂਥ ਪੀਥ ਐਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
KASH FABRICS
ONE STOP SHOPPING CENTRE
29576 Mission Blvd Hayward. Ca 94544
www.kashfabrics.com
Tel: 510-538-1138

ਕਾਬੁਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵਿੱਚੋਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 16,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ: ਪੈਂਟਾਗਨ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੈਂਟਾਗਨ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਾਬੁਲ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 16,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 31 ਅਗਸਤ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਏਅਰਲਿਫਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹੈਂਕ ਟੇਲਰ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਕਾਬੁਲ ਦੇ ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 3.00 ਵਜੇ ਤੱਕ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ 61 ਫੌਜੀ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਚਾਰਟਰ ਉਡਾਣਾਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕੁੱਲ ਵਿੱਚੋਂ 11,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਏਅਰਲਿਫਟ ਆ-ਪਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ।

ਟੇਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਉਡਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 42,000 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜੌਹਨ ਕਿਰਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਫਗਾਨ ਨਾਗਰਿਕ ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕਿਰਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਈਡੇਨ ਦੁਆਰਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਰੀਕ 31 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਕਾਸੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਅਫਗਾਨੀ ਔਰਤ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਫਗਾਨੀ

ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂ ਐਸ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਫਗਾਨ ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਨਿਕਾਸੀ ਉਡਾਣ ਵਿੱਚ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਰਾਮਸਟੀਨ ਏਅਰ ਬੇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਯੂ ਐਸ ਏਅਰ ਮੋਬਿਲਿਟੀ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਔਰਤ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਸੀ -17 ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਯੂ ਐਸ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਦਾ ਦਬਾਅ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ 28,000 ਫੁੱਟ (8,534 ਮੀਟਰ) ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਮਸਟੀਨ ਬੇਸ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ' ਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ 86 ਵੇਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਮੂਹ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੀ -17 ਦੇ ਕਾਰਗੋ ਬੇ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਦੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਨੇੜਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਰਾਮਸਟੀਨ ਏਅਰ ਬੇਸ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਆਵਾਜਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਿਆ ਹੈ।

ਤੂਫਾਨ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਖੇਤਰ ਜਬਰਦਸਤ ਤੂਫਾਨ ਹੈਨਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਿਲ ਡੀ ਬਲਾਸੀਓ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਘੋਸਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੂਫਾਨ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਲੌਂਗ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ 73 ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦਸਤਕ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮੇਅਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ&;

ਤੂਫਾਨ ਦਰਖਤਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀ ਕੋਨ ਐਡੀਸਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੂਫਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬਿਜਲੀ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਇੰਚ ਤੱਕ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਬ੍ਰੌਂਕਸ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕੁਈਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਤਕਰੀਬਨ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬਾਹਰੀ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਅਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੀਚਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਨੁਕਸਾਨ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)–ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਤੁਫਾਨਾਂ ਕਾਰਨ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਈ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਅਰੀਜ਼ੋਨਾ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਰਹੱਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯੂ ਐਸ ਕਸਟਮਜ਼ ਅਤੇ ਬਾਰਡਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਚੌੜੇ ਧਾਤ ਦੇ ਗੇਟ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣੀ&; ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸੈਨ ਬਰਨਾਰਡੀਨੋ ਰੈਂਚ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡਗਲਸ ਅਰੀਜ਼ੋਨਾ ਅਤੇ ਸੈਨ ਬਰਨਾਰਡੀਨੋ ਵਾਈਲਡ ਲਾਈਫ ਰਫਿਊਜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

SKY TRANSPORT SOLUTIONS

STRIVE FOR MORE

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਕਾਈ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਲਿਊਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ

WE PROVIDE ALL TRUCKING RELATED PERMITS AND SERVICES

SPECIAL BIT INSPECTION AND DOT AUDIT COMPLIANCE:

ICC, DOT, IFTA, IRP Plates, PERMITS, NYP, KYU, OR, Canada Permit, CORPORATION AND LLC FILLING SERVICES, 2290, PTI, Trailer plates.

NOTORY PUBLIC SERVICES.
ON THE SPOT VIN VERIFICATION SERVICES.
DOT OUT OF SERVICES??
AUTHORIZED IRS E- FILE PROVIDER.
WE HAVE COMPLETE SOLUTIONS
FOR OUT OF SERVICE DOT.

SPECIAL DOT COMPLIANCE FOR SAFETY, AUDITS AND RECORD KEEPING.

PLEASE CONTACT US FOR MORE INFORMATION

PHONE: 209-855-6938, FAX: 209-762-6540

Email: skytransportsolution@gmail.com

Give us a chance to provide you best services

121 E 11th St. Tracy, CA 95376

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 24 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਇਗੋਰ ਵੋਵਕੋਵਿਨਸਕੀ ਨਾਮੀ ਅਮਰਕੀਨ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਦਿੱਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਗੋਰ ਵੋਵਕੋਵਿਨਸਕੀ ਦਾ ਕੱਦ 7 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 38 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਯੁਕਰੇਨ ਨਾਲ ਸੀ। ਵੋਵਕੋਵਿਨਸਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਸਵੈਤਲਾਨਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ । ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਮਾਯੋ ਕਲੀਨਕ ਰੋਚੈਸਟਰ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ ਵਿਚ ਲਏ। ਉਸ ਸਮੇ ਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਓਲੇਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਪਰ ਪਾਈ ਪੋਸਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਕੀਵ ਕੇਕ ਤੇ ਫੈਂਟਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। 1989 ਵਿਚ ਵੋਵਕੋਵਿਨਸਕੀ ਯੁਕਰੇਨ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 7 ਸਾਲ

ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਰੋਚੈਸਟਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੇ ਨੱਕ ਦੇ ਉਪਰ ਚਮੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਲਟੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਅਸਧਾਰਨ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ।

ਜਦੋਂ ਉਹ 27 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗਿਨੀਜ਼ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ। 2009 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਟੀ ਸ਼ਰਟ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਬਾਮਾ ਦਾ ਸਮਰਥਕ'।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਕੋਵਿਡ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਰੂਰੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 24 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਿਲ ਡੇ ਬਲਾਸੀਓ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਲਈ ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂ ਐਸ ਫੂਡ ਐਂਡ ਡਰੱਗ ਪੈਰਸਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਫਾਇਜ਼ਰ/ ਬਾਇਓਨਟੈਕ ਕੋਵਿਡ-19 ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਪੈਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਮੇਅਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਹਿਮ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਅਰ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਮਿਊਂਸਪਿਲ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 13 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਵੈਕਸੀਨ ਲਵਾਉਣੀ ਜਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਮੇਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 27 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਟੀਕਾ ਲਵਾਉਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸਿਆਟਲ ਖੇਡ ਕੈਂਪ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ 29 ਨੂੰ

ਸਿਆਟਲ (ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ) ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਿਆਟਲ ਖੇਡ ਕੈਂਪ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ 29 ਅਗਸਤ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5 ਤੋਂ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਿਲਸਨ ਪਲੈਅ ਫੀਲਡਜ਼ ਕੈਂਟ (ਸਿਆਟਲ) ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਅਰ, ਪੋਲੀਸ ਚੀਫ, ਸੈਨੇਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਮਾਣਮੱਤੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ 100 ਮੀਟਰ, ਰੀਲੇਅ ਦੌੜਾਂ, ਵਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਸਾਕਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ, ਕੋਚਿੰਗ ਤੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਪਰਚਾਵੇ ਲਈ ਗਿੱਧਾ-ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਆਟਲ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 11ਵਾਂ ਚਿਲਡਰਨ ਸਮਰ ਸਪੋਰਟ ਕੈਂਪ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ) ਖਬਰਨਾਮਾ / ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ / ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆਉਣ ਤੱਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਫੌਜ਼ਾਂ- ਜੋਅ ਬਾਈਡੇਨ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਫਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕ ਉੱਥੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਰ ਅਮਰੀਕੀ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਈਡੇਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਨਿਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਮਿੱਥੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ

ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਡੈਡ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 15,000 ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਜੌਹਨ ਕਿਰਬੀ ਅਨੁਸਾਰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ 325 ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 2,000 ਲੋਕ ਯੂ ਐਸ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਸੀ -17 ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ 18 ਉਡਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਰਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀਰਵਾਰ ਤੱਕ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਕੈਥੀ ਹੋਚਲ ਬਣੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਸਾਬਕਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਕੈਥੀ ਹੋਚਲ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਤਕਰੀਬਨ 12:01 ਵਜੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਚਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਰਨਰ ਅਕਾਊਂਟ ਤੋਂ ਟਵੀਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ 57 ਵੇਂ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਲਈ ਵੈਬਸਾਈਟ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਥੀ ਹੋਚਲ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਬਣੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੇਅਰ ਐਂਡਰਿਊ ਕੁਓਮੋ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ

ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੈਥੀ ਹੋਚਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਜੇਨੇਟ ਡੀਫਿਓਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ।

ਕੁਓਮੋ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸੋਮਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੋਚਲ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਰਨ ਪਰਸੀਚਿਲੀ ਕਿਓਗ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਫਾਈਨ, ਹੋਚਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਫ ਡੀ ਏ ਨੇ ਫਾਈਜ਼ਰ-ਬਾਇਓਨਟੇਕ ਕੋਵਿਡ ਟੀਕੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਏਜੰਸੀ ਫੂਡ ਐਂਡ ਡਰੱਗ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਐਫ ਡੀ ਏ) ਦੁਆਰਾ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਫਾਈਜ਼ਰ ਕੋਵਿਡ -19 ਟੀਕੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ ਜੋ ਵਧੇਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਫਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਜਰਮਨ ਸਹਿਭਾਗੀ ਬਾਇਓਨਟੈਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋ ਖੁਰਾਕਾਂ ਵਾਲੀ ਵੈਕਸੀਨ ਹੁਣ ਫੂਡ ਐਂਡ ਡਰੱਗ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਫ ਡੀ ਏ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੇਨੇਟ ਵੁਡਕੌਕ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਟੀਕਾ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਵੀ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਫਾਈਜ਼ਰ ਦੀਆਂ 200 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਰਾਕਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਯੂ ਐਸ ਸਰਜਨ ਜਨਰਲ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਟੀਕੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਫਾਈਜਰ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾ ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿੱਚ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿੱਤ ਸਭਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ' ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆਂ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕਵੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਲੇਖਕ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ ਨੇ ਪੁਸਤਕਾ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਚਾ ਪੜਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆ ਗਈਆਂ। ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਸੰਪਾਦਕ ਸੇਵਾਵਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਜਾਣੀ ਪਹਿਚਾਣੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਮਦਮੀ ਸਿੱਧੂ, ਜਿੰਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਬਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਪੁਸਤਕ "ਖ਼ਬਰ ਖਤਮ" ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਪੁਸਤਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਵੀ, ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਅਸ਼ਰਫ ਗਿੱਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ "ਮੇਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ" ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਰਫ ਗਿੱਲ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਾ-ਖ਼ੂਬੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਵਰਤਾਅ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਨੋ ਪੁਸਤਕਾ ਪੜਨਯੋਗ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪੜਾ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆਂ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਨਾਮਵਰ ਕਵੀਆ ਵਿੱਚ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਸੰਤੋਖ ਮਿਨ-ਹਾਸ, ਡਾ. ਅਰਜੁਨ ਜੋਸ਼ਨ, ਦਲਜੀਤ ਰਿਆੜ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਢੇਸੀ, ਗਾਇਕ ਅਵਤਾਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਅੰਜੂ ਮੀਰਾਂ, ਜੱਗਾ ਗਿੱਲ, ਸੁੱਖੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਰਮਨ ਵਿਰਕ, ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਟੀ, ਅਸਰਫ ਗਿੱਲ ਆਦਿਕ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਅੰਤ ਆਪਣੀ ਅਮਿੱਟ ਪੈੜਾ ਛੱਡਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੀਨੀਆ ਨੂੰ ਮੋਡਰਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀਆਂ ਹਜਾਰਾਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੈਕਸੀਨ ਵੰਡਣ ਦੀ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਕੀਨੀਆ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਡਰਨਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 880, 460 ਖੁਰਾਕਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਮੋਡਰਨਾ ਕੋਵਿਡ ਟੀਕੇ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਕੀਨੀਆ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਜੋਨਸ ਹੌਪਕਿਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੀਨੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਮੋਡਰਨਾ ਟੀਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਨੀਆ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਸਿਰਫ 1.48% ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯੂਨੀਸੇਫ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਟੀਕਾਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਕੀਨੀਆ ਵਿੱਚ 780,377 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨੀਸੇਫ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੀਨੀਆ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਟੀਕੇ ਲਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੋਨਸ ਹੌਪਕਿਨਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੀਨੀਆ ਵਿੱਚ 229,009 ਕੋਵਿਡ -19 ਕੇਸ ਅਤੇ 4,497 ਮੌਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਯੂਕੇ ਨੇ ਵੀ ਕੀਨੀਆ ਨੂੰ 407,000 ਐਸਟਰਾਜ਼ੇਨੇਕਾ ਟੀਕੇ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਯੂਕੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੀਨੀਆ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ 817,000 ਖੁਰਾਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਪਾਜੇਟਿਵ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋ-ਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਖਤੀ ਭਰਿਆ ਵਤੀਰਾ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਸਟੇਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਹੈਲਥ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਪਾਜੇਟਿਵ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਹੋਣ ਜਾਂ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 5,000 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਵਿੱਚ ਕੋਵਿਡ -19 ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ 4,316 ਤੱਕ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਹੈਲਥ ਅਫਸਰ ਡਾ: ਥਾਮਸ ਡੌਬਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹਨਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਵਿਡ -19 ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਘਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਢੁੱਕਵੀਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲਤਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 500

ਡਾਲਰ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਵਿਡ -19 ਇੱਕ ਜਾਨਲੇਵਾ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ,ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭ-ਾਵਿਤ ਸਜਾਵਾਂ 5,000 ਡਾਲਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਹਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕੋਵਿਡ -19 ਮਰੀਜ਼ ਦਾਖਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ 1,660 ਮਰੀਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 457 ਆਈ ਸੀ ਯੂ ਅਤੇ 324 ਵੈਂਟੀਲੇਟਰਾਂ 'ਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲਾਗ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਫਲੋਰਿਡਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਪੰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)- ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੁਣ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਤਾਜਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿਟੀ ਆਫ ਮਿਆਮੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਆਰਟ ਅਸੀਵੇਡੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕੋਵਿਡ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਤੱਕ, ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ 17,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਕੋਵਿਡ -19 ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਸਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ

DEMOCRACY AND SOCIAL JUSTICE

Prem K. Chumber
Editor-in-Chief: www.ambedkartimes.com

Democracy and social justice are interrelated social processes. The one is incomplete in the absence of the other. Democracy offers freedom space to realize equality and experience fraternity. Equality and fraternity are the two essential ingredients of social justice, which achieves its true form with the addition of liberty. Thus the trinity of liberty, equality and fraternity constitutes the essence of social justice and the institution of democracy provides the requisite realm for its realization. Though many scholars' boasts of ancient origins of democracy in India but it would be prudent to argue that democracy achieves its roots in the real sense of the term with the adoption of the constitution in independent India. Bodhisattva Baba Saheb Dr. Bhimrao Ramji Ambedkar, Chairman of Constitutional Drafting Committee, worked very hard to incorporate various provisions for the realization of social justice in the Indian society. He was of the firm views that if social and economic parity remains an elusive to the multitude of poor and historically socially excluded people in the country, then the very purpose of having parliamentary democracy would not be served efficiently. He reiterated the seminal point during his engaging discussions at various important forums within and outside the Indian parliament that for social justice to prevail in the country, India needs effective participation of the downtrodden in all the different spheres of the society.

The demand for social justice was also raised at various platforms during the freedom struggle movement in colonial India. Ad-Movements in North and South India, Justice Party in South India, Babu Mangu Ram Mugowalia from Punjab, Swami Achhuta Nand Ji from Uttar Pradesh, Baba Ghasi Das Ji from Madhya Pradesh, Sri Narayana Guru from Kerala raised a consistent campaign for the prevalence of social justice in the Indian society. Babu Mangu Ram Muggowalia presented a number of resolutions to the British Government for the removal of untouchability and special provisions for the inclusion of socially excluded sections of the society in the public realm of power and social domain. Babu Mangu Ram Mugowalia joined hands with Bodhisattva Baba Saheb Dr. Bhimrao Ramji Ambedkar in his struggle for equal rights for the socially excluded people of India. When Baba Saheb Dr. Ambedkar spreaded its movement into the political agile lands of Punjab with the formation of Punjab chapter of Scheduled Castes Federation, there was a tremendous response from the grassroots. That was precisely the contributions of Ad Dharm movement which laid the foundation stone of social justice campaign in the state in the mid-1920s. But the irony of the matter is that even after more than six decades of India's independence, Dalits in the country are still subjected to various types of atrocities and social discriminations. Though the Indian state, while making the optimum use of various anti untouchability clauses of the constitution, is doing its best to bridle the monster of caste, but still is more needed to be done at the social level where the people should come forward to internalize the values of liberty, equality and fraternity in order to realize the true sense of democracy and social justice.

ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਟਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ-ਘਾਟਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਰਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸਬੰਧੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ/ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਜਾਂ ਖਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨਾਂ, ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਐਡਰੈਸ ਤੇ ਤਸਵੀਰ ਭੇਜਿਆ ਕਰਨ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ/ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਨਰੇਰੀ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਬਦਲੇ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਰਸੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ
09463132719

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਚਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਧਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਢਾਲਿਆ ਹੀ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰਿਆਂ-ਨਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ।

ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਦ-ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਪਾਦਰੀ ਸੇਂਟ ਪਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਸਰਕੇ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ (ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਾਈ) ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ 1559 ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਕੁੱਝ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਰਾਇ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਬਿਤਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਅਤੇ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਸਲਾਮੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਲਈ। ਹਸੰਦਿਆਂ ਖੇਲੰਦਿਆਂ ਪੈਨੰਦਿਆਂ ਖਾਵੰਦਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

ਗਿਆਨਨ ਮੈਂ ਗਿਆਨ ਅਰੁ ਧਿਆਨਨ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ਗੁਰ
ਸਕਲ ਧਰਮ ਮੈਂ ਗ੍ਰਹਿਸਤੁ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।

ਬਾਬੇਕਿਆਂ ਦੀ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਾਹੌਰ, ਆਗਰਾ, ਕਾਂਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਤਹਿਪੁਰ ਸੀਕਰੀ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਉਜੈਨ, ਬਰੁਹਾਨਪੁਰ,ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਜੋਨਪੁਰ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਲਈ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਲ ਸਦਕਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਮੁੜ ਲੀਹ ਉੱਪਰ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ।ਜਦੋਂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ (ਗੁਰੂ) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਵਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠਾ ਸ਼ੋਭਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਨਿਮਰਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਜਵਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਪਾਵਨ ਪੰਕਤੀਆਂ :-

ਭਾਈ ਜੀ ਸੁਨੀਏ ਨਿਰਾਧਾਰ।।
ਤੁਮਰੀ ਬਾਣੀ ਅਪਰ ਅਪਾਰ।।
ਮਨਹੁ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਟੀਕਾ ਭਯੋ।।
ਯਾਹਿ ਪੜ੍ਹੇ ਸਗਲ ਦੁਖ ਗਯੋ।।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਛੇਵੇਂ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਆਰੰਭਲੇ ਸਮੇਂ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ 1609 ਈ. ਨੂੰ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ (ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ) ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਈਰਖਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਬਾਬਤ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲੋਹ-ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਵੱਸ਼ਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਿਰਤ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ।

1605 ਈ. (ਸੰਮਤ 1662) ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਟਾਲੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਰਚਿਤ (ਗੁਰੂ) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਤ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ (ਗੁਰੂ) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬਟਾਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਕਬਰ ਨੇ ਬਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਠ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਉਹ ਸੀ :-

'ਖਾਕ ਨੂਰ ਕਰਦੰ ਆਲਮ ਦੁਨੀਆਇ।।'

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਅਕਬਰ ਨੇ 51 ਮੋਹਰਾਂ (ਗੁਰੂ) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਸਰਵਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ 40 ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਾਰਾਂ (ਪੰਜਾਬੀ) 675 ਬਰਿਜ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਸ਼ਲੋਕ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ) ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾਇਆ ਹੈ। ਵਰਣਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕ-ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਲਾਭਦਾਇਕਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਨਿੱਠ ਕੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਲੇ ਸਵਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲਏ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ 2 ਅਗਸਤ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ ਪੰਜਵੀਂ 1637 ਈ. ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਚੋਲਾ ਤਿਆਗ ਗਏ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਣੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਅੰਬੇਡਕਰ ਮਿਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ 29 ਅਗਸਤ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ

ਜਲੰਧਰ (ਤਰਸੇਮ ਜਲੰਧਰੀ)- ਅੰਬੇਡਕਰ ਮਿਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੈਡਮ ਸੁਦੇਸ਼ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਅੰਬੇਡਕਰ ਭਵਨ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਮਿਥੀ ਹੋਈ ਤਾਰੀਖ ੧੫ ਅਗਸਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਭਜਨ ਸਾਂਪਲਾ ਨੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ. ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਮਿਤੀ 29 ਅਗਸਤ , 2021 ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਰਿਨਿਊ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ (100.00 ਰੁਪਏ) ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕੇ. ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਸਵੀਕਾਰ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ. ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਰਾਜ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਭਜਨ ਸਾਂਪਲਾ ਅਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਵਰਿਆਣਾ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ. ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਬਲਦੇਵ ਰਾਜ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ) ਖਬਰਨਾਮਾ / ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ / ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਹੋਇਆ ਵਾਧਾ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) – ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਟੇਟ ਕੈਂਟਕੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੂਇਸਵਿਲੇ ਵਿੱਚ ਐਚ ਆਈ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਜਿਆਦਾ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੂਇਸਵਿਲੇ ਮੈਟਰੋ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਵੈਲਨੈਸ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਟੈਸਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

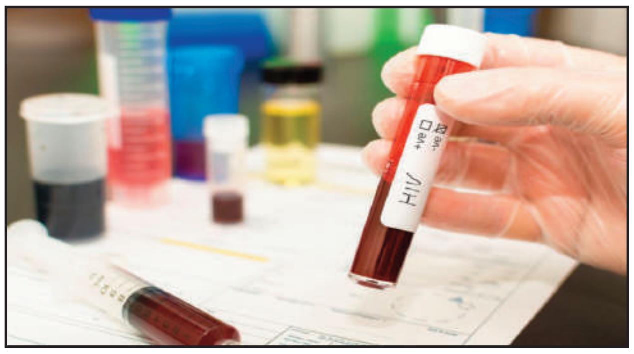

ਲੂਇਸਵਿਲੇ ਦੇ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2021 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 126 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਚ ਆਈ ਵੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੌਵੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 2017 ਤੋਂ 2020 ਤੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਔਸਤਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 144 ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਟੀਨ ਟੈਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲ ਹੋਏ ਬੰਦ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲਾਂ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੌਰੈਸਟ) ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂ ਐਸ ਫੌਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 22 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਨੇਵਾਡਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲੇਕ ਟਾਹੋ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ 9 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਓਰੇਗਨ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਘੇਰਦੇ ਹਨ। ਐਲਡੋਰਾਡੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਲਡੋਰ ਫਾਇਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 100 ਵਰਗ ਮੀਲ (259 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ) ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਦਰਖਤਾਂ, ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਆਦਿ ਨੇ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅੱਗਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜਾਰਾਂ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਸੀਅਰਾ, ਨੇਵਾਡਾ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੈਸਕੇਡਜ਼ ਵਿੱਚ 13 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਭੜਕ ਰਹੀ ਡਿਕਸੀ ਅੱਗ ਲਗਭਗ 1,060 ਵਰਗ ਮੀਲ (2,745 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ) ਤੱਕ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਿਰਫ 35% ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਗਰਮ ਅਤੇ ਸੁੱਕਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਬੁਲ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਫੌਜੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਬੁਲ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਜੌਹਨ ਕਿਰਬੀ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਰਨ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ 169 ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਰਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੀ ਐਚ -47 ਚਿਨੂਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਫੌਜੀ ਬੇਸ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬੈਰਨ ਹੋਟਲ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਿਰਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਕਿਰਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੇਸ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਵੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਦਾਖਲੇ ਰੱਦ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਰਜੀਨੀਆਂ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਰਜੀਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੋਵਿਡ -19 ਟੀਕੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਸਮੈਸਟਰ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 238 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਵਿਡ -19 ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ 2021-2022 ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬ੍ਰਾਇਨ ਕੋਏ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 18,000 ਅੰਡਰਗ੍ਰੈਜੁਏਟ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 9,000 ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ।

ਪੋਲੈਂਡ ਦੀ ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਐਥਲੀਟ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਮਿਸ਼ਾਲ

ਪੋਲੈਂਡ (ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ / ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ)– ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੀਨ-ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵੀ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੀ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਰਥ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਸ਼ਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮਿਸ਼ਾਲ ਪੋਲੈਂਡ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਐਥਲੀਟ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਟੋਕੀਓ 2020 ਉਲੰਪਿਕ ਵਿੱਚ ਪੋਲੈਂਡ ਦੀ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲਿਸਟ ਐਥਲੀਟ ਮਾਰੀਆ ਆਂਦਰੇਜਿਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਡਲ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਥਲੀਟ ਦੇ ਮੈਡਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਕਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੋਲਿਸ਼ ਸਟੋਰ ਚੇਨ ਹੈ, ਨੇ 125 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਹੋਈ ਇਸ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰਕੇ , ਇਸ ਮੈਡਲ ਨੂੰ ਮਾਰੀਆ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਐਥਲੀਟ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਚੇਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਸਰਬੋਤਮ ਹੈ।

Change of Name

I, Guriqbal Singh Dhanju
s/o Ranjit Singh
Currently Resident of:
3661 W Shields Ave, Apt 255,
Fresno, CA-93722, U.S.A.

Now I have changed my name

From: **Guriqbal Singh Dhanju**
To: **Guriqbal Singh**

All concerned Kindly note it.

NIRMAL SINGH BADHAN

NSB Insurance

HEALTH INSURANCE | RETIREMENT
LIFE INSURANCE | COLLEGE PLANNING
LONG TERM CARE INS | AUTO * HOME
FUNERAL EXPENSE | BUSINESS

for Insurance Call:
NIRMAL SINGH BADHAN
707-228-2020
Lic #0144676

Call: 707-228-2020, Fax: 707-260-2813

www.nsbinsures.com

1519 Gary CT., Rohnert Park, CA 94928

ਜੋਅ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਟੀਮ ਨਾਲ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਮੁੱਦੇ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਈਡੇਨ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਟੀਮ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਾਬੁਲ ਵਿਚਲੇ ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ (ਐਚ ਕੇ ਆਈ ਏ) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਡੀ ਓ ਡੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਟੀਮ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ (ਡੀ ਓ ਡੀ) ਨੇ 14 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 7,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ 12,000 ਲੋਕਾਂ

ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਐਸ-ਕੇ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੈਕਟਰੀ ਬਲਿੰਕੇਨ, ਸੈਕਟਰੀ ਆਸਟਿਨ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਿਲੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈਨਜ਼, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਰਨਜ਼, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੁਲੀਵਾਨ, ਅੰਬੈਸਡਰ ਵਿਲਸਨ, ਜਨਰਲ ਮੈਕਕੇਂਜੀ, ਐਡਮਿਰਲ ਵਸੇਲੀ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਫਾਈਨਰ, ਹੋਮਲੈਂਡ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸ਼ੇਰਵੁੱਡ-ਰੈਂਡਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਫੇਸ ਮਾਸਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਰੂਰੀ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਸਰਵਿਸ ਨੇ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਫੇਸ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯੂ ਐਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਸਰਵਿਸ (ਐਨ ਪੀ ਐਸ) ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੀ ਡੀ ਸੀ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਨ ਪੀ

ਐਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਭੀੜ ਭਰੇ ਬਾਹਰੀ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਜਰੂਰਤ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਭ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਨ ਪੀ ਐਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਸਕ ਜਰੂਰਤ ਅਗਲੇ ਨੋਟਿਸ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 423 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਐਨ ਪੀ ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਐਨ ਪੀ ਐਸ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3 ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਲਗਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਕੋਰੋਨਾ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਲਗਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕੋਰੋਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਯੂ ਐਸ ਸੈਨੇਟਰ ਜੌਨ ਹਿਕਨਲੂਪਰ, ਐਂਗਸ ਕਿੰਗ ਅਤੇ ਰੋਜਰ ਵਿਕਰ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਲਈ ਪਾਜੇਟਿਵ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਦੇ ਸੈਨੇਟਰ ਹਿਕਨਲੂਪਰ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਜੇਟਿਵ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ, ਮੈਨੇ ਤੋਂ

ਸੈਨੇਟਰ ਕਿੰਗ, ਅਤੇ ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਦੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਵਿਕਰ ਨੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵੈਕਸੀਨ ਲਗਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੋਵਿਡ -19 ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਇਰਸ ਲਈ ਪਾਜੇਟਿਵ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨੇ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜਾ ਹਨ। ਸੈਨੇਟਰ ਕਿੰਗ ਨੇ ਵੀ ਟਵੀਟ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟੀਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਵਿਡ -19 ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਵਿਕਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ।

ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਦੇ 20,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਕੁਆਰੰਟੀਨ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਲਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ 20,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦਰ (34%) ਹੈ। ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ, ਇੱਕ 13 ਸਾਲਾਂ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਵਾਇਰਸ ਲਈ ਪਾਜੇਟਿਵ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਸਕੂਲ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਕਰੀਬਨ 4,521 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ

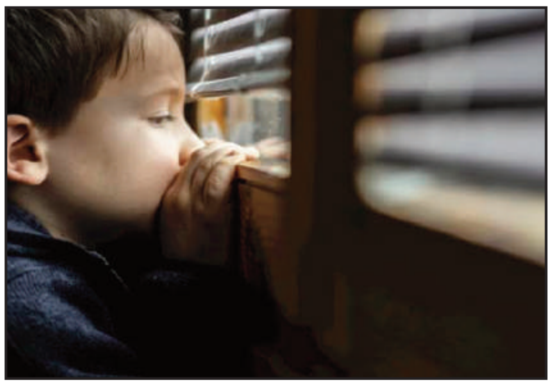

ਨੇ ਕੋਵਿਡ -19 ਲਈ ਪਾਜੇਟਿਵ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਹਨ , ਜਿਸ ਕਾਰਨ 9 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 13 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚਲੇ 20,334 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਐਕਸਪੋਜਰ ਕਾਰਨ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਟੇਟ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ 948 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਨੇ ਵੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 1,463 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਪੋਜਰ ਕਾਰਨ ਅਲੱਗ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਵਰਨਰ ਟੈਟ ਰੀਵਜ਼ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਸ ਮਾਸਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਕੂਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਨਿਵਾਸੀ ਸਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਆਪ ਕੀਤੇ 'ਤੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ਼ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਪੈਸੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ)– ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ-ਰੋਜ਼ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ ਨਿਵਾਸੀ ਓਮਨੀ ਵੀਡੀਓ ਵਾਲੇ

ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਕਲੀ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਜਿਸਦੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੇਟੀ ਪੂਜਾ ਨਾਲ਼ ਸਾਨਡੀਆਗੋ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।ਏਸ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਮ, ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਸ. ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਕੇ ਨਿਭਾਈ। ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਣ ਵਾਲ਼ੀ ਗੱਲ, ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵੇਲ਼ੇ ਦੇ ਸ਼ਗਨ ਦੀ ਕੁਲ ਰਕਮ "ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ" ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰਦਾ ਸੀ 'ਤਾਂ ਉੱਘੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੂੰਦਾ ਦੇ ਬੋਲ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਦੇ ਕੰਨਾ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਆਪ ਪੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਮੈ ਆਪ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਕਰਾਂਗਾ। ਅੱਜ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵੱਸਦਾ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਢੀਂਡਸਾ ਪਰਵਾਰ ਉੱਪਰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਲੋਰਿਡਾ 'ਚ ਸਕੂਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਦੇ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਏ ਇਕਾਂਤਵਾਸ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਫਲੋਰਿਡਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕੂਲੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਦੇ 10,000 ਤੋ ਜਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਕੋਪ ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੇ ਹਿਲਸਬਰੋ ਕਾਉਂਟੀ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਦੇ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿਲਸਬਰੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਕੂਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 213,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਇਸ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਤੱਕ ਤਕਰੀ 10,384 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ 338 ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਵਿੱਚ 1,805 ਕੋਵਿਡ -19 ਕੇਸ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ

ਵਾਸਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਇਸ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨ ਮਾਸਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਹਿਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਛੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਮਾਸਕ ਦੇ ਸਕੂਲ ਭੇਜਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਕਲਾਸਰੂਮ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰੇਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਏਅਰ ਫਿਲਟਰ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਫਰਿਜ਼ਨੋ: ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ

ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਲੋਵਿਸ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਲੋਵਿਸ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 32 ਸਾਲਾਂ ਰੈਂਡਲ ਮੈਕਕਿਨੀ ਅਤੇ 34 ਸਾਲਾਂ ਬੌਬੀ ਹਾਇਸ ਨੂੰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੋਵਿਸ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਪਤਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚੋਂ ਸੈਨ ਡਿਏਗੋ ਤੱਕ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਡਾਕ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਤ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਲ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੇਲਬਾਕਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਕਕਿਨੀ ਅਤੇ ਹਾਇਸ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਕਾਉਂਟੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਚੋਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਫਿਲਹਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀ ਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪੀਟਲ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪਿਕਅਪ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਹੋਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬ

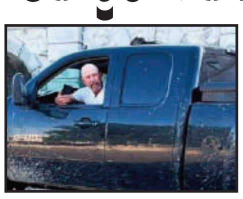

ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਬ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਦੇ 49 ਸਾਲਾਂ ਫਲਾਇਡ ਰੇ ਰੋਜ਼ਬੇਰੀ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਯੂ ਐਸ ਏ ਖਬਰਨਾਮਾ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ-ਆਗੂ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 22 ਅਗਸਤ – ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣਾਂ ਉਪਰ 21 ਸਤੰਬਰ 2021 ਤੱਕ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੰਡੋ ਕਨੇਡੀਅਨ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਮਾਹਿਰ ਹੇਮੰਤ ਸ਼ਾਹ, ਕੈਨੇਡਾ-ਇੰਡੀਆ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਤੀਸ਼ ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਨਾਨਕ ਫਲਾਈਟਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਨੇਡੀਅਨ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ ਮਾਮਲੇ ਘੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਹੋਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਵੀਸ਼ੀਲਡ ਟੀਕੇ ਲਵਾਏ ਹਨ ਜੇਕਰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋ ਟੀਕੇ ਲਵਾ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ?

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉਪਰ ਭਾਰੀ ਆਰਥਕ ਬੋਝ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਵੈਟਰਨਜ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਓਨਟਾਰੀਓ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਰਗੇਡੀਅਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਨਵਾਬ ਹੀਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਡੈਲਟਾ ਰੂਪ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਉਡਾਣਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਸਾਫਿਰ 4000 ਤੋਂ 6000 ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਖਰਚਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹ ਮੈਕਸੀਕੋ, ਮਾਲਦੀਵ, ਦੋਹਾ, ਬੈਲਗਰੇਡ ਤੇ ਕਾਹਿਰਾ ਰਾਹੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਵਾਸਤੇ 2 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਰਾਤਾਂ ਗੁਜਾਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀ ਕੋਵਿਡ ਵੈਕਸੀਨ ਲਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਉਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਸਲੀ ਨਫ਼ਰਤ ਤਹਿਤ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਔਰਤ ਨੂੰ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 21 ਅਗਸਤ – ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 21 ਅਗਸਤ- ਲੋਵਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਾਰਨ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋਵਾ ਰਾਜ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 25 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। 43 ਸਾਲਾ ਨਿਕੋਲ ਪੂਲ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਮੈਕਸੀਕਨ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਜਾਂ ਅਫਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਲ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਇਕ 12 ਸਾਲਾ ਸ਼ਾਹਫਿਆਮ ਲੜਕੇ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਚੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਖਮ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 14 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨਤਾਲੀਆ ਮਿਰਾਂਡਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਲੜਕੀ ਮੈਕਸੀਕਨ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਕੈਰਿਸਟਨ ਕਲਾਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ੋਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੂਲ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੌਮੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੀਮ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 20 ਅਗਸਤ – ਲੋਵਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਾਰਨ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋਵਾ ਰਾਜ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 25 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। 43 ਸਾਲਾ ਨਿਕੋਲ ਪੂਲ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਮੈਕਸੀਕਨ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਜਾਂ ਅਫਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੋਸ਼ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਲ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਇਕ 12 ਸਾਲਾ ਸ਼ਾਹਫਿਆਮ ਲੜਕੇ ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਚੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਖਮ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 14 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨਤਾਲੀਆ ਮਿਰਾਂਡਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਲੜਕੀ ਮੈਕਸੀਕਨ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਕੈਰਿਸਟਨ ਕਲਾਰਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ੋਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੂਲ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

Law Office of
NIRWAN & ASSOCIATES
www.nirwanlaw.com

Business Incorporation
Articles of Incorp
Dissolution
501 © Non-Profit

Jagdip S. Nirwan, Esq
916-832-3144

IMMIGRATION LAW
* Adjustment of Status
* Citizenship
* Employment
* Appeals-1J/
* Family & Finance Visa
* Board /Federal Ct
* Labor Certification
* Asylum
* Removal & Deportation Defense

TAX LAW
* Offer in Compromise
* Payment Plans
* File Back Taxes
* Tax Preparation
* Audits, Appeals
* Tax Court Rep
* IRS/EDD/FTB Representation
* Personal & Business
* Income Tax Filling 1040/1020

1104 Corporate Way Sacramento, CA 95831

A & S
Auto Repair & Services
Specializing in Brakes & Axles
Mon-Fri 9:00 AM to 6:00 PM Saturday 9:00 AM to 5:00 PM
Free Tire Rotation and Brake Inspection with purchase of Oil Service for most cars
Diagnose check Engine light pre-buyers inspection tune-ups and more
Dealer Recommended Service Shocks/Struts A/C Servics

Ph: 916-238-4431
649 W. Elkhorn Blvd. Suite B2
Rio Linda, CA 95673
Amarjit Sandhu

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ 10 ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਨੇ ਮਿਸ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੈਂਟਕੀ ਤਾਜ਼ ਜਿੱਤਿਆ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 21 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਕੌਮੀ ਅਮਰੀਕਨ ਮਿਸ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਅਮਰੀਕਨ ਮਿਸ ਪੈਰੈਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕਨ 10 ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਨੇ ਕੈਂਟਕੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਕੈਂਟਕੀ ਤਾਜ਼ੋ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਕੈਂਟਕੀ ਰਾਜ ਦੇ ਲੁਇਸਵਿਲੇ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਪੈਰੀਸ਼ਾ ਹੇਦੂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਮਰੀਕਨ ਮਿਸ ਕੈਂਟਕੀ ਸਟੇਟ (ਪੈਰੀ ਟੀਨ) ਕਵਰ ਗਰਲੋ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ ਤੇ ਟਰਾਫੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਪੰਜਵੀਂ ਸ਼ੈਰੇਣੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹੈ। ਰਾਜ ਹੇਦੂ ਤੇ ਰਚਨਾ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਧੀ ਪੈਰੀਸ਼ਾ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਓਰਲੈਂਡੋ, ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਮੱਧਮ ਰਫਤਾਰ ਕਾਰਨ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੋਇਆ ਮੁਸ਼ਕਿਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 23 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਜਾਰਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀ&; ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਹਨ। ਇਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਅਫਗਾਨਸਤਾਨੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਸ਼ਰਫ ਗਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਰਸਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਮ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਣਾ ਜਾਂ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਿਸ ਸੱਦਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਤੇਜੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀਆਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀਜਾ ਲੈਣਾ ਇਕ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਇਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਮੀਗ੍ਰਾਂਟ ਵੀਜਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜੇ ਕੇਵਲ 2000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ 2000 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 20000 ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੀਜੇ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹਨ ਜਦ ਕਿ 10000 ਅਰਜੀਆਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਹਨ। ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੱਧਮ ਰਫਤਾਰ ਵੀਜਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੋਰਸਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 3 ਸੈਨਟ ਮੈਂਬਰ ਕੋਰੋਨਾ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਪਾਏ ਗਏ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 20 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਮੁਕੰਮਲ ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ 3 ਸੈਨੇਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੌਜ਼ੇਟਿਵ ਆਈ ਹੈ। ਸੈਨੇਟਰ ਰੋਜਰ ਵਿਕਰ, ਅੰਗੁਸ ਕਿੰਗ ਤੇ ਜੌਹਨ ਹਿਕਨਲੂਪਰ ਨੇ ਵੱਖਰੇ- ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਲੱਛਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਵਾਏ ਟੈਸਟ ਉਪਰੰਤ ਸੈਨੇਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੈ। ਕਿੰਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੋਰੋਨਾ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਆਈ ਹੈ। ਕਿੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹਿਕਨਲੂਪਰ ਨੇ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਕਾਕਰਣ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਇਡੇਨ ਦੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਕਮੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 23 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਅਣਕਿਆਸੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਕੋਰੋਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਘਟੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਅਧਾਰਤ ਉਸ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਐਨ ਬੀ ਸੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 50 % ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਇਡੇਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 14 ਤੋਂ 17 ਅਗਸਤ ਦਰਮਿਆਨ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਸਰਵੇ ਵਿਚ49% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ 48% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੋਏ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਅਧਾਰਤ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯਤਾ ਘੱਟ ਕੇ ਸੀ ਬੀ ਐਸ ਦੇ ਸਰਵੇ ਵਿਚ 50%, ਇਪਸੋਸ ਦੇ ਸਰਵੇ ਵਿਚ 46% ਤੇ ਯੂਗੋਵ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ44% ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਐਨ ਬੀ ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ 53% ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਸੀ।

ਲੰਡਨ/ ਗਲਾਸਗੋ ਖਬਰਨਾਮਾ (ਮਨਦੀਪ ਖੁਰਮੀ ਹਿੰਮਤਪੁਰਾ)

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕੋਵਿਡ ਆਰ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਵਾਧਾ ਦਰਜ

ਗਲਾਸਗੋ / ਲੰਡਨ– ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਆਰ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਹਫਤੇ ਦੌਰਾਨ 0.9 ਅਤੇ 1.2 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਦੇ 0.8 ਤੋਂ 1.0 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਆਰ ਦਰ 0.9 ਅਤੇ 1.2 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ -19 ਵਾਲੇ ਹਰ 10 ਲੋਕ, ਔਸਤਨ 9 ਅਤੇ 12 ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਰਮਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਆਫਿਸ ਫਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਟਿਸਟਿਕਸ (ਓ ਐਨ ਐਸ) ਦੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ 80 ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 14 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਦੇ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਸੀ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਕੇਸ ਅਗਸਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ 7.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੇ ਅਫਗਾਨ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ

ਗਲਾਸਗੋ / ਲੰਡਨ– ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੰਡਨ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਲਈ; ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਅਫਗਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਕੌਂਸਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਬੁਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਗਾਨੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ 20,000 ਅਫਗਾਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5,000 ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਯੂਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਲੰਡਨ

ਦੇ ਮੇਅਰਾਂ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ, ਨਿਊਹੈਮ ਦੀ ਮੇਅਰ ਰੋਕਸ਼ਾਨਾ ਫਿਆਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਅਫਗਾਨ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਮੇਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਫਗਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੈਮਰਸਮਿਥ ਅਤੇ ਫੁਲਹੈਮ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੈਮਰਸਮਿਥ ਅਤੇ ਫੁਲਹੈਮ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਟੀਫਨ ਕੋਵਾਨ ਲੰਡਨ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉੱਤਰੀ ਪੱਛਮੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਲੰਡਨ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵੀ ਅਫਗਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਨੇ ਡੈਲਟਾ ਵੇਰੀਐਂਟ ਸਮੇਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ- ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਗਲਾਸਗੋ / ਲੰਡਨ– ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਿਆਂ ਨੇ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ ਟੀਕੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਡੈਲਟਾ ਰੂਪ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਕੇਸਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਡੈਲਟਾ ਵੈਰੀਐਂਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਾਈਜ਼ਰ ਜਾਂ ਐਸਟਰਾਜ਼ੇਨੇਕਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਖੁਰਾਕਾਂ ਅਜੇ

ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕੇ ਡੈਲਟਾ ਵੇਰੀਐਂਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡੈਲਟਾ ਖਿਲਾਫ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਅਲਫਾ ਵੈਰੀਐਂਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਖੁਰਾਕ ਅਜੇ ਵੀ ਅੱਧੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਖੁਰਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 70 ਤੋਂ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਕਸਫੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਰਾਹ ਵਾਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਟੀਕੇ ਅਜੇ ਵੀ ਡੈਲਟਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਿਜ਼ਲਟ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ 'ਚ ਕਰੋਨਾ ਨੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਫੜੀ-42 ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਆਏ-ਕੁੱਲ ਕੇਸ 148 ਹੋਏ

ਔਕਲੈਂਡ (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਸਿਆਲਾ)– ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ 'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਫੈਲੇ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨੇ ਮੁੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਰਜਨਾਂ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰਸਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 41 ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਔਕਲੈਂਡ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਵਲਿੰਗਟਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਕਰੋਨਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 148 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਡਾ: ਐਸ਼ਲੇ ਬਲੂਮਫੀਲਡ ਅਤੇ ਉਪ ਪ੍ਰੈਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰੈਂਟ ਰੌਬਰਟਸਨ ਨੇ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਨਵੇਂ ਸਰਗਰਮ ਕੋਵਿਡ -19 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ 41 ਨਵੇਂ ਕੇਸਾਂ 'ਚੋਂ 3 ਕੇਸ ਵੈਲਿੰਗਟਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ 38 ਕੇਸ ਔਕਲੈਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਘਿਰਿਆ

ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ 137 ਆਕਲੈਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ ਅਤੇ 11 ਵੈਲਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਕੋਪ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਲੱਸਟਰ - ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਆਕਲੈਂਡ ਅਗਸਤ ਕਲੱਸਟਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 179 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ।

ਡਾ. ਬਲੂਮਫੀਲਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 9,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਰੋਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸੈਲਫ਼ ਆਈਸੋਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। 900 ਫਰੰਟ ਲਾਈਨ ਸੰਪਰਕ-ਟ੍ਰੈਰੇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਪੈਰਤੀਕੈਰਿਆ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੱਲੈਹ ਰਿਕਾਰਡ 63,333 ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਬਲੂਮਫੀਲਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕੋਵਿਡ -19 ਟੀਕੇ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਲੈਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ 1 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਟੀਕੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੈਸੀ ਜੈਕਸਨ ਕੋਵਿਡ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੋਢੀ ਜੇਸੀ ਜੈਕਸਨ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ -19 ਲਈ ਪਾਜੇਟਿਵ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੇਨਬੋ ਪੁਸ਼ ਗਠਜੋੜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 79 ਸਾਲਾਂ ਜੇਸੀ ਜੈਕਸਨ ਅਤੇ 77 ਸਾਲਾਂ ਜੈਕਲੀਨ ਜੈਕਸਨ, ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਨਾਰਥਵੈਸਟਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੈਕਸਨ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਫਾਈਜ਼ਰ ਵੈਕਸੀਨ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਿੱਤੇ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰਵਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਹਫਤੇ ਵੀ ਬਿਤਾਏ ਸਨ। ਜੈਸੀ ਇੱਕ

ਸਾਬਕਾ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀਸੀ, ਸ਼ੈਡੋ ਸੈਨੇਟਰ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਕਾਰਕੁਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੈਸੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਕਿੰਗ ਜੂਨੀਅਰ ਦੇ ਨਾਲ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੈਸੀ ਜੈਕਸਨ ਨੇ 1984 ਅਤੇ 1988 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ । ਜੌਰਜੀਆ ਅਤੇ ਟੈਕਸਾਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜੈਸੀ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀਸੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜੈਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਰੀਜ਼ੋਨਾ ਦੇ ਸੈਨੇਟਰ ਕਿਰਸਟਨ ਸਾਈਨੇਮਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ

ਐਟਲਾਂਟਾ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਮ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਐਟਲਾਂਟਾ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਇਸਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਢਿੱਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁੱਲ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ। ਐਟਲਾਂਟਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਯੂ ਐਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮਾਰਚ 'ਚ 1,800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ 134 ਰਹਿ ਗਈ। ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਮੀਮੋ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਫੈਡਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਪਰੀਜਨ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ

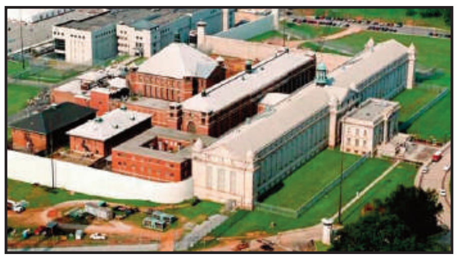

ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫੋਨ ਫੇਸਬੁੱਕ ਲਾਈਵ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਤੱਕ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਆਉਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵਾੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋੜੇ ਗਏ ਰਾਸਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ ਦੇ ਇੱਕ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ 20 ਤੋਂ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਅਸਵੀਕਾਰ ਯੋਗ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਲੀਨਿਕ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਾਰ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਵਿਡ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਲੀਨਿਕ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਵਿਡ -19 ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਲੀਨਿਕ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਨਾਲ ਦੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ

ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਲੀਨਿਕ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੈਂਟਾ ਕਲੈਰਿਟਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਡਰਾਈਵਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 4:45 ਵਜੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਟੱਕਰ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ। ਟੱਕਰ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਗਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਨਵ-ਵਿਆਹੇ ਜੋੜੇ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਐਲਾਨ!

ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ (ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ)– ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇਸ ਵਿਦੇਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਜੁਝਾਰੂ ਵੀਰਾਂ ਭੈਣਾ ਦੀ ਮੱਦਦ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮਿਸਾਲ ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੈਨ ਡਿਆਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਇਕ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਸੁਭਾਗੀ ਜੋੜੀ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਝੋਲ਼ੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਮਾਇਆ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਤੀਹ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੈਡਿੰਗ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਫਾਈਨੈਂਸ ਅਡਵਾਈਜ਼ਰ ਸਪੁੱਤਰ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ ਸ਼ੁੱਭ ਵਿਆਹ ਅਟਾਰਨੀ ਲਾਅ ਬੀਬੀ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਸੈਨ ਡਿਆਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸੁਭਾਗੇ

ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਂਦੜ ਬੇਟੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਚਿਰੋਕਣੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਖੁਦ ਕੀਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਆਂਦੜ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੋਲੋਂ ਪੱਗ ਬਨਵ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੋਜਾਨਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯਥਾਸ਼ਕਤਿ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਨ 1991 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਬਿਨਾ ਦਾਜ ਦਹੇਜ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਹਮਾਇਤ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਕਮ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸਰਦਾਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਬੀਤੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਢੀਂਡਸਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸਮੂਹ ਢੀਂਡਸਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਰਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵੱਲੋਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ।

ਸ਼ਹੀਦ ਮਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸੜੂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੂਟੇ ਲਗਵਾਏ

ਲੁਧਿਆਣਾ– ਖੰਨਾ ਨੇੜਲੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿੰਡ ਈਸੜੂ ਵਿਖੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਕਬਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੋਆ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ 15 ਅਗਸਤ1955 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਆਹੂਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾਸਟਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸੜੂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਵਿਰਸਾ ਮੀਡੀਆ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਹਰਜੀਤ ਜੰਜੂਆ ਵਲੋਂ ਵਣ ਮਹਾਉਤਸਵ ਮਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸ.ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਈਸੜੂ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸੜੂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਪਹਿਲ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸ. ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਈਸੜੂ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਦਾਦੀ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਵਰਗੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪੁਛਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਵੱਲ ਕਦੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਭਤੀਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਈਸੜੂ ਦੀ

ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਾਂਗੇ, ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਭਰਭੂਰ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਉਨਹਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਯਾਦਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸ. ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪੀ.ਟੀ.ਏ. ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਹਨ , ਹੁਰਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੋ ਵਾਅਦੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਗਰ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਨਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 25% ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਉਨਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 12 ਲੱਖ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਮਨਜੂਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸ. ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬੁਹਤ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਰ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਨਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਾਝਾਂ ਵਿਰਸਾ ਰੇਡੀਓ ਕਨੇਡਾ ਦਾ ਵੀ ਉਚੇਚਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀਆ ਦੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ. ਜੰਜੂਆ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਈਸੜੂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਵਣ ਰੇਂਜ ਅਫਸਰ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਕਮਾ ਜੰਗਲਾਤ ਦਾ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਕੁਲਰਾਜਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਕਮਲਜੋਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੀ ਟੀ ਏ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਚ ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਸਾਂਝਾ ਵਿਰਸਾ ਮੀਡੀਆ ਹਰਜੀਤ ਜੰਜੂਆ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਾਜਰੀ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੰਜੂਆ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਗਮੀਤ ਭਾਮੀਆ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਜਮਾਲਪੁਰੀ ਵੀ ਹਾਜਰ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

- ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀਆ

ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਪੱਤਰ

ਪਟਿਆਲਾ– ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ ਸਥਾਪਿਤ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਵਾਲਮੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਚੇਅਰ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਲਾਹੌਰੀ ਗੇਟ ਵਲੋਂ ਵਾਲਮੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਅੱਜ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਚੇਅਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ 'ਚ ਹੇਮਰਾਜ ਭੱਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਤਿੰਦਰ ਰਾਜੀ ਧੀਰੂ ਨਗਰ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਜਨ-ਕਲਿਆਣ ਪਰੀਸ਼ਦ, ਸੋਨੂੰ ਸੰਗਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਸ.ਸੀ. ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਆਚਾਰਿਆ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਮੇਤ ਪਟਿਆਲਾ ਸਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਆਗੂਆ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵਫ਼ਦ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ

ਕਿਸਾਨੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਐਨਆਰਆਈ ਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਆਲਮ 'ਚ

ਲਸਾੜਾ/ਉੜਾਪੜ (ਬੱਗਾ ਸੇਲਕੀਆਣਾ)– ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਨ ਦਾਤੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਣਾਏ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕਰੀਬ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰ-ਦੋਲਨ ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਉਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣੇ ਸਨ ਸਗੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲਦੀ ਨਜਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਲਾ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਸੰਸਾਰ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਚ ਡੁਬਿਆ ਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਚ ਬੈਠੇ ਐਨਆਰਆਈਜ ਗੀਤਕਾਰ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਇਸ ਮਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗੀਤਕਾਰ ਸ਼ਸੀ ਮਾਹੀ ਮਿੱਠਾ-ਪੁਰੀਆ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਘਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਨਜਦੀਕੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਜਰੂਰ ਲ਼ਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਬਣਾਕੇ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਪਰ ਇਨਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਲਦਿਆਂ ਇਨਾਂ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ ਮਾਰਕੀਟ ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਜਤ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿੰਦ ਦੇ ਪੱਕੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਤੇ ਅੜ ਗਏ ਉਹ ਕਰਵਾਕੇ ਹੀ ਹਟਦੇ ਆ ਇਹ ਬਿੱਲ ਰੱਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ-ਕਨੈਡਾ ਤੋਂ ਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਬਿੱਲ ਬਸਰਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਅਜਾਦ ਹੋਏ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਸਮੇ ਸਮੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕ-ਾਰਾਂ ਨੇ ਖਾਸਕਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋ ਕਮਜੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਲੀਡਰ ਲੋਕ ਫਾਇਦਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜਾ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਨਾਂ ਲੀਡਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਆਪੇ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ

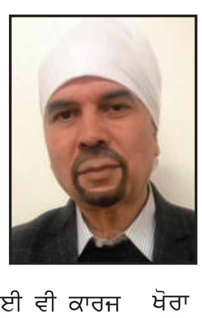

ਖੋਰਾ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨਾਂ,ਮਜਦੂਰਾਂ ,ਆੜਤੀਆਂ ਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿੱਲ ਮੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹਨ ਇਨਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਸੱਤਾ ਦੀ ਚਾਬੀ ਜੰਤਾ ਕੋਲ ਹੈ ਅੱਤ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਜਾਗਰੁਕ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਜਿਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਿਲੀ ਧਰਨੇ ਤੇ ਜੁਟੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੁਕਾਮ ਜਰੂਰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਪਿਛਾਂਹ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।ਅਮ-ਰੀਕਾ ਤੋਂ ਗੀਤਕਾਰ ਬਿੱਟੂ ਦੋਲਤਪੁਰੀਆ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਹੁਣ ਜੋ ਮਰਜੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜੀ ਕਰੀ ਜਾਣ ਸਭ ਰਲੇ ਮਿਲੇ ਆ ਜਿਸ ਟਾਇਮ ਇਸ ਬਿੱਲ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚ ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਟਾਇਮ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਾਜਰ ਸਨ ਉਸ ਟਾਇਮ ਇਨਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਕਿਓ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਚ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰਕੇ ਇਨਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿਤੇ ਜਾਂ ਲੋਕ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਧਰਨੇ ਮਜਾਹਰੇ ਕੀਤਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਇਨਾਂ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਸਿਰਫ ਜੰਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਏ ਕਿਉਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਥੋੜਾ ਬਦਲਾਅ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ-ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋ ਰਕੇਸ਼ ਮੇਹਤੋਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਜੰਤਾ ਹੀ ਦੁੱਖੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਵੈਸੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਂਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਉਸ ਸਮੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਕਦੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਸੀ ਅੱਜ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਥੱਲੇ ਚਲੇ ਗਿਆ ਉਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦਿਤੀ ਅੱਜ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ,ਮਜਦੂਰ ਧਰਨੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਘਰਾਣਿਆ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਜਿਸ਼ਾਂ ਰਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਐਨਆਰਆਈਜ ਕਿਸਾਨ,ਮਜਦੂਰ ਤੇ ਆੜਤੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਸਤਿਆਂ ਤੇ ਲ਼ੇ ਕੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਉਜਵੱਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਘਰਸ਼ਮੁਖੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਘਰਸ਼ਮੁਖਤਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਕਾਰੀ ਦਾ ਆਦਿ ਚਸ਼ਮਾ ਹੈ: ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ

ਹੇਵਰਡ– ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਜ਼ੂਮ ਲਿੰਕ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਡਾ. ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਨੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲਿਖੇ ਹਨ: 'ਕਿਰਨਾਂ', 'ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ', 'ਜਵਾਬੀ ਖ਼ਤ' ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। 'ਮੈਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨਹੀਂ' ਚਰਚਿਤ ਗ਼ਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ 'ਧੁੰਦ' ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਗ਼ਜਲ ਦੋਵਾਂ ਕਾਵਿ-ਵਿਧਾਵਾਂ

ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਯੇ ਉਨ ਦਿਨੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ' ਹਿੰਦੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਮੌਰ ਗ਼ਜ਼ਲਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆਕਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਨੇ 'ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਖੀ ਕਾਵਿ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ' ਪੇਪਰ ਬੁਹਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ਮੁਖੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਘਰਸ਼ਮੁਖਤਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਕਾਰੀ ਦਾ ਆਦਿ ਚਸ਼ਮਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸੁਹਜ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਿੰਦੀ ਨਦੀ, ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਨਾ ਸੰਪੰਨ ਪਾਠਕ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਮਨੋਸਾਗਰ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅੱਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੂਖ਼ਮ ਝਲਕ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ–

ਉਸ ਕਿਹਾ ਸੀ ਇਹੋ, ਸਰਦ ਹੰਝੂ, ਮੇਰੇ
ਸੁਲਗਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਧਰਦਿਆਂ ਧਰਦਿਆਂ
ਨਾ ਹੰਢਾਉਣੀ ਪਵੇ ਪਿਆਸ ਤੈਨੂੰ ਕਿਤੇ
ਸੇਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜਰਦਿਆਂ ਜਰਦਿਆਂ।

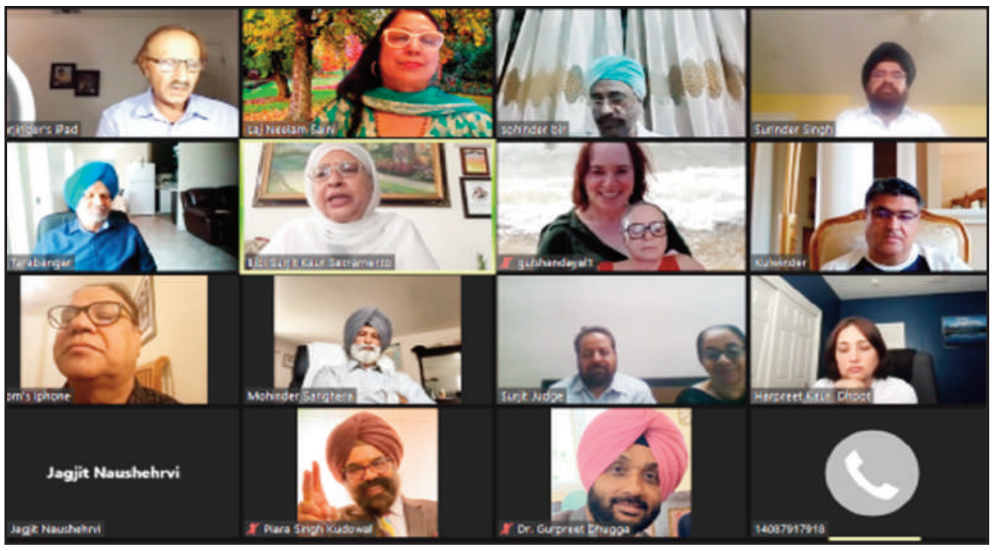

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਪੇਪਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ਉਇਕ ਵਾਰੀ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਖੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ਜ਼ਲ ਬੇਹਤਰ ਨਹੀਂ। ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਖੀ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਵਧੇਰੇ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਧ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਹਾਜ਼ਰ ਸਭ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਨੇ ਸਖੀ ਦੀ ਗ਼ਜਲ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀਆਂ ਜੋ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਾਬਿਲੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ–

ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨਹੀਂ
ਨਾ ਸੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਕੋਈ
ਇਹ ਜ਼ਮਾਨਾ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਫ਼ਤਿਹ ਹੋ ਗਿਆ
ਸਿਰਫ਼ ਤੈਨੂੰ ਫ਼ਤਿਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ

ਡਾ. ਸੁਹਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਰੂਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਰਚਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਵੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਲਾਤ ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੇ ਸਨ।ਸਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੁਖਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਖਤਾ ਸ਼ਾਇਰੀ ਥੀਮ ਅਤੇ ਫੋਰਮ ਵਿਚ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਸੰਯੋਗ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ–

ਫੇਰ ਤੋਂ ਗਲ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਤਰਸਦੀ ਹੈ ਰੋਣ ਨੂੰ,
ਖੁਰ ਗਈ ਮਿੱਟੀ ਜੋ ਇਸ ਪਰਬਤ ਦੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਨੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਅਤੇ ਵਿਪਸਾ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇੜਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਧੂਤ, ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਕੁੱਦੋਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਟੋਰਾਂਟੋ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ, ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਇੰਡੀਆ) ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਖੀ ਨੇ ਸੁਰਮਈ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰੰਗੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂੰ, ਗੁਲਸ਼ਨ ਦਿਆਲ, ਜਗਜੀਤ ਨੌਸ਼ਿਹਰਵੀ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਪੰਨੂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਸਭ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗ਼ਜ਼ਲ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਰੱਖਿਆ।ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੰਗ ਅਤੇ ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ।

ਰਿਪੋਰਟ: ਲਾਜ ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ
(ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਵਿਪਸਾ)

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਿਰਾਸਤ ਕਾਫੀ ਟੇਬਲ ਬੁਕ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ

ਪਟਿਆਲਾ– ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ 'ਇਸ ਉਪਰ ਬਚਨਵੱਧਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਡਾ ਅਰਵਿੰਦ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਅੱਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਿਰਾਸਤ ਕਾਫੀ ਟੇਬਲ ਬੁਕ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੈ ਤੇਗ ਸਿੰਘ ਅਨੰਤ ਦੇ ਉਦਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡਾ ਭਵਿਖ ਸੁਨਹਿਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਸਭਿਅਚਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿਖ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਕੌਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਲੋਕਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਡਾ ਅਰਵਿੰਦ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਹਰਿਦਰਸ਼ਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਪੁਸਤਕ "ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਿਰਾਸਤ" ਵਡ ਆਕਾਰੀ, ਸਚਿਤਰ ਕਾਫੀ ਟੇਬਲ ਪੁਸਤਕ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ। ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਿਰਾਸਤ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਪੂਰਨ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ 450 ਰੰਗਦਾਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ 1000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਤੇਗ ਸਿੰਘ ਅਨੰਤ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੈਤੇਗ ਸਿੰਘ ਅਨੰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ, ਸਿਰਮੌਰ ਚਿੰਤਕ, ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਪੁਸਤਕਾ ਪਾ ਕੇ ਅਕੀਦਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਨਾਸਾਜ਼ ਸਿਹਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਅਣਗੌਲੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁਲਤਾ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਆਦਿ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਗਦਰੀ ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਬਿਹਤਰੀਨ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੈ ਤੇਗ ਸਿੰਘ ਅਨੰਤ ਨੇ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਜਿਤਨਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਵਡਮੁਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਡਾ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਂਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੰਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਿੱਖੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਸਫਲ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਚਿਤਰ ਕਾਫੀ ਟੇਬਲ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪ੍ਰੋ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮੁੱਖੀ ਰੀਜਨਲ ਸੈਂਟਰ ਬਠਿੰਡਾ, ਡੀ ਐਸ ਕਪੂਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਆਫ ਆਰਟਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਮਲਕਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮੁੱਖੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਪਲ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ।

ਆਪਣੇ ਸਵਾਗਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਇੰਡੀਆ ਚੈਪਟਰ ਹਰਿਦਰਸ਼ਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਡਾ ਅਰਵਿੰਦ ਉਪਕੁਲਪਤੀ ਨੂੰ ਜੀਅ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਬਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੋਸਾਇਟੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਹਰਿਦਰਸ਼ਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ ਕੈਨੇਡਾ, ਡਾ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਰਲਡ ਸੈਂਟਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਫੈਕਲਿਟੀ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਏ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਬਲ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ 'ਤੇ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਗਾਈਡ ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਰਿਦਰਸ਼ਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨ ਟਰੱਸਟ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੋਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾ ਅਰਵਿੰਦ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਪਕੁਲਪਤੀ, ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਡੀ ਐਸ ਕਪੂਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੁਰਮਤ ਕਾਲਜ, ਡਾ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਡਾ ਅਨਵਰ ਚਿਰਾਗ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਟ, ਰਾਜਵੰਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ, ਪ੍ਰੋ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਕੈਪਸ਼ਨ–ਡਾ ਅਰਵਿੰਦ ਉਪਕੁਲਪਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਿਰਾਸਤ ਪੁਸਤਕ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡਾ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੋਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ– ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਡੈਲਟਾ-ਮਾਰ ਗਿਆ ਛੜੱਪੇ

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਚ ਮੁੜ ਫੈਲੇ ਕਰੋਨਾ ਗ੍ਰਸਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ ਹੋ ਗਈ 31

ਔਕਲੈਂਡ 20 ਅਗਸਤ, 2021 (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਸਿਆਲਾ)– ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਚ 17 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕ ਕੇਸ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਆਉਣ ਸਾਰ ਉਸੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਰਨਾ ਤਾਲਬੰਦੀ ਪੱਧਰ-4 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਔਕਲੈਂਡ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਟਾਊਨ ਕੋਰੋਮੰਡਲ ਵਿਖੇ ਇਹ 7 ਦਿਨ ਲਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 3 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਪਡੇਟ ਦਿੰਦਿਆ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ 11 ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ 31 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਏ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਲਿੰਗਟਨ ਵਿਖੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰੋਨਾ ਹੁਣ ਛੜੱਪੇ ਲਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 8 ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਔਕਲੈਂਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਪਡੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤਾਲਬੰਦੀ ਪੱਧਰ 24 ਅਗਸਤ ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਫੈਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਹੁਣ 140 ਤੱਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਕਰੋਨਾ ਗ੍ਰਸਤ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਗਏ।

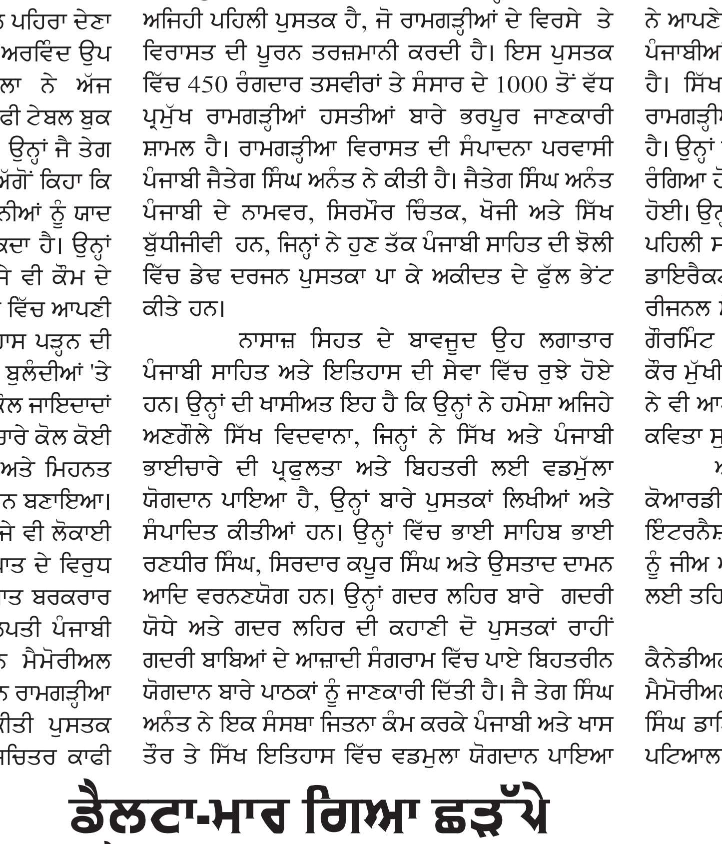

ਟੈਸਟ ਸੈਂਟਰ 'ਚ ਭਾਰੀ ਰੱਸ਼– ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੀਰੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕੋਵਿਡ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨ 600 ਤੋਂ 700 ਤੱਕ ਟੈਸਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ 7.30 ਵਜੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ 12.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ 4-5 ਘੰਟੇ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ 5 ਬੂਥ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ 3 ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਵਿਡ ਟੈਸਟ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਟੈਸਟਿੰਗ ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਵਾਦ- ਸੁਆਦ

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਰੋਜਾਨਾਂ ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਖਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਜਾਂਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਦੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਈਸਕਰੀਮ ਲੈ ਲੈਣੀ ਮੈਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਮਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਈਸਕਰੀਮ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਮਾਂ ਨੇ ਅੱਗੋ ਹੱਸ ਪੈਣਾ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆਂ ਲੱਗਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਹੋਇਆ ਵੀ ਏਸੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਸਕਰੀਮ ਖਾਇਆ ਕਰੂ। ਪਰ ਅੱਜ ਜਦ ਮੈਂ ਖੁਦ ਮਾਂ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਆ ਕੇ ਖੜਿਆ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਮਤਲਬ ਦੋਨੋਂ ਸਮਝ ਆ ਗਏ। ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਗੁੜੀਆਂ ਵੀ ਰੋਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਈਸਕਰੀਮ ਖਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਜਾਂਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਉਸਨੂੰ &;ਆਈਸਕਰੀਮ ਦਿਲਵਾ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਨਪਸੰਦ ਆਈਸਕਰੀਮ ਵੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਹੋਇਆ ਆਈਸਕਰੀਮ ਸਵਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖੁੱਦ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਲਝਿਆਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਹੋਇਆ ਆਈਸਕਰੀਮ ਸਵਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੀ।

Arsh Sidhu <sidhu.arsh27@gmail.com>

ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪੀਆਰਓ ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਏ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀ .ਸੀ , – ਬੀਤੇਂ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ. ਸੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪੀ.ਆਰ.ਓ ਸ: ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਦੀਵਾਨ ਦੋਰਾਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ।ਦੀਵਾਨ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਉਹਨਾ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਅਧਾਰ ਰਾਹੀਂ ਪੜਾਈ ਲਿਖਾਈ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਹਰ ਅਹੁਦੇ ਉੱਪਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਡਭਾਗੀ ਮੌਕੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੌਧਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਵਰ ਵੱਲੋਂ ਗਵਰਨਰ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਪੀ .ਆਰ .ਓ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਟੇਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਰਾਹੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਉੱਚ ਪੜਾਈ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਰੂਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਅੰਦਰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸੇਵਾ ਲਈ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਤੋ ਲੈ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ । ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਦੇ ਸਕੇ ਭਤੀਜੇ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਰਾਜ ਗੋਗਨਾ/ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਫਲੋਰਾ)

ਅਹੁੱਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਉਪਰੰਤ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਈਡਨ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ 155 ਨੀਤੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ- ਮੁਜ਼ਫਰ ਚਿਸ਼ਤੀ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 25 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ)– ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਈਡਨ ਨੇ ਅਹੁੱਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ 155 ਨੀਤੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਖਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮਾਈਗੈਰੇਸ਼ਨ ਪੌਲਸੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੁਜ਼ਫਰ ਚਿਸ਼ਤੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਚਿਸ਼ਤੀ ਨੇ ਬਾਈਡਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ 4 ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ। ਟਰੰਪ ਨੇ 450 ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣੋ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਡੀ ਏ ਸੀ ਏ ਪੈਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਵਾਲੇ 8 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ

ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਸਖਤ ਰੁਖ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਵਾਪਿਸ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਚਿਸ਼ਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁੱਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਉਪਰੰਤ ਬਾਈਡਨ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰੈਾਸੀਆਂ ਪੱਖੀ 7 ਨੀਤੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਿਨਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣੋ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਡੀ ਏ ਸੀ ਏ ਪੈਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਪੈਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੋਕਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁਲਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ, ਸਰਹੱਦ ਉਪਰ ਕੰਧ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕੰਧ ਉਪਰ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੱਖਣ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਚਿਸ਼ਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਈਡਨ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਥਰਡ ਕੰਟਰੀ ਰੂਲੋ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਪੈਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਪੀ.ਐਮ.ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਧੰਨਵਾਦ

ਔਕਲੈਂਡ (ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਸਿਆਲਾ)– ਸ. ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦੋਕ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਲਡ ਫੋਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਿਸੀ ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸ. ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦੋਕ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਲਡ ਫੋਰਮ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ

ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੋਰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਰਸਾ, ਕਾਮਰਸ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਕਰੂਰਤਾ ਭਰੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਣ ਉਤੇ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਸੀ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਖੱਤ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜ਼ਬਰੀ ਵਿਆਹ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਸ. ਚੰਦੋਕ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਸ. ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦੋਕ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭਾਰਤ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ। ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਬਾਸ਼! ਚੰਦੋਕ ਸਾਹਿਬ। ਰੱਬ ਲੰਬੀਆਂ ਉਮਰਾਂ ਬਖਸ਼ੇ।

ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਮਾਂ ਨੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਤੋੜਿਆ ਦਮ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ 25 ਅਗਸਤ (ਹੁਸਨ ਲੜੋਆ ਬੰਗਾ) – ਕੋਵਿਡ-19 ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ 32 ਸਾਲਾ ਪੇਜ ਰੂਇਜ਼ ਨੇ ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਰੂਇਜ਼ ਦੀ ਮਾਂ ਰੋਬਿਨ ਜ਼ਿਨਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ-19 ਵੈਕਸੀਨ ਲਵਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕ ਧੀ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਟੀਕਾ ਲਵਾਉਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਪਲ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕੋਵਿਡ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਟੀਕਾ ਲਵਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਨਮ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਪੈਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪੈਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕੇ। ਬੱਚੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੈਲੈਸਟੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੈ।

ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਅਲਖ ਜਗਾਓ, ਰੈਲ਼ੀ ਸਬੰਧੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ

ਲਸਾੜਾ/ਉੜਾਪੜ (ਬੱਗਾ ਸੇਲਕੀਆਣਾ)– ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਰੈਲ਼ੀ ਸਬੰਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਗੜ੍ਹਪੜ, ਮੱਲਾਬੇਦੀਆਂ, ਗੜੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਕਮਾਮ ਇੰਚਾਰਜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਚ ਹੋਈ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੋਹਰ ਕਮਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਨੀ-ਤਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੁਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਚ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਇਆਂ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਬਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋ.ਅ.ਦਲ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਉ-ਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪਾਕੇ ਜਿਤਾਉਣਾ ਤੇ 2022ਚ ਅਕਾਲੀ/ਬਸਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਕੇ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਾਸ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣੇ

ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਕੇ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰੀਏ ਤੇ ਸੂਬੇ ਚ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋ ਵਧੀਆ ਬਣਾਇਆਂ ਜਾ ਸਕੇ ਇਸ ਮੋਕੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਇਸ ਮੋਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਢੰਡਾ, ਰੂਪ ਲਾਲ ਧੀਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੁਮਨ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ, ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਗੜ੍ਹਪੜ ਆਦਿ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਵਧ ਰਹੇ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਦੇ ਪਾੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ

(ਜੈੱਫ਼ ਬਿਜੋਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਤੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣੇ)

ਪ੍ਰਮੋਦ ਧੀਰ, ਜੈਤੋ
91-98550-31081

ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਦਾ ਪਾੜਾ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਈ

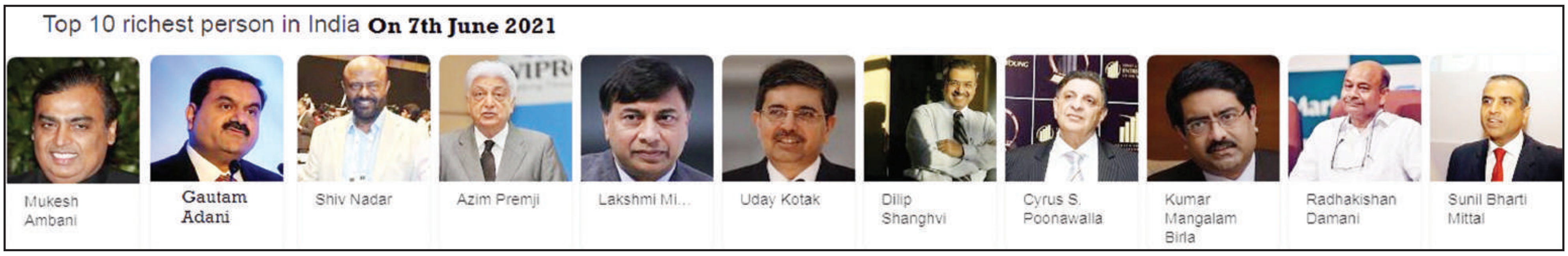

ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਫੋਰਬਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਮੀਰ ਹਨ ਮਤਲਬ ਕਿ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਅੱਗੇ ਫਿਕੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਉਸ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 2 ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਨੇਪਾਲ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਕੁਝ ਯੂਰਪੀ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। 2021 ਦੀ ਫੋਰਬਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕਰੀਬਨ 84.5 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਬਾਨੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ 13 ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ ਭਿਆਨਕ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਅਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਯੂਰਪ ਦਾ ਅਲਬਾਨੀਆ, ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ (ਸੈਂਟਰਲ ਅਮਰੀਕਾ), ਲਾਓਸ (ਏਸ਼ੀਆ), ਜਮਾਇਕਾ (ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ), ਮਾਲੀ (ਅਫਰੀਕਾ), ਜ਼ਿੰਬਾਵੇ (ਅਫਰੀਕਾ), ਜਾਰਜੀਆ, ਗੈਬਾਨ ਆਈਲੈਂਡ (ਸੈਂਟਰਲ ਅਫਰੀਕਾ), ਸੇਨੇਗਲ (ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ), ਬੋਸਨੀਆ (ਯੂਰਪ), ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ (ਏਸ਼ੀਆ), ਕੰਬੋਡੀਆ (ਏਸ਼ੀਆ), ਆਈਸਲੈਂਡ (ਯੂਰਪ), ਪਾਪੂਆ ਨਿਊ ਗਿਨੀ, ਸਾਈਪ੍ਰਸ, ਜ਼ਾਮਬਿਆ, ਹੋਂਡੂਰਾਸ (ਅਮਰੀਕਾ), ਤਰੀਨੀਡੈਡ ਐਂਡ ਤੋਬਾਕੋ (ਸਾਊਥ ਅਮਰੀਕਾ) ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤਕਰੀਬਨ 50.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਤੀਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਿਵ ਨਾਦਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤਕਰੀਬਨ 23.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ । ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਮਾਨੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 23.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ 2021 ਫੋਰਬਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੈੱਫ਼ ਬਿਜੋਜ ਅਮੇਜ਼ੋਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਅਤੇ ਸੀ.ਈ.ਓ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 212.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਬਰਨਾਰਡ ਅਰਨਾਲਟ ਐਂਡ ਫੈਮਲੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 188.6 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਐਲੋਨ ਮਸਕ 162.8 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫ਼ਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਿਲ ਗੇਟਸ 129.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਪੰਜਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਾਰਕ ਜੁਕਰਬਰਗ 126.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਛੇਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਲੈਰੀ ਐਲੀਸਨ 122.8 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਸੱਤਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਲੈਰੀ ਪੇਜ 109.3 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਅੱਠਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਸਰਜੇ ਬਰਿਨ 105.9 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਨੌਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਵੈਰੇਨ ਬੁਫੇਟ 101.8 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੇ ਫਰੈਸਿਸਕੋ ਬੈਟਨਕੋਰਟ ਮੇਅਰਜ਼ ਐਂਡ ਫੈਮਲੀ 87.8 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ 57 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਇਕ ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਰਬਪਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ 58 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੌਲਤ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੂਝਵਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਚੰਗੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕਜੁਟਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਿੜੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸੀ ਹਮਲਾਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਨੋਚ-ਨੋਚ ਕੇ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ,ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਗੁਰਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਕੱਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਸਹੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਆਦਿ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਇਆ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਲਾ ਧਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਦਿਨ ਕਾਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਖਪਦੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਦਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਬਾਦੀ ਗਰੀਬੀ ਰੂਪੀ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਪਾਪੀ ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਖੂਨ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਸਸਤੇ ਭਾਅਵਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮਰੇ ਮਜਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਗਰੀਬੀ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ, ਜੁੱਲੀ , ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਾਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੀਰੀਬ ਸਰਾਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨਾਲ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਨ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੇ ਹਾਈਵੇ 41 'ਤੇ ਕਾਰ ਦਰੱਖਤ 'ਚ ਵੱਜੀ, 1 ਦੀ ਮੌਤ 1 ਜ਼ਖਮੀ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ/ ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ)– ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਦੀ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਕਾਊਂਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਸਬੰਧੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਹਾਈਵੇ ਪੈਟਰੋਲ (ਸੀ ਐਚ ਪੀ) ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈਵੇ 41 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਕਾਰ ਹਾਈਵੇ 41 ਉੱਤੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਮੀਡੀਅਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈ ਅਤੇ ਓ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਆਫ-ਰੈਂਪ ਵੱਲ ਘੁੰਮ ਕੇ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈ।

Golden State Truck Sales Inc.

ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਿਲੋ ਸਸਤੀਆਂ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਤੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ

Call :
Dharminder Singh
Cell : 530-870-6600
Fax : (530) 870-1429
532, Houston St.
West Sacramento, CA 95691

Email: myfuturetruck@gmail.com

'ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ' ਅਤੇ ਔਰੰਗਜੇਬ ਸ਼ਾਸਨ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੁੰਬਰ
91-94636-01616

1618 ਵਿੱਚ ਜਨਮੇਂ ਔਰੰਗਜੇਬ ਨੇ 1658 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1707 ਈਸਵੀ ਤਕ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤਕ 49 ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਧਰੋਹ ਉੱਠਦੇ ਰਹੇ ਦਬਾਉਣਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਕਈ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਮਰਾਠਾ ਵਰਗੇ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋਕੇ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ ਨਜਰ ਨਹੀ ਆਇਆ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰਤੇ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤੀ ਮੁਲਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਕੌਮਾਂ ਟੱਕਰ ਲੈਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

1630 ਵਿੱਚ ਜਨਮੇਂ ਸਿਵਾਜੀ ਮਰਾਠਾ ਅਜਾਦ ਮਰਾਠਾ ਰਾਜ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹੋਏ 1674 ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਾ ਰਾਜੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਜਾ ਛਤਰਪਤੂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਬਣਨ ਵਿੱਚ 44 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ 1680 ਤੱਕ ਜਿੰਦਾ ਰਹੇ।ਸਤਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅੱਧ ਅਤੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੁਰੂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਲਮਾਨ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਤਾਰਾਬਾਈ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਨੋਂਹ ਕਈ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਕੇ ਕਿਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 1700 ਤੋਂ 1707 ਈ: ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ, ਤਾਰਾਬਾਈ ਨੇ ਮਰਾਠਾ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਅਨਮੋਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਤਾਰਾਬਾਈ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਮਰਾਠਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨਾਲ 7 ਸਾਲ ਲੜੀ, ਮਰਾਠਾ ਕੌਮ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਰਖਿਆ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਰਾਬਾਈ ਬਹੁਤ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸੀ।ਉਸਨੂੰ 1703 ਵਿੱਚ ਬੇਰਾਰ, 1707 ਵਿੱਚ ਸਤਾਰਾ ਅਤੇ 1706 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਫਲਤਾ, ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਉਤੇ ਕਬਜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਰਾਠਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬੁਰਹਾਨਪੁਰ, ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਭਾਰੂਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੁੱਟਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮਰਾਠਾ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਤਾਰਾਬਾਈ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਦਖਣ ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਹੌਰ ਤਕ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੰਗਾਲ ਤਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

1708 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰ ਦੇ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਰਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਦੇ ਲਈ ਆਨ ਬਾਨ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਿਵਾਰ ਤੱਕ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿਜ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਦਿਤੀ। 1666 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਔਰੰਗਜੇਬ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ 1708 ਈਸਵੀ, 42 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਹੀ ਜਿੰਦਾ ਰਹੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਬਲ ਤਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਆਗਰਾ-ਦਿੱਲੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜਾਟ ਸਨ ਜੋ ਯਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।ਜਾਟ ਜਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨੀ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਸਨ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਵਨਾਦੇਨਾਲ, ਜਾਟ ਅਕਸਰ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜੱਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਹਾਂਗੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ।1669 ਵਿੱਚ, ਸਥਾਨਕ ਜਮੀਂਦਾਰ ਗੋਕਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, (ਮਥੁਰਾ ਦੇ) ਜਾਟਾਂ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਸ ਬਾਗੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੋਕਲਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1685 ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾਰਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਟਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਦਰੋਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ, ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਦੇ ਢੰਗ ਅਪਣਾਏ ਗਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ।

ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ 1691 ਤਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਜਾਰਾਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਚੁਰਮਨ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਾਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ-ਆਗਰਾ ਸੜਕ ਨੂੰ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਗਲ ਘਰੇਲੂ ਯੁੱਧਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚੁਰਮਨ ਨੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜਾਟ ਰਿਆਸਤ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਜਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ।ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਔਰੰਗਜੇਬ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਚਣੌਤੀ ਬਣਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੇਸਤੰਬਰ 1695 ਵਿੱਚ, ਕਪਤਾਨ ਹੈਨਰੀ ਐਵਰੀ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀ ਮਦੀਨੇ ਹੱਜ ਕਰਨ ਗਏ ਜਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਮੱਕਾ ਲਈ ਮੁਗਲ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਾਲੇ ਖਜਾਨੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਗੰਜ-ਏ-ਸਵਾਈ ਜਹਾਜ ਲੁੱਟਿਆ, ਲੁੱਟ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ £ 325,000 ਅਤੇ £ 600,000 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 500,000 ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਖਜ਼ਾਨੇ ਲੁੱਟਿਆ ਇਹ ਜਹਾਜ ਮੁਗਲ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਆਖਰ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ 199 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਦਾ ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਸੀ।

ਇਹਨਾ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਖਣ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਿਵਾਸੀ ਪਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਈ ਪਪਨਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਵਿਾਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜੇਬ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਪਪਨਾ ਨੇ ਵੀ 1687 ਤੋਂ 1724 ਈਸਵੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਖੇਤਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸ੍ਵਿਾਜੀ 6 ਜੂਨ 1674 ਨੂੰ ਰਾਏਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਾ ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣਾ ਸਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਪਪਨਾ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪੱਕਾ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਰਾਜ ਬਨਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਇਆ। ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਬਾਰਬਰਾ ਅਤੇ ਥਾਮਸ ਮੈਟਕਾਫ ਨੇ "ਰੌਬਿਨ ਹੁੱਡ ਵਰਗਾ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ, ਰਿਚਰਡ ਈਟਨ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਡਾਕੂ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਉਦਾਹਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਪਪਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਵਾਮਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਹਨਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਗਿਆਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਮਾਂ ਸਰਵਾਮਾ ਇੱਕ ਪਸੂ ਪਾਲਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਉੱਤੇ ਉਸਨੇ ਟੌਡੀ ਟੈਪਿੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾ ਲਿਆ, ਇਹ ਤਾੜੀ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਕੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੁਲਮਾਂ ਅਤੇਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂਨੂੰਵੇਖਦਿਆਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੁਰੀਲਾ ਹਮਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜੰਗੀ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ, ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧੂਲਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ, ਪਾਪਡੂ

ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ, ਪਾਪਾਡੂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਿਲਾ

ਕਿਲਾਸ਼ਾਪੁਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਜੋ ਕਿ ਜਨਗੋਆਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਪਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਰਘੁਨਾਥਪੱਲੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 130 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ.

ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ ਦਾ ਜਨਮ 1950 ਵਿੱਚ ਗੌਡ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਗਲ ਜ਼ਲਿੇ ਦੇ ਜਨਗਾਓਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੇਲਾਸ਼ਾਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਸਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੇਖਿਕ ਭਾਰਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਹਰ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ, ਜਿਸਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਈ ਪਪਨਾ ਜਾਂ ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ, ਪਾਪਦੂ ਜਾਂ ਪਾਪਾਡੂ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਲਾਸ਼ਾਪੁਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਅਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭਾਰਤੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਸੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਿਕਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਜਾਕੇ ਕੋਈ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਇ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਦਿਮਾਗ ਲਗਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਖਾਸ ਕਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂਅਧਿਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮਹੰਜੋ ਦਾੜੋ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਵੇ ਦਾਂ ਹੋਰ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਉਥਾਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਪਨਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੇ ਏ ਬੋਇਲ ਨੇ 1874 ਈਸਵੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਧਾਰਾ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਇਸ ਨਾਲ ਖੰਡਰ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ, ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਪਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਪਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਈ 30 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਨਲਗੋਂਡਾ ਦੇ ਬੁਵਾਨਗਿਰੀ, ਵਾਰੰਗਲ ਦੇ ਥੈਟਿਕੋਂਡਾ, ਕੋਲਾਨੁਪਕਾ, ਚੇਰਿਆਲਾ, ਕਰੀਮਨਗਰ, ਹੁਜੂਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੁਸਨਾਬਾਦ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਪਪਨਾ ਨੇ 1675 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਸਰਵਦੀਪਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਉਸਾਰਿਆ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪਰਵਰਮ ਜੇਗਨਾਥਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ,ਪਪਨਾ ਨੇ 1678 ਈਸਵੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਥੈਟਿਕੋਂਡਾ, ਵੇਮੂਲਕੋਂਡਾ ਵਿੱਚ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਏ ਅਤੇ 1700 - 1705 ਈਸਵੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਵਾਇਆ।

ਥਟਿਕੋਂਡਾ ਵਿੱਚ ਪਪਨਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਬਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚੈੱਕ ਡੈਮ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਮੁਖੀ ਰਾਜਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੰਦਰ ਨਵੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬਣੀ ਮੂਲ ਦੇਵੀ ਯੇਲਮਾ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪਪਨਾ ਨੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਸੂਬੇਦਾਰ,ਜਮੀਂਦਾਰਾਂ,ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗੁਰੀਲਾ ਹਮਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਫੌਜ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਮਹਿਲ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪੱਛੜੇ ਅਤੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਧਰਮਾ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ ਦੀ ਚੜਾਈ ਦੇ ਦਿਨ

ਪਾਪਾਡੂ ਦੀ ਨੀਚ ਅਤੇ ਟੌਡੀਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਸਖਤ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੁਢਲੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਪਾਪਾਡੂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਟੌਡੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਫੌਜ਼ਦਾਰ (ਮਿਲਟਰੀ ਗਵਰਨਰ) ਦੀ ਭੈਣ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਸੀ।

1690 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਡਾਕੇ ਮਾਰੇ। ਉਸਨੇ ਤਾਰੀਕੋਂਡਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਕਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਡਾਕੂ ਬਣਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ, ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਧਨ ਸਮਾਂ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਇਹ ਵਾਰੰਗਲ ਅਤੇ ਗੋਲਕੌਂਡਾ ਦੇ ਨਜਦੀਕੀ ਇਲਾਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਤਾਰੀਕੋਂਡਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਾਪਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਮੀਦਾਰਾਂ (ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਸਰਦਾਰ-ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ) ਅਤੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸਰਕਾਰ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਗ੍ਰਾਸ ਰੂਟ ਤੇ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕਰੇ ਗਠਨ

ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਬੋਲਦਾ ਹੈ

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜਰਖੜ
98143-00722

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੋਕੀਓ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 2021 ਵਿੱਚ ਹਾਕੀ ਦੇ ਕਾਂਸੀ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 11 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਹਾਕੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਖੇਡ ਹੈ, ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦਾ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਗਰਾਸ ਰੂਟ ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੋਈ ਜਿਹੀ ਸਾਰਥਿਕ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਬਣੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਘੰਟਾ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਹਰ ਬੱਚੇ ਲਈ ਕੋਈ ਇੱਕ ਖੇਡ ਖੇਡਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖੇਡ ਵਿੰਗ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ,ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ, ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਅਤੇ

ਹੋਰ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਚੰਗੇ ਕੋਚਾਂ ਲਈ ਜੇਤੂ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

15 ਅਗਸਤ 26 ਜਨਵਰੀ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਦਿਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਟੇਡੀਅਮ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਪਦਮਸ੍ਰੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਟੇਡੀਅਮ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਐਵਾਰਡੀ ਕੋਚ ਅਤੇ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਕਾਲਜ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਯੋਜਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪੱਧਰ, ਅੰਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਓਲੰਪੀਅਨ ਪੱਧਰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੇਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਲੰਬੀ ਸਾਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤਣਾ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਨਾਲ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇ। ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਾਸ ਰੂਟ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੈਸਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਹੀਰੋ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਉਸਾਰੂ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਵਕਤ ਚ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਕੀ ਹਰਿਆਣਾ, ਕੀ ਚੀਨ, ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲੋਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਹਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਲਮੀ ਖੇਡ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਸੂਬਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ । ਰੱਬ ਕਰੇ ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਤ ਆਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਹੋ ਸਕੇ। ਰੱਬ ਰਾਖਾ !

'ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ' ਅਤੇ ਔਰੰਗਜੇਬ ਸ਼ਾਸਨ

(ਸਫਾ 16 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਿਆ। ਉਹ ਜਮੀਂਦਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਸਭ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੇ ਕੁੱਝ ਸਾਥੀ ਜਿਮੀਂਦਾਰ ਵੀ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ।

ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ ਕੌਲਸ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਪਾਪਾਦੂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਹ ਅਧਿਕ ਸਮਾਂ ਟਿਕ ਨਹੀ ਸਕਿਆ। ਪਾਪਦੂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਕੰਮ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪਾਪਾੜੂ ਨੇ ਤਾਰਿਕੋਂਡਾ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਾੜੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ। ਧਨਪਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਪੜੂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਫੋਰਸ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦਾ ਫੌਜ਼ਦਾਰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਸਫਲ ਰਹੀ, ਪਾਪੜੂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਤਾ।ਪਰ ਪਾਪਾੜੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਖਾਨ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਾਪਾੜੂ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਇਸ ਵਾਰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਇਮਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤਨਖਾਹ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਖੇਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਵਧਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਪੜੂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਾਹੀ ਕੋਸਿਸ਼ 1706 ਵਿਚ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਖਾਨ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਿਮੇਵਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਨ ਨੇ ਪਾਪਾਦੂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਾਕੂ, ਸ਼ਾਇਦ ਰਿਜ਼ਾ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ, ਪਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਿ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਦਿਲ ਖਾਨ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਜ਼ੰਮਿੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਨਤੀਜਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਪਾੜੂ ਨੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਖਾਨ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਪਾਪੜੂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਿਆ। 31 ਮਾਰਚ 1708 ਨੂੰ ਉਸਨੇ 2500 ਤੋਂ 3500 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਾਲੀ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਰੰਗਲ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਯੁੱਧ ਰਣ ਨੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 1707 ਵਿੱਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੁੱਟਿਆ, ਪਰ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੌਗਾਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਸਿਧ ਹੋਇਆ।

ਵਾਰੰਗਲ ਉੱਤੇ ਸਫਲ ਛਾਪੇਮਾਰੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਮਿਲੀ, ਪਾਪੜੂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਨਤਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ&; ਈਟਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਲੀਨ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜ਼ਮੀਦਾਰ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। 10,000 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 12,000 ਤਕ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਪਸ਼ੂ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋ ਆਇਆ ਸੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਰਖਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭੂਮੀਹੀਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਪੜੂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੜਨ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਕੀਮਤੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਖਿਆ ਤੋਂ ਇਹ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗਉਸਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਾਪੜੂ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 1 ਜੂਨ 1708 ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤਾ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

1709 ਵਿੱਚ, ਪਾਪਾਦੂ ਨੇ ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਾਟ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲੇ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੇਂਟ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸ਼ੀਰਬਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਚੋਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਰਾਟ ਅਜਿਹੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਈਟਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਚੋਗਾ"... ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼, ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਇਕ-ਲੈਂਡ ਲੌਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ... ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਾਇਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭੂਮੀਧਾਰਕ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ।" ਇਹ ਦਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦਾ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ &;ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ, ਬਲਕਿ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਪਾਪੜੂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ।

ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਯ ਪਪਨਾ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ

ਪਾਪੜੂ ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜੂਨ 1709 ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦੇ ਕੈਦੀ-ਉਸਦੇ ਜੀਜਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰ ਸਮੇਤ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਪੜੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਨ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਪਾਪੜੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਹਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਡੇ' ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਸਮਝਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਸਨੇ ਵੇਖਿਆ ਸਾਰਾ ਪਾਸ ਪਲਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀਅਤੇ ਖਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੌਲਤ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਤਾਰਿਕੋਂਡਾ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਯੂਸਫ ਖਾਨ ਨੇ ਤਾਰਿਕੋਂਡਾ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਜੋ ਮਾਰਚ 1710 ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਯੂਸਫ ਖਾਨ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਚਾਰਜ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੁਗਣਾ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ 30,000 ਫੌਜਾਂ - ਘੋੜਸਵਾਰ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ - ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਿੰਦੂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲਨਿਵਾਸੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵਿ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਪਾਪੜੂ ਉੱਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪੜੂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਰਥਨ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਹ "ਹਿੰਦੂ ਯੋਧਾ" ਸੀ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਤਾਰੀਕੋਂਡਾ ਵਿਖੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਪਾਪਾੜੂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਪਾਪੜੂ ਦੀ ਸੈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਜੀਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ, ਹੁਣ ਥੱਕੇ ਹੋਏ, ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਆਖਰ ਪਾਪਾੜੂ ਵੀ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਸਨਬਾਦ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਜੀਜਾ ਦੁਆਰਾ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਕੈਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਵਾਇਤੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਕਤਲ ਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਰਿਚਰਡਸ ਅਤੇ ਰਾਓ ਪਾਪਾੜੂ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਨੂੰ "ਦੋਹਰੀ ਬਗਾਵਤ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੀ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਾਪਾੜੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜੋ ਜਾਤ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ," ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਏ।"

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

* ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਜਾਣ ਜੇ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।
* ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਚੋਂਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਰਸ਼ ਵੀ ਰਿਪੇਅਰ ਮੰਗਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਛੱਤ ਠੀਕ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੂਰਖ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਸ਼ ਠੀਕ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗੇ ।
* ਲੱਭਣ ਤੁਰੀਏ ਤਾਂ 'ਹੀਰਾ' ਪਰਖਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਮਿਲਣਗੇ ਪਰੌ ਪੀੜਾ ਪਰਖਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਮਿਲਣਗੇ ।
* ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭਣ ਤੁਰੇ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸ ਚੀਜ਼ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਮੋੜ ਤੇ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਇਸ ਨੇ।
* ਪਤਝੜ ਤਾਂ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਗਿਰਨ ਦੀ ਰੁੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚੋਂ ਗਿਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, (ਗੁਲਜ਼ਾਰ)
* ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਭ ਤੋਂ ਡਰਪੋਕ ਤੇ ਵਹਿਮੀ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖੋ, ਕਿਸੇ ਜਗਾ 4 ,5 ਗਧੇ ਵੀ ਘਾਹ ਚਰਦੇ ਦਿਸਣ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।
* ਹਰ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੱਦ ਮੁਕਾਉਂਦੇ ਬੀਮਾ ਹਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਇਵੇਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਮਰਨ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਲਾਭ ਹੈ ।

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨਡਾਲਾ
ਫੀਨਿਕਸ 480 794 0325

20 ਸਤੰਬਰ, 2021, ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ 44-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਚੋਣਾਂ

ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ-ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਤੇ ਸੱਜੂ-ਜਨੂੰਨੀ ਭਾਰੂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਰਾਈਏ!

ਜਗਦੀਸ਼ ਚੋਹਕਾ
91-92179-97445
001-403-285-4208

ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦੇਸ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ 44-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਮੱਧਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਗਭਗ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ (16-ਅਕਤੂਰ, 2023) ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ 15-ਅਗਸਤ, 2021 ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ 15-ਅਗਸਤ, 2021 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਮੈਰੀ ਸਾਈਮਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਦਿਨ 20-ਸਤੰਬਰ 2021 ਵੀ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ 36-ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 43-ਵੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਜੋ 19-ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, 'ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਟਰੂਡੋ 15-ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਅਸਾਨ ਬਹੁ-ਮੱਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੱਟ ਬਹੁ-ਮਤ ਵਾਲੀ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਛਾਏ ਹੇਠ ਰਾਜਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾ ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹਨ।

ਆਉਣ ਵਾਲੀ 44-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਜਿਤ ਲਈ ਜੋਰ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਰੋਨਾ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ, ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ, ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਸਮੱਸਿਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਾਰਨ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਦੇਸ਼-ਵਾਸੀਆਂ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਲਿਬਰਲ ਮੁੜ ਗੱਦੀ ਮੱਲਣ ਲਈ ਝਾਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਟੋਰੀ (ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ) ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜੋਰ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਕਿਊਬੇਕ ਦੋਨੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਦਿਖ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਆਸਵੰਦ ਦਿਸਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਭੱਖਦੇ ਮੱਸਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲ ਲਈ ਬੀਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜਾਰੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਾਰਥਿਕ ਰਹੀ ਹੈ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ? ਤਿੰਨ-ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ 100-ਮਿਲੀਅਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ, ਜੋ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦਾ 3-ਫੀ ਸਦ ਤੇ 4-ਫੀ ਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ, 'ਉਸ ਦਾ ਅਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕਰਨਗੇ? ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਰ-ਸੰਘਾਰ ਲਈ 'ਦੋਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕੀ ਸਾਰਥਿਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਵੀ ਚਰਚਾ 'ਚ ਰਹਿਣਗੇ ?

ਭਾਵੇ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੰਦ ਭਾਗਾ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵਿਤੀ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦੂਸਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆ ਵੱਲ ਝਾਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਟਰੂਡੋ ਵੱਗਦੀ ਗੰਗਾ 'ਚ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਆਨ ਟੋਰੀ ਆਗੂ ਐਰਿਨ-ਓ-ਟੂਲ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਜਦ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਚੌਥੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਹੋਏ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭਾਵੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਵਿੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋ ਦਿੱਤੀ ਆਰਥਿਕ ਛੱਤਰੀ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਵੇ ਲਿਬਰਲ, ਟੋਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਤਲੇ ਗੇੜ ਤਕ ਪੁੱਜਦੇ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ? 338 ਦੇ ਹਾਊਸ ਅੰਦਰ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੇਤੂ ਧਿਰ ਨੂੰ 170 ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੀਡ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰਸਾਇਣਿਕ-ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। 43-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ 338 ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 21-ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਪਈਆ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਏਗਾ ?

ਲੜੀ ਨੰ: ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਟਾਂ, ਹੁਣ ਸੀਟਾਂ ਵੋਟ ਫੀਸਦ, ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ

1)	ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ	157	155	33.12%	ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ
2)	ਐਰਿਨ-ਓ-ਟੂਲ	121	119	34.34%	ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ (ਟੋਰੀ)
3)	ਵਾਈ.ਐਫ.ਬਲੰਕਟ	32	32	7.63%	ਬਲਾਕ ਕਿਊ ਬੇਕ
4)	ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ	24	24	15.98%	ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.
5)	ਅਨਾਮੀ ਪਾਲ	3	2	6.55%	ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ

(ਵਿਕੀ ਪੇਡੀਆ)

ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੋਟਰ ਕੌਣ:

20-ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ 44-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈ 18-ਸਾਲ ਦਾ ਬਾਲਗ ਜੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੀ ਆਈ.ਡੀ. ਦਿਖਾ ਕੇ 20-ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਡਵਾਂਸ-10,11,12,13 ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਨੀਅਤ ਪੋਲਿੰਗ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਕੈਨੇਡਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ) ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਦੋ ਹਾਊਸ ਹਨ, ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨ (ਲੋਕ ਸਭਾ) 338-ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟਰ 105-ਮੈਂਬਰ ਭਾਵ ਦੋ ਟਾਇਰ ਸਿਸਟਮ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਜਾਂ 170 ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਲ 4-ਸਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਵੀ ਹੱਟ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ: 20-ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਸੰਸਦ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਤੀ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਧੀਨ ਸਾਮਰਾਜੀ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੂੰਜੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰੀ ਹਥਿਆਉਣ ਰਾਹੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਆਰਥਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪੱਧਰ ਤਕ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਵੱਸੋ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗੁਰਬਤ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਖੁਦ ਹੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਧਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ 'ਤੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੈਣਾ ਲਾਜਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ 3,81,10,901 ਆਬਾਦੀ (15-08-2021) ਵਿਚੋਂ 9-ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਚ ਇਕ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ, ਭਾਵ 11-ਫੀ ਸਦ ਲੋਕ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਇਕ-ਘੰਟਾ ਦੀ ਉਜ਼ਰਤ 15-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 60,000 ਡਾਲਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (18-08-2020) । ਇਸ ਵੇਲੇ 30-ਫੀਸਦ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ, 34-ਫੀ ਸਦ ਵਿਕਲਾਂਗ ਅਤੇ 16-ਫੀ ਸਦ ਸੀਨੀਅਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। 1800 ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 66 ਮਿਲੀਅਨ ਭੋਜਨ ਪੈਕੇਟ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ। ਭਾਵ ਲੋਕੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। (ਗਲੋਬਲ)।

44-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 3.7 ਮਿਲੀਅਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ, ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੂਰ ਕਰਨ, ਆਮਦਨ ਦਾ ਪਾੜਾ ਘਟਾਉਣਾ, ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ 5.0 ਫੀ ਸਦ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜੋ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ, ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਜਰੂਰ ਪੁੱਛਣੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ? ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਹਦੇ ਕੀ ਹੋਣਗੇ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ? ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. 1.88 ਟ੍ਰੀਲੀਅਨ ਹੈ, ਜੋ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ 9-ਵੀ ਥਾਂ (2021) ਹੈ। ਭਾਵ ਕੈਨੇਡਾ, 'ਚੀਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਵਾਧਾ ਦਰ 1.7 ਫੀ ਸਦ ਜੋ 2019 ਨੂੰ ਸੀ ਤੇ 6.1 ਫੀ ਸਦ (2021-ਕ) ਕਿਆਸੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ

ਜੀਅ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 51,713 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ 2021-ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਹੈ (ਵਿਕੀ ਪੇਡੀਆ)। ਚੌਥਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਫੈਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ? ਕੈਨਡਾ ਦੀ 3,81,10,901 (15-8-2021) ਦੀ ਵੱਸੋ ਵਿੱਚੋ ਪੰਜਾਬੀ 7-ਲੱਖ ਭਾਵ 2-ਫੀ ਸਦ ਤੇ ਸਿੱਖ 5-ਲੱਖ ਭਾਵ 1.4 ਸਦ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 13-ਸਿੱਖ ਐਂਪੀ ਲਿਬਰਲ, 4-ਐਂਪੀ ਟੋਰੀ ਤੇ ਇਕ-ਐਂਪੀ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਭਾਵ ਕੁਲ 18-ਸੰਸਦ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ (12-ਮਰਦ + 6-ਇਸਤਰੀ) 43-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੱਸਲੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਪੰਨਸਰਸ਼ਿਪ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲ ਲਈ ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਦ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸੁਹਿਰਦ ਰਹੇ, ਵੀ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਿਸ ਰੁੱਖ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਕੱਟੇਗੀ, ਵੀ ਜਾਨਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਗੋਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੇਸ਼ ਹੈ। 1867 ਤੋਂ ਇਹ ਦੋ ਪਾਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਵਾਲਾ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਜਮਹੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੀ ਧੁਰ ਸੱਜੇ ਤੇ ਕਦੀ ਦਿਖ ਵੱਜੋ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਡੱਟ ਕੇ ਖੜਾ, ਪੱਛਮੀ ਤੇ ਇਸਾਈਅਤ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਨਾਟੋ ਸੰਗ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਫੁੰਡਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੂਸਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ 19-ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਬਰਲ, ਟੋਰੀ, ਕਿਊਬੇਕ, ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਤੇ ਗਰੀਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਸਦ ਅੰਦਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ 14-ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਫਰੀ ਪਾਰਟੀ, ਐਮ.ਐਲ.ਪਾਰਟੀ ਆਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 402, 410, 413, 414, 415 ਅਧੀਨ 19-ਡੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਸਜੇ ਪੱਖੀ ਤੇ ਕਈ ਨਸਲਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 154 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ 43-ਵਾਰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਅੰਦਰ, '25-ਵਾਰ ਲਿਬਰਲ ਅਤੇ 17-ਵਾਰ ਟੋਰੀ (ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ) ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, 'ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਇਹ ਦੋਨੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਭਾਰੂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਦੋਨੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?

ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰਤਾ, ਇਨਸਾਫ਼, ਬਹੁ ਸੱਭਿਆਚਾਰੀ-ਅਨੇਕਤਾ, ਬਹੁ-ਭਸ਼ਾਈ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅੰਦਰ ਦਸਤਖਤ (ਸਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ) ਵੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਜੋ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹਾਕਮ ਪਿਛਲੇ 154 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅੰਦਰ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਸਤਾ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਿਬਰਲ ਤੇ ਟੋਰੀ ਸਦਾ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਾਰੂ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਪੱਖੀ, ਸੱਜੇ ਤੇ ਇਸਾਈਅਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਰੀਏ ਨਸਲਵਾਦੀ ਹੈਂਕੜ ਰਾਹੀਂ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਸੀਖ ਭਾਰ ਖੜੇ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਪਿਛਲੇ 150 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਅੰਦਰ ਜੋ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਇਸਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਕਾਰੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਾਜਸਤਾ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੇ ਹਾਕਮ, 'ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂਲਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਤੇ ਕਤਲਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣੀ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਤਾਜ਼ਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਉਂਗਲੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। "ਸਚਾਈ ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਤਕ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣੀ, ਸਮੁੱਖੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਅੰਦਰ ਮੂਲ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੱਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਲ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20-ਸਤੰਬਰ, 2021 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਝੰਡੀ ਗੱਡਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਜੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਲਿਬਰਲ ਧਿਰ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੇਸ਼ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਮੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, 'ਕਿ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਅਡਵਾਂਸ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ 61-ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਥੋਪਣਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ 19-ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਵੇਲੇ 43-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚਾ 52-ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਭੂਮੀ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਂ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਕਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸਿਖਿਆ ਅੰਦਰ ਨੁਕਸਾਨ, ਨਸ਼ੇ, ਨਫ਼ਰਤੀ ਈਰਖਾ 'ਤੇ ਬੇਗਾਨਗੀ, ਸਿਨੀਅਰਜ਼ ਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਸਲੇ ਆਦਿ ਜੋ ਪਹਿਲ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨ-ਬਾਜ਼ੀਆ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ, ਖੁਦ ਦੇ 'ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ ਝਲਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਰਾਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹਲ ਲੱਭਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪੇਸ਼ ਮੁੱਦਿਆ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਤੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਪਰਖਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਜੋ ਨਾਟੋ ਦਾ ਮਹਾਂਬਲੀ ਨੈਬ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀ। ਉਸ ਉਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ 1-1.5 ਫੀ ਸਦ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਖਰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੀ 3.7 ਮਿਲੀਅਨ ਜਨਤਾ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੂਲਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ 108-ਬਸਤੀਆਂ (ਬੈਂਡ), 32-ਭਾਈਚਾਰਿਆ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ 5-ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ 18-ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜ਼ 70 ਫੀਸਦ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਮੱਤਿਆ ਦੀ ਅੱਜੇ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਗਰਦੀ ਦੀ ਰੋਕ ਲਈ ਜਲਵਾਯੂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੈਰਿਸ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ, ਕਿਊਬਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਖਤਮ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਯਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ, ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ 20- ਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋ ਮਦਤ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨੇ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ-ਰਾਸ਼ਟਰ ਅੰਦਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋ ਸਾਰਥਿਕ ਰੋਲ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ 2008 ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਾਰਪਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2021 ਤੱਕ ਟਰੂਡੋ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਅੰਦਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ, 'ਕਿ ਕਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟ ਪੱਖ ਨਾ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਥਾਈ ਮੰਚਾਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ 'ਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਾ ਹੈ?

ਯੂਰਪੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲੁਟੇਰਿਆ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ 14-ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਗੋਰੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇਸ਼ ਵਸਾਇਆ ਸੀ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮੂਲਵਾਸੀ ਇਨੂਟ, ਮੇਟੀਜ਼, ਕਰੀ, ਇਰੋਕੁਈਜ਼, ਅਲਜੋਨ ਕੁਈਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 16,73,780 ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਕੁਲ ਵੱਸੋ ਦਾ 4.9 ਫੀ ਸਦ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ, ਲਿੰਗਕ ਵਿਤਕਰਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਅੱਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੇਣ ਬਾਦ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਮਰਿਧੀ ਵਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ! ਪ੍ਰਵਾਸ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ-ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਮੰਗ, 'ਜਿਸ ਰਾਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੀ.ਆਰ. ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਜੋੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤਕ ਸਿਹਤ, ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੇ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਪਾਸ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ 10-ਹਜਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਖਰਚੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ, ਸਮਾਜਿਕ-ਸੁਰੱਖਿਆ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜ਼ਰਤ, ਢੁੱਕਵੀ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਲਿੰਗਕ ਹਿੰਸਾ, ਨਸ਼ਿਆ ਦੀ ਲਾਹਨਤ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੂਬਿਆ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਦਸ਼ਾ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ?

ਕੁਲਦੀਪ ਚੰਦ
91-9417563054

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਦਲਿਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਾਮ ਜਿਵੇਂ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ, ਆਦਿਧਰਮੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੋਢੀ ਆਦਿ ਨਾਮ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਦੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਿਗੜਦੀ ਦਸ਼ਾ ਬਹੁਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜੀ ਹਕੂਮਤ ਵੇਲੇ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਤਿਹਸ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਛੂਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਛੂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਝ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ ਤੋਰ ਤੇ ਛੂਹਣਾ ਪਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬਹੁਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿਗੜਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਬਦਲਾਓ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਬਦਲਾਓ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੁੱਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਜੇ ਵੀ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਕਬਜਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਛੱਡਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜੀ ਹਕੂਮਤ ਆਈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ। ਕਈ ਦਲਿਤ ਅੰਗਰੇਜ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਲਿਤ ਪਿੰਡ ਛੱਡਕੇ ਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖੋਲੇ ਗਏ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਜਾਤ ਅਧਾਰਿਤ ਧੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿਤਾ। ਸਾਲ 1894 ਤੋਂ 1922 ਤੱਕ ਕੋਹਲਾਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਹੇ ਛੱਤਰਪਤੀ ਸਾਹੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੁਆਰ ਸਭ ਲਈ ਖੋਲ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ 50 ਫਿਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਣ ਗਰੀਬ ਕਮਜੋਰ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਾਲ 1891 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਨਾਇਕ ਡਾਕਟਰ ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਬੜੌਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਿਆਈਜੀਓ ਗਾਇਕਵਾੜ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਵਜੀਫਾ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਈ ਕੀਤੀ। ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਕੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੂਗੋਵਾਲ ਵਿੱਚ 14 ਜਨਵਰੀ, 1886 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬਾਬੂ ਮੰਗੁ ਰਾਮ ਮੂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅਛੂਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਸਕੂਲ ਖੋਲਿਆ ਅਤੇ 1926 ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਾਇਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਅਛੂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਕੇ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾਂ ਹਿੰਦੂ, ਨਾ ਮੁਸਲਿਮ, ਨਾਂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਾਈ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾ ਸਮੇਤ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਦਿ ਧਰਮੀ ਹਨ ਜੋਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਆਦਿ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ, ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸਾਲ 1931 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਜਨਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਦਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜੋੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੱਗਭੱਗ 418789 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੋਕਿ ਕੁੱਲ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਲੱਗਭੱਗ 1.5 ਫਿਸਦੀ ਸੀ ਨੇ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਆਦਿ ਧਰਮ ਲਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗ੍ਰੇਟਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਬਾਦੀ ਲੱਗਭੱਗ 28491000 ਸੀ। 1930,31,32 ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ

ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਆਗੂ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਹੀ ਹਨ ਬਾਬੂ ਮੰਗੂ ਰਾਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਦਲਿਤ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਰਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਅਲੱਗ ਚੋਣ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮੰਨਜੂਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਮਿਊਨਲ ਐਵਾਰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਮਿਊਨਲ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨੇ ਯਰਵਦਾ ਜੇਲ ਵਿੱਚ 20 ਸਤੰਬਰ, 1932 ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਧਰਮ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖ ਲਿਆ। 24 ਸਤੰਬਰ 1932 ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੋਤਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਪੂਨਾ ਪੈਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮਝੋਤੇ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵਖਰੀ ਚੋਣ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁੱਝ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਕੁੱਲ 148 ਸੀਟਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 08 ਸੀਟਾਂ ਸਨ।

1937 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਧਰਮ ਮੰਡਲ ਨੇ ਬਾਬੂ ਮੰਗੂ ਰਾਮ ਮੂਗੋਵਾਲੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ 8 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 7 ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹਾ ਮੰਨਕੇ ਹੀ ਅਪਣਾ ਧਰਮ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਖੀਰ 13 ਅਕਤੂਬਰ 1956 ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਲੱਖਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਪਣਾਇਆ। ਅਜਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਜਾਦੀ ਦੇ 74 ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਦੇ ਬਾਬਜੂਦ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਦਲਿਤ ਵਿਸੇਸ ਤੋਰ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਲਿਤ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾਈ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪਣਾ ਪਿਛੋਕੜ ਤੱਕ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 15 ਮਾਰਚ 1934 ਨੂੰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਰੂਪਨਗਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ 1971 ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ, ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। 1973 ਵਿੱਚ ਬੈਕਵਰਡ ਐਂਡ ਮਾਇਨਾਰਿਟੀ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਇੰਮਪਲਾਇਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ-ਬਾਮਸੇਫ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੜ੍ਹੋ, ਜੁੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੋ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚੱਲਕੇ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਅਤੇ 06 ਦਸੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਦਲਿਤ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਸਮਾਜ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ ਡੀ ਐਸ-4 ਨਾਮ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1984 ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬੀ ਐਸ ਪੀ) ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਕਰੋੜ੍ਹਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾ ਤੇ ਕਾਬਜ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। 1989 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀ ਐਸ ਪੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 2.07 ਫਿਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ 3 ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। 1992 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 9 ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣੀ।

ਸਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੀ ਐਸ ਪੀ ਨੇ 67 ਵਿਧਾਇਕ ਬਣਾਕੇ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਜਿਸਕੀ ਜਿਤਨੀ ਸੰਖਿਆ ਭਾਰੀ ਉਤਨੀ ਉਸਕੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਦੱਲਿਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੀ ਐਸ ਪੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ, ਰਾਜ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਗਠਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਹੁਣ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੁਣ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਦੇਸ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਵਲੋਂ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕੁੱਝ ਵੱਡੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅੱਤਿਆਚਾਰਕ ਨਿਰੋਧਕ ਐਕਟ ਸਬੰਧੀ ਆਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ 02 ਅਪ੍ਰੈਲ 2018 ਦਾ ਭਾਰਤ ਬੰਦ, ਤੁਗਲਕਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਮੰਦਿਰ ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਬਦਾਂਉ ਅਤੇ ਹਾਥਰਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜਿਵੀ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਧ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਬੁੱਧੀਜਿਵੀ ਵਰਗ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਸਾਫ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਮਾਜ ਨੇ ਧੋਖਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀਜਿਵੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਚਮਚਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਕਈ ਆਗੂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਕੇ ਦਲਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀਜਿਵੀ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਮਿਸ਼ਨ ਪੇਅ ਬੈਕ ਟੂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਕੱਟੜ ਲੋਕ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹਾ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਖੌਤੀ ਦਲਿਤ ਆਗੂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜਿਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ- ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੋਏਗਾ: ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ

ਜਲੰਧਰ- ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਨਾਈ ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅਗਲੀ ਲੜੀ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘੋਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੋਏਗਾ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਅਤੇ 1 ਨਵੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ 30ਵਾਂ ਮੇਲਾ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ।

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ 'ਚ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ 'ਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਤਿਆਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਸਬੰਧੀ ਲਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਲੇ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗਕਤਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਉਥੇ ਮਹਾਨ ਬੱਬਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ, ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ, ਕਾਫ਼ਲੇ, ਨੁੱਕੜ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਜਾਗੋਆਂ ਕੱਢਕੇ ਬੱਬਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

ਮੇਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਮਕਸਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਇੱਕ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ, ਦੇਸ਼, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚੋਂ ਉੱਠੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਾਲ਼ੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ 'ਚ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਅੜੀ ਹੋਈ ਦੇਸੀ-ਬਦੇਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਮੋਦੀ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਤਿੱਖਾ ਜਨਤਕ ਸੰਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸੰਕਲਪ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਮੇਲਾ; ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ, ਨਾਟਕ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਹਲਾ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਕਲਾ ਕਿਰਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਹੂ-ਵੀਟਵੇਂ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਜਗਦੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੋਏਗੀ। ਉਪਰੰਤ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਏਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਆਤਮ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮ ਹੋਏਗੀ।

ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਟਰੱਸਟੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਝੁੰਗੀਆਂ ਅਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬਹੁ-ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦਾ ਰੰਗ ਬਿਖੇਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੇਲਾ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਮੰਚ ਅੱਗੇ ਘਾਹ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 2 ਨਵੰਬਰ ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ 'ਜ ਜਾਨਾਂ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਘੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸਟੈਨ ਸਵਾਮੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਾਤਲਾ, ਕਵੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਾਥੀ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੰਪ, ਪਰਮਾ ਲਾਲ ਕੈਂਥ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜ਼ਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। **ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ:- ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ**

ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ-ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਤੇ ਸੱਜੂ-ਜਨੂੰਨੀ ਭਾਰੂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਰਾਈਏ!

(ਸਫਾ 18 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋ ਮਿਲੇ ਫੰਡਾਂ ਰਾਹੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਏ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਕਟੌਤੀ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਨੰਗਾ-ਚਿੱਟਾ ਹਮਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਰੁਧ ਸਾਨੂੰ ਅਵਾਜ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਪੱਤਰ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਹਮਾਇਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰੇ ?

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਵੋਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਬਦਲ ਲਈ ਗੁਹਾਰ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ 44-ਵੀਂ ਸੰਸਦ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਸਦਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕਣ। ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਕਲੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾਉਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੋ ਨਵ-ਉਦ-'ਰੀਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ 'ਚ, 'ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਖੂੰਡਾ ਕਰਨ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਦਰ ਭਾਵੇ ਜਮਹੂਰੀ, ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਪਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਬਹੁਤਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ੍ਹਦੀ ਹੈ, ਸਿਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਮਲਾਵਰੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਤੇ ਸੱਜ-ਪਿਛਾਂਖੜ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, 'ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆਰਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਸਾਖੀ (ਸਹਾਰਾ) ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

****

ਰਿਸ਼ਤੇ

ਨਾ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਭੁਲੀਆਂ ਨਾ ਬਾਪੂ ਦੇ ਦਬਕੇ ,

ਜਿਹਨੇ ਸੋਹਣਾ ਜੀਵਨ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਵਾਂ ਉਹਦੇ ਸਦਕੇ ।

ਮਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ,

ਚੁਲ੍ਹਾ-ਚੋਂਕਾ, ਗੋਹਾ-ਕੂੜਾ ਕਰਦੀ ਕਦੇ ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਨਾ ਪਾਵੇ ।

ਚਾਚੇ, ਮਾਮੇ, ਜੀਜੇ, ਫੁੱਫੜ ਬੜੇ ਮੋਹ ਨਾਲ ਘਰ ਸੀ ਆਉਦੇ,

ਭੂਆ ,ਮਾਸੀਆਂ, ਚਾਚੀਆਂ, ਤਾਈਆਂ ਸੰਗ ਆ ਰੋਣਕ ਲਾਉਦੇ।

ਘਰ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੇ ਪਰ ਚਾਹਤ ਦਿਲ 'ਚ' ਮੋਹ ਦੀ ਵੱਡੀ ,

ਲਾ ਮਹਿਫ਼ਲ ਬਹਿੰਦੇ ਸੀ ਇੱਕਠੇ ਜਿਵੇਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੱਦੀ।

ਦਾਦੇ, ਦਾਦੀ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਵੱਜੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ,

ਪੋਤੇ, ਪੋਤੀਆਂ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਦੇ ਤੇ ਉਹ ਲਾਡ ਲਡਾਉਦੇ।

ਵਡੇ ਘਰ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਹੁਣ ਨੇ ਪਰ ਉਹ ਰੋਣਕ ਨਾ ਖਿੜਦੀ,

ਹੁੰਦੇ- ਸੁੰਦੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਲੋਕੋ ਦੁਨੀਆਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਛੱਡੀ ਫਿਰਦੀ ।

– ਰਬਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ

91-98146-67682

ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ

ਛੱਡ ਤੁਰ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।
ਲਹਿੰਦੀ ਉਮਰੇ ਭਰਮ ਨਾ ਪਾਲ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।

ਸਮਝ ਕੀਤੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ,
ਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ।
ਰਹੇ ਖਿੜਦੇ ਵਾਂਗ ਗੁਲਾਬ ,
ਸਦਾ ਨਾ ਖਿੜ ਪਾਉਣਾ ਏ ।
ਛੱਡ ਤੁਰ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।

ਵੇਖ ਲਿਆ ਏ ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ਾ,
ਰਿਹਾ ਰੋਲਾ-ਰੱਪਾ,ਰੋਣਾ,ਹਾਸਾ ।
ਖਾ ਲਈ ਜਿੰਦ ਰਸਮ ਰਿਵਾਜ਼,
ਨਾ ਸਮੇਂ ਰੁਕ ਪਾਉਣਾ ਏ ।
ਛੱਡ ਤੁਰ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ।

ਨਾ ਮੁੱਕਦੀ ਇਥੋਂ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ,
ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਣ ਜਮਾਂ ਨੇ ਘੇਰੀ ।
ਨਾ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਏ ਫ਼ਰਿਆਦ,
ਕਿਹਦਾ ਦਰ ਖੜਕਾਉਣਾ ਏ ।
ਛੱਡ ਤੁਰ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।

ਜਾਨ ਤਾਂ ਫੜ-ਫੜ ਆਸਾਂ ਲੰਘੀ,
ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜੇ ਬਣਕੇ ਸੰਗੀ ।
ਸੱਤਾ ਸਿਰ ਹੋਇਆ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ,
ਨਾ ਮੰਨਿਓ ਇਹ ਕੋਈ ਭਾਣਾ ਏ ।
ਛੱਡ ਤੁਰ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।

ਜਿਉਣਾ ਏ ਤੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ,
ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਖੜਣਾ ਪੈਣਾ ।
ਰਲ ਕਰ ਲਓ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ,
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਖੁਰ-ਖੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।
ਛੱਡ ਤੁਰ ਗਏ ਸੋਹਣੇ ਯਾਰ,
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਏ ।

ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਗਰਚਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

ਬੰਗਾ– ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਸੱਲ੍ਹ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਖ਼ਸਤਾ ਹਾਲਤ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਮਾਰਟ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਸਮਾਜ-ਸੇਵੀ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸਕੂਲ ਭਲਾਈ ਕਮੇਟੀ ਸੱਲ੍ਹ ਕਲਾਂ' ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਭਰਪੂਰ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਗਰਚਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ 70ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ- ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਮੀਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਸਿਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਤਹਿਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਉੱਪ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਸ੍ਰੀ ਛੋਟੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਬੀ ਪੀ ਈ ਓ ਬੰਗਾ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੱਡਮੁੱਲੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਸਕੂਲ ਮੁਖੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੀਉਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 15 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ 26 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ&; ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੇੜੀਆਂ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਸੀ ਐੱਚ ਟੀ ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਪੁੰਨ, ਮਾਇਕਲ ਪੁੰਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਮੈਡਮ ਸਵਿਤਾ ਅਤੇ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬਾਬਾ ਗੋਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਬੰਗਾ ਵਿਖੇ 74ਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਏ.ਡੀ.ਸੀ (ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ) ਸ.ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ.ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ।ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਏ.ਡੀ.ਸੀ ਸ.ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ&; ਸਵੀਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ।ਡਾ ਬਿੰਦੂ ਕੈਂਥ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਈ ਵੀ ਐੱਮ ਮਾਡਲ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਵਲ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਗੋਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਬੰਗਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਡਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ,ਪ੍ਰੋ ਐਚ ਐਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਾਣਯੋਗ ਏ.ਡੀ.ਸੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਹੀ ਅਤੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਡਾ ਬਿੰਦੂ ਕੈਂਥ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਡਮ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ , ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੀ ਟੀ ,ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਰਾਇਣ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਮਾਨਤ

ਮੁੰਬਈ– ਮਹਾੜ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਧਵ ਠਾਕਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਚਲਕੇ 'ਤੇ ਜਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ’ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਣੇ ’ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਧਵ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ‘ਕਾਨ ਕੇ ਨੀਚੇ ਰੱਖ ਦੇਨੇ’ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੁਣੇ ’ਚ ਇਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਚਾਰ ਏਜੰਸੀ ਏਐੱਨਆਈ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੁਵਾ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਪੁਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚਤੁਰਸ਼ੰ੍ਰਗੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ’ਚ ਧਾਰਾ 153 ਤੇ 505 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਐੱਫਆਈਆਰ ਬਾਰੇ ਰਾਣੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ’ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਐੱਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਐਸਸੀ/ਬੀਸੀ. ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਹੋਈ ਚੋਣ

ਫਗਵਾੜਾ 24 ਅਗਸਤ (ਬੀ.ਕੇ.ਰੱਤੂ) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਐਸ.ਸੀ./ਬੀ.ਸੀ. ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀਪੁਰ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਹਦ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਖਲਵਾੜਾ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦਾ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡੂ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਹਦ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀਪੁਰ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮਾਸਟਰ ਹਰਬਲਾਸ ਬਾਲੂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੰਡਵਾਂ ਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਢੰਡੋਲੀ ਨੂੰ ਉਪ ਸਕੱਤਰ, ਵਿਜੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਵ ਨਿਯੁਕਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਖਲਵਾੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਾਸਟਰ ਹਰਬਲਾਸ ਬਾਲੂ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਹਦ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਅਤੇ 108 ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਟਹਿਲ ਨਾਥ ਨੰਗਲ ਖੇੜਾ, ਸ ੍ ੀ ਮ ਤ ੀ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਖਲਵਾੜਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਾਹਦ, ਮਨਮੀਤ ਮੇਵੀ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮ ਨਗਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਖਲਵਾੜਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮਜਬੂਤੀ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਆਏ ਕਿਸਾਨ

ਜਲੰਧਰ– ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਮੀ-ਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਾਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਸ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 11.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਓਧਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਆ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਲੰਧਰ-ਫਗਵਾੜਾ ਹਾਈਵੇ ਉੱਪਰ ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਨੇੜੇ ਹੀ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ

ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਾਕੇਬੰਦੀ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਥਾਂ-ਥਾਂ ਨਾਕੇਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਨੇੜੇ ਸਕਾਈਲਾਰਕ ਚੌਕ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਜਲੰਧਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੀਏਪੀ ਚੌਕ ਵੀ ਜਾਮ ਕੀਤਾ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਡੀਸੀਪੀ ਟਰੈਫਿਕ ਨਰੇਸ਼ ਡੋਗਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੈਰਾ-ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਰੰਭ

ਟੋਕੀਓ– ਪੈਰਾ ਅਥਲੀਟਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 16ਵੀਆਂ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਗਮ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਆ ਰਹੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 57 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਮੁੜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੋ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਪੈਰਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵਰਗਾ ਮੰਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਰਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਪੈਰਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਰੰਗਾਰੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਉੱਪਰ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਂਡਰਿਊ ਪਾਰਸੰਸ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਸਮਰਾਟ ਨਾਰੂਹਿਤੋ ਦਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਵਾਰ ਦੇ ਓਲੰਪਿਕ ਫ੍ਰੀ ਸਟਾਈਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਚੈਂਪੀਅਨ ਕਾਓਰੀ ਇਕੋ ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਕੁਨ ਤਾਕੁਮੀ ਅਸਤਾਨੀ ਸਮੇਤ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਮੰਚ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ।

ਰੀਓ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਦਾ ਟੁੱਟਿਆ ਰਿਕਾਰਡ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ 4403 ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਰਿਕਾਰਡ 4328 ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਰੀਓ 2016 ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਟੋਕੀਓ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ 2550 ਮਰਦ ਤੇ 1853 ਮਹਿਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਪੰਜ ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 54 ਖਿਡਾਰੀ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮੰਡਲ ਹੈ।

ਮਰੀਅੱਪਨ ਦੀ ਥਾਂ ਟੇਕ ਚੰਦ ਬਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ

ਉੱਚੀ ਛਾਲ ਦੇ ਅਥਲੀਟ ਮਰੀਅੱਪਨ ਥੰਗਾਵੇਲੂ ਟੋਕੀਓ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦੌਰਾਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟ ਦੇ ਅਥਲੀਟ ਟੇਕ ਚੰਦ ਨੇ ਲਈ। ਰੀਓ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜੇਤੂ ਮਰੀਅੱਪਨ ਪੰਜ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਆਰੰਟਾਈਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਚੱਕਾ ਸੁੱਟ ਦੇ ਅਥਲੀਟ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਟੋਕੀਓ ਪੇਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਕੋਵਿਡ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਛੇ ਪੈਰਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਟੋਕੀਓ ਤਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਰੀਬੀ ਸੰਪਰਕ ਰਿਹਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਵਿਚੋਂ ਮਰੀਅੱਪਨ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੀਬੀ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਅੱਪਨ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਣਗੇ ਜਦਕਿ ਉਹ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਟੇਕ ਚੰਦ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਰੀਅੱਪਨ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿ-ਪੋਰਟ ਨੈਗੇਟਿਵ ਆਈ ਹੈ।

74ਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ

ਬੰਗਾ– ਬਾਬਾ ਗੋਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਬੰਗਾ ਵਿਖੇ 74ਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਏ.ਡੀ.ਸੀ (ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ) ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਏ.ਡੀ.ਸੀ ਸ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਵੀਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਡਾ ਬਿੰਦੂ ਕੈਂਥ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਈ ਵੀ ਐੱਮ)ਮਾਡਲ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼()ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਵਲ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਗੋਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਬੰਗਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਡਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ,ਪ੍ਰੋ ਐਚ ਐਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮਾਣਯੋਗ ਏ.ਡੀ.ਸੀ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਹੀ ਅਤੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਡਾ ਬਿੰਦੂ ਕੈਂਥ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਡਮ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਨਵਨੀਤ ਕੌਰ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੀ ਟੀ, ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੀ ਦਰ ਵਧੀ, ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਗਾਇਬ

ਵਿਜੈ ਗਰਗ (ਪੀ.ਈ.ਐਸ.)
ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਦਰਅਸਲ, ਛੱਡਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲ 2019-20 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੋਵਿਡ -19 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਘਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਦੋਵੇਂ ਖੇਤਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ: ਸਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੜਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਹਨ. ਮੁੰਡੇ ਰੋਜ਼ੀ -ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ - ਕਈ ਵਾਰ, ਕੋਵਿਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ।

ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਡਿਜੀਟਲ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਜਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 85% ਆਨਲਾਈਨ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ-ਨਿਜੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ ਹਨ। 62% ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ 38% ਚੰਗੀ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹਜਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਨਲਾਈਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ 'ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ' ਦੇ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਨਲਾਈਨ ਕੋਚਿੰਗ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਫੈਲਾਅ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਬੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਅਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਉਲਝਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਦਿੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੰਗ-ਹੋ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੋਰਟਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਅਧਿਆਪਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਾਮ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੈ ਜਿੰਨੀ 97% ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੈਂਸੈਕਸ ਦੀ ਹੈ।

ਹਰ ਸਾਲ, ਲਗਭਗ 2.4 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚੇ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 2020 ਅਤੇ 2021 ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਹੁਨਰ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ.। ਇੱਕ ਬਾਲਪਾਰਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 8 ਤੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਬੱਚੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕੁੱਝ ਕੇ ਗਿਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ 9-10% ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ।

ਦੂਸਰਾ ਕਾਰਕ, ਆਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਅਟੁੱਟ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਲਈ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਇਨਵਾਇਰਨਮੈਂਟ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ 37.5 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਦਾ 25% ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੇਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵੱਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਆਪੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘੱਟੋ -ਘੱਟ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਚਰਚਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੀਬਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ 2020-21 ਲਈ ਅਸਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ ਵਿੱਚ 5,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 4500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਸਨ, ਬੱਚੇ ਉੱਥੇ ਸਨ: ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਬਜਟ 2013-14 ਦੇ 13% ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਪੁਨ ਭਾਰਤ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹ। ਸਮਗਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦੇਵੇਗਾ 38% ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ, ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਵਿਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ, ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਲਗਭਗ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੈ ਪਰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ.&; ਇਸ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਸਾਡੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਖਰਾਬ

ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰੇਗੀ

ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹਨ. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਸੈਕੰਡਰੀ, ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਰਵਾਇਤੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਭਾਰਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਵਰਚੁਅਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਏਗਾ।

ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮਾਧਿਅਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਨਿਲ ਸਦਗੋਪਾਲ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਸ਼ੰਗਾਬਾਦ ਜਿਲੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ. ਅੱਜ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ 'ਏਕਲਵਯੋ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਆਈਆਈਟੀ ਕਾਨਪੁਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਰਵਿੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ: ਐਚਸੀ ਵਰਮਾ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਧਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ 'ਸਿੱਧੋ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਰਵਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਦਿਲਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 'ਕਲਾ ਖੇਤਰ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਿਗਿਆਨ ਆਸ਼ਰਮ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਈਕਿਊ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗਿਜੂਭਾਈ ਬਧੇਕਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ. ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਿਆਮਜੀ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਏਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੂਰ -ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 1.25 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸਿੰਗਲ ਟੀਚਰ ਸਕੂਲ ਖੋਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿਸਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਪਰਤਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਪੜਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨੈੱਟ ਵਰਕ ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਚਿੰਤਕ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਡਾ: ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ ਦਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਪੰਡਤ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਸ਼ੱਕੀ ਰਹੇਗੀ। ਚਿੰਤਕ ਧੀਰੇਂਦਰ ਭਾਈ ਮਜੂਮਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 22 ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਲਾਕਾ ਹੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਸਲ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਭਟਕਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।

ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ, ਘਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਅਗਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਿੱਲ (ਆਰਟੀਈ ਐਕਟ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਚੱਕਰ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੱਚੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ, 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ.&; 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਅਪਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪੜਾਅ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਕੀ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਸਹੀ ਸੀ?&; ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਲਈ? 2020 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਆਰਟੀਈ ਐਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੇ ਮਿਆਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

2018 ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਦੇ 28.5 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਛੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 20 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸ 1 ਵਿੱਚ 8 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 9% ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ 22.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਐਲਕੇਜੀ-ਯੂਕੇਜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਲਕੇਜੀ-ਯੂਕੇਜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ. ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਧਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਪਲਬਧ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਜੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 2020 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 3-8 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੜਾਅ ਦੀ ਨੀਂਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸੀਬਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਗਸਤ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਪਰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲੋਕ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਸਕੂਲ ਕਦੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ, ਕਿਹੜਾ ਸਿਲੇਬਸ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਾਓਗੇ? ਕੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਆਪਣੀ ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿੱਥੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ?

ਅੱਜ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰਵ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੁਨਿਆਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਮਾਰਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਾਲ, ਆਓ ਫਿਲਹਾਲ ਅਤੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖੀਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਵਾਂ ਗਏ ਤਾ ਇਹ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ।

'ਨਿਪੁੰਨ ਭਾਰਤ' ਲਈ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਾਲ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉ. ਦੂਜਾ, ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਤੀਜਾ, ਕੋਰੋਨਾ ਅਜੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜੇ ਸਕੂਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਅਚਾਨਕ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਘਰ-ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ. ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕਲਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰੋ, ਘਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ, ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਾਇਨੇ

ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉਤੇ ਰੌਣਕ ਛਾਅ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਫੇਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਭਿੱਜਦੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵੱਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਿਪਤਾ ਛਿੜ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅੱਜ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ । ਕੱਚੇ ਕੋਠੜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਜੇ ਮੀਂਹ ਨਾ ਹੱਟਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਛੱਤ ਟੁੱਟ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਮੀਂਹ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਸਨ।

~ਨਿਰਲੇਪ ਸਿੰਘ
9041614294

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ 52 ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ

ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਵਾਨਾ
510-781-0487

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਝੂਠੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਅਤੇ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਕਸਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਤਮਕ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਸੰਤਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ। ਸਿੱਧ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਹੁਨਰ ਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ।

ਜਬ ਲਗੁ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛ ਕਹੀਐ।। ਅੰਗ 660

ਹੇ ਨਾਨਕ! ਜਦ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਊਣਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਸੁਣਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮੰਤਰ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪੱਖੋਂ ਜਾਗਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ, ਆਪਣੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਤ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਣਾਇਆ ਸੰਵਾਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਸਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ, ਭੱਟਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਅਤ ਸਿੱਖ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਸੰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਮਦਾ ਵੰਨਗੀ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਆਖਿਆ ਮਨ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਜਾਂ ਧੀਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸਗੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਗੁਰ-ਪਿਤਾ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਉਪਦੇਸ਼ ਚਹੁੰ ਵਰਨਾ ਕਾਂਝਾ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸਦੀਵੀ ਵੰਨਗੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਨਿਰੰਤਰ ਤੋਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਸੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਕੌਮ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਚੁਣਿਆ। ਆਪ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣਾਂ, ਰਮ-ਾਇਣ, ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਕਵੀ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਆ ਜੁੜੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਮਨੋਹਰ

ਕਵਿਤਾ ਰਚੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਅਮੀਰੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਸੰ-ਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੀਰ ਰਸ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡੱਟਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਰਹਿਣ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਸਮਾਂ 1678 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੱਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ 1685-1689 ਤੱਕ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਠਹਿਰੇ। ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਫੌਜੀ ਛਾਉਣੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ।ਉਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਇਕਾਂਤ ਟਿਕਾਣੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਤਦ ਰਾਜਾ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਨਾਹਨ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜਾ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਟਿਕ ਜਾਵੋ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਕਿਲਾ ਬਣਵਾਇਆ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਆਪਨੇ ਪਾਉਂਟਾ ਰੱਖਿਆ। ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਟਿਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜੋ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਸੀ, ਉਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੂਪਮ ਇਲਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਗੁਣੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਕਵੀਆਂ, ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੰਗਠਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ 52 ਦਰਬਾਰੀ ਰਤਨ ਕਵੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ, ਬੀਰ ਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਸ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸੰਭਾਲ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਕਲਾ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵੀ ਬਾਕਮਾਲ ਸੀ। ਦੂਰ6ਦੂਰ ਤੋਂ ਗੁਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਸੁਣ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ। ਭੱਟ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣੇ ਸਨ। ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਕਵੀ ਜਿਵੇਂ ਪੰਡਤ ਸੁਖਦੇਵ, ਬਰਿੰਡ, ਅਲੀਮ, ਕਨੂੰਵਰੇਸ਼, ਕਾਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੋਆ ਵਰਗੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪਾਲਣਾ ਹੇਠ ਆ ਗਏ ਸਨ।

ਭਾਵੇਂ 52 ਦਰਬਾਰੀ ਰਤਨ ਕਵੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ, ਪਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਾ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਸਮੂਹਿਕ ਲੇਖਣੀ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸਨੂੰ 'ਵਿਦਿਆ ਸਾਗਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਬਚਿਆ ਜੋ ਲੇਖਕਾਂ ਕੋਲ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਨਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਚੋਟ, ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਰਣਭੂਮੀ ਦੇ ਵੀਰਤਾ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਸ਼ਿਕਾਰ, ਗੱਤਕੇ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰਚੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਦਰਬਾਰੀ ਰਤਨ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਵੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ 'ਗੰਜਨਾਮਾ' ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ- ਬਾਦ ਜਾਨਸ਼ ਫਿਦਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ। ਫਰਕ ਓ ਬਰ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ। ਭਾਵ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸੀਸ ਸਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ। 52 ਦਰਬਾਰੀ ਰਤਨ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕਾਵਿ-ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਦੇ। ਅੱਜ ਵੀ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਅਸਥਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿਰਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ

ਹਰਕੀਰਤ ਕੌਰ
91-97791-18066

ਕਿਸੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ," ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਜਿਊਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਿੰਦਗੀ ਹੈ। " ਉਸਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇ ਜਿਊਣਾ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਾਸਿਲ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਾਸਿਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜੀਵਿਆ। ਸਾਡਾ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਰਥਿਕ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਖਾਰ ਆਵੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਹੋਵੇ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਖਾਣ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ 'ਕਿਰਤ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਬਰਕਤਾਂ ਨੇ। 'ਭਾਵ ਕਿਰਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਬਾਰੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਰਤ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ ਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤਕ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਮਿਲ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਝਾਂ ਲਗਪਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚੀਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਕਨਫਿਊਸ਼ੀਅਸ਼ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਕਿਰਤ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ

ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਖਰਚ ਕੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਬੇਤਾਬ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਕੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਉੱਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਔਖੇ ਭਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾ-ਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਮਾਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਾਲੋਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਵੱਧ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਔਖੇ ਭਾਰੇ ਕੰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਮਾਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਲਣਾ, ਉਲਟਾ ਉਸਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਸਰਜਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਿਰਤ ਵਿਹੂਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿਰਤ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨੀ ਸਮਾਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਵਰਗਾ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਆਲਮੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਪਰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਕਰਮ, ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਵੇ। ਪਰ, ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਮਿਲਦੀ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲ ਨਿੱਜੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 10,000 , 15,000 ਤਨਖਾਹ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋ ਸਤਾਏ ਨੋਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕਿਰਤ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਕਿਰਤ ਸਾਡਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਰਹੇ ਕਿਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਡੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਉੱਦਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹਾਂ ਨਾ ਕਿ ਜਾਹਿਲ ਅਤੇ ਆਲਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ।

ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਈਂ ਵੀਰਿਆ/ ਗੀਤ

ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਪੂਰਾ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਨੂੰ,
ਪੂਰੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਏ ਨੂੰ,
ਅੱਜ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਲਾਰਾ ਨਾ ਤੂੰ ਲਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਜੀਜਾ ਤੇਰਾ ਵੀਰਿਆ ਬੜਾ ਹੀ ਲਾਈਲੱਗ ਆ,
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਕਹੇ ਤੇ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਅੱਗ ਆ,
ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਾਂ ਸਮਝਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਮੈਂ ਤਾਂ ਭੁੱਖੀ ਹਾਂ ਵੀਰਿਆ ਵੇ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ,
ਲਾਜ ਰੱਖ ਲਈਂ ਤੂੰ ਵੀਰਿਆ ਵੇ ਮੇਰੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਦੀ,
ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਲਿਆਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਘਰ ਭੈਣ ਦਾ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖ ਗੇੜੇ ਉੱਤੇ ਗੇੜਾ,
ਉਸ ਤੇ ਰੱਖੀਂ ਅੱਖ, ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰੇ ਜਿਹੜਾ,
ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।
ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਾਈਂ ਵੀਰਿਆ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
91-99158-03554

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਕਿਸੇ ਰੋਂਦੇ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਹਸਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਵਿਛੜੇ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਮਿਲਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਅਗਰ ਉੱਜੜੇ ਨਹੀਂ ਇਸਤੋਂ ਬੁਰਾ ਕੁਝ ਵੀ
ਕਿਸੇ ਉੱਜੜੇ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਵਸਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।

ਛਬੀਲਾਂ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਲਾਕੇ ਬੜਾ ਪੁੰਨ ਖੱਟਦੇ ਲੋਕੀ
ਪਿਆਸੇ ਤੀਕ ਰੱਜ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।

ਕੋਈ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਜੇ ਭਟਕੇ ਤਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਸਨੂੰ
ਕਿਸੇ ਭਟਕੇ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਪੁਚਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਦੇ ਬਿਨ ਇਹ ਗਰਮੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੀ
ਕਿਸੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।

ਸਵੇਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਉੱਡ ਪੰਛੀ ਹੈ ਚੋਗਾ ਭਾਲਦਾ ਥਾਂ ਥਾਂ
ਕਿ ਚੋਗਾ ਪੰਛੀਆਂ ਤੀਕਰ ਚੁਗਾ ਦੇਣਾ ਇਬਾਦਤ ਹੈ।

- ਹਰਦੀਪ ਬਿਰਦੀ
91-90416-00900

ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋੜਨ ਦਾ ਇਕ ਯਤਨ

ਐਸ. ਐਸ. ਗਿੱਲ

ਕਰੋਧ ਅਤੇ ਉਤੇਜਨਾ ਭਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਅੰਦਰ ਮੰਡਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਰਗੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਠੰਡੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਸਾਡਾ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸਿਸਟਮ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਘੜੇ ਗਏ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਸ-ਰਦਾਰ, ਕਰੜਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚਲਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਿਸਟਮ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਕਸ਼ੱਤਰੀ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਰਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਰਾਮ ਨੇ ਉਤਰਖੰਡ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼ੂਦਰ ਸ਼ੰਭੂਕ ਦਾ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀ।

ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਜਾਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਜਾਂ ਉੱਚਾ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਾਬੂ ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉੱਚ ਜਾਤੀਏ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜਤਾਂ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਵੇਂ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਵੱਗਾਰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਹੱਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹ-ਮੰਦਾ ਬੋਲ ਕੇ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅਜਿਹੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਠਾਕੁਰ ਮਿਲਣਗੇ ਜੋ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ, ਉਹਨਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਦੂਰ ਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਿੰਦੇਸ਼ਵਰੀ ਪਰਸਾਦ ਮੰਡਲ ਬੜੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ-ਜਾਤੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੰਡਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਹਨ। ਮੰਡਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਾਤ ਯਾਦਵ (ਗਵਾਲਾ) ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹੁਣ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਵਾਂ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ, ਜਿਹੜੇ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਮੱਚ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਓਪਰਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ (ਉੱਚ) ਜਾਤੀ ਆਧਾਰਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸਮਾਜ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਧਰਮ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅੰਦਰ ਅਹਿਸਾਸੇ-ਕਮਤਰੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਲੂਲੀ-ਲੰਗੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੱਚੀਓਂ ਹੀ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਮੈਰਿਟ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾ-ਬਰਾਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮੈਰਿਟ ਦੋ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਅਮੀਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪਲਿਆ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ ਇਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਤਾਂ ਪਟਵਾਰੀ, ਗਰਦੌਰ ਬਣਨ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਕ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰ ਬਿਆਨੀ ਗਈ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਦਰੁੱਸਤ ਹੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਦਰਜ ਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਪਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰ ਉਠਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਕ ਪੂਰੀ ਪੁਸ਼ਤ ਬਾਅਦ ਵੀ 1969 ਤੋਂ 78 ਤੱਕ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ 10 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ ਆ ਸਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 50 ਸੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਵਰਤਾਓ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਫਲ। ਮੰਡਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ''ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਅਸੂਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲੀ ਅਸੂਲ ਹੈ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ'' (ਜੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨੇ ਹੀ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣੇ ਹਨ, ਜਿੰਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।) ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਵਰਤਾਓ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ ਹੋਏ ਨਾਲ ਜੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਵਰਤਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅੱਗੇ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।

ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਫਲ ਦਾ ਅਸੂਲ ਹੀ ਇਕੱਲਾ ਅਸਲੀ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਫਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੀਨ-ਮੇਖ ਕਰ ਲੈਣ ਜੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੁਖਿਆਰਿਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਮੀਨ-ਮੇਖ ਫਜ਼ੂਲ ਹੈ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀਣੇ ਲੋਕ ਹੱਥ ਮਲਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਉਚੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਪਰਲੇ 10-15 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਹੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਬਰਾਮਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸਨਅਤੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟ ਆਦਿ ਹੜੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਲਈ 27 ਫੀਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਚਾ ਉਠ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਸੀ।

ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਲੜਖੜਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੋਥੀ ਦਲੀਲ ਹੈ। ਜੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੜਕਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹੇ ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁੱਛ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਅਹੁਦਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਕਮੀਆਂ-ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਉਂ ਤਜਰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਵਾਧੇ ਵਾਲਾ ਕੀਮਤੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗੁਣ ਦੇ ਆਸਰੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਢਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿੱਠ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਪਬੰਧਕੀ ਕੰਮ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਹਨਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

ਮੈਰਿਟ ਲਿਸਟ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਮੈਰਿਟ ਲਿਸਟ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਮੰਨ ਲਓ 100 ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ 50 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮੈਰਿਟ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਟੇ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਦੂਸਰਾ ਜਦੋਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਏਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਪੋਸਟਾਂ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਤੀਸਰਾ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਟੈਸਟ (ਆਮਦਨ ਦੀ ਪੱਧਰ) ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਵੱਸੋਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਲਾ ਟਕਰਾਅ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰਾਂ ਅੰਦਰਲੇ ਕੱਜਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਟਕਰਾਅ ਆਵੇਗਾ।

 # ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਐਸ. ਗਿੱਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਤੇ ਬਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਹੈ।

'ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਮਸਲਾ' ਵਿਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ

"ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਚੇਅਰ" ਤੇ "ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਿਵਸ" ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ''ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਿਵਸ'' ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ 1969 ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਪਰਵ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ।ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕਲੌਤਾ ''ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਚੇਅਰ'' ਤੇ ਇਹ ਪਰਵ ਬੜੇ ਹੀ ਚਾਹ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।ਇਥੇ ਚੇਅਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਰਚ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਆਚਾਰਿਆ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ :

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਨਮ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ਬਦਾ ਤੋਂ ਹੋਇਆ। ਬ੍ਰਹਮ-ਮਹੁਰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ।ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਮਲ ਚਰਣਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾਉਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੂੰ ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕਰਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁੱਝ ਬੋਲੇ, ਕੋਲ ਪਏ ਕਮੰਡਲ ਨੂੰ ਉਠਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਸਣ ਤੋਂ ਉਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਦੀ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਵਲਕਲ ਬਸਤਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੇਵਕ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਟਟ ਉੱਤੇ ਕਰੌਂਚ-ਕਰੌਂਚੀ ਸੰਮੋਹਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਚਲਦੇ ਗਏ।

ਪ੍ਰਭੂ ਤਮਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਟਟ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆਸ਼ਰਮ ਵੱਲ ਆਉਣ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਕੜ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਖੜਾਉ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਜੋਰ ਦੀ ਕਰੌਂਚੀ ਨੂੰ ਤੜਫਦਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਿਸ਼ਾਦ ਉੱਤੇ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤੀਰ ਨਾਲ ਕਰੌਂਚ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ।ਕਰੌਂਚੀ ਨੂੰ ਤੜਫਦੇ ਵੇਖਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਆਈ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਬੋਲੇ :

''ਮਾ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾਮ ਤਵਮਾਗਮਾ: ਸ਼ਾਸਵਤੀ ਸਮਾ:।
ਯਤ੍ਰਦੇਖ ਕਰੌਂਚ ਮਿਥੁਨਾਦ ਏਕਮ ਅਵਧੀ:ਕਾਮਮੋਹਿਤਮ।।

ਹੇ! ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੂੰ ਜੋ ਇਹ ਘੋਰ ਪਾਪ-ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਤੂੰ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਚੈਨ, ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ, ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪਾਪ ਦੇ ਦੰਡ ਦੀ ਸਜਾ ਜਰੂਰ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ।ਤੂੰ ਕਾਮ-ਮੋਹਿਤ ਕ੍ਰੌਂਚ-ਕ੍ਰੌਂਚੀ ਜ਼ੋੜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਰ-ਕਰੌਂਚ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਤੇਰੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੂ ਅਪਣਾ ਅਗਲਾ ਜੀਵਨ ਚੈਨ ਨਾਲ ਨਹੀ ਗੁਜਾਰ ਸਕੇਗਾ।

ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਨੇ ਤੀਰ ਦੂਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਬਿਨਾਂ ਕੁੱਝ ਬੋਲੇ ਉੱਥੋ ਚਲੇ ਗਏ।ਰਿਸ਼ੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜੀ ਵੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਮੰਡਲ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜੇ।ਰਿਸ਼ੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਮੰਡਲ ਜਿੱਥੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਉਥੇ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ । ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ।

ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਉਸ ਘਟਨਾ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਹੇ! ਬਤਸ਼ (ਬਤਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੇਟਾ) ਸੁਣੋ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੰਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੂੰ ਉਹੀ ਮੰਤਰ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਓ, ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣ ਹਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਭੂ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਸ਼ਾਤ ਨਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜੀਵ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂੱਜੇ ਜੀਵ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।ਪ੍ਰੰਤੂ ਬ੍ਰਹਮ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਵਾਯੂ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਬੰਨਣ ਲਈ ਸਿੱਧਾਂਤ ਬਨਾਏ ਅਤੇ ਦੁੱਖੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀ ਯੋਗਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰ ਗਿਆਨ :

ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਵਿਆਕਰਣ ਬਣਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ''ਅਕਸ਼ਰ-ਲਕਸ਼ਣ'' ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ''ਰਮਾਇਣ'' ਜਿਸ ਨੂੰ ''ਪੋਲਸਤਯ-ਵਧ'' ਅਤੇ ''ਚਤੁਰਵਿੰਸ਼ਤੀ-ਸਹਿ-ਸ਼ਾਸਤਰਾਣੀ'' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ - ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਅਤੇ ਕਾਮ, ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸ਼ਾਰਿਕ ਬੰਧਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ''ਮੋਕਸ਼ਪਾਏ'' ਜਿਸਨੂੰ ''ਯੋਗਵਸ਼ਿਸ਼ਟ'' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਮਹਾਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਉਪਦੇਸ਼-ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਚੇਲੇ ਰਿਸ਼ੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂਨੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਦੱਸਿਆ।ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਿਸਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਮਾਇਣ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦੇਵ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਜਨਮ :

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਸਮ-ਉਪਸਰਗ ਕ੍ਰੀ-ਧਾਤੂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਤਯਏ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ।ਸੰਮਿਅਯਕ ਕ੍ਰਿਤਿਮ ਪਰਿਸ਼ਕ੍ਰਿਤਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਮ।ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨਿਆ,ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀ ਅਨੁਸ਼ਟੂਪ ਛੰਦ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ,ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਵ ਭਾਸ਼ਾ ਅਰਥਾਤ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਚੀਨਤਮ ਭਾਸ਼ਾ:

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ 12 ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਭਾਰੋਪੀਏ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਦਰਾਵਿੜ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਲੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਦੇਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ ਮਤ ਹੋਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੂੰ ਆਦਿ ਕਵਿ, ਅਜਰ ਅਮਰ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਕਾਲਦਰਸ਼ੀ, ਭਗਵਾਨ, ਮੰਤਰਦ੍ਰਸ਼ਟਾ, ਯੋਗਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਆਦਿ ਨਾਮਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਸੰਸ਼ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ :

ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੇ ਮੋਕਸ਼ਪਾਏ ਯੋਗਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰ ਵਿਚ 32 ਅੱਖਰ ਹਨ,ਇਕ ਮੰਤਰ ਦੀ 4 ਲਾਇ-ਨਿਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਂ 32000 ਨੂੰ 4 ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਅਠਾਈ ਹਜਾਰ(1,28,000) ਲਾਈਨਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਰ ਅਸੀ ਸਬਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਕ ਮੰਤਰ ਜਾਂ ਸਲੋਕ ਵਿਚ 32 ਅੱਖਰ ਹਨ, ਤਾਂ 32000 ਨਾਲ ਗੁਣਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਦੱਸ ਲੱਖ ਚੋਵੀ ਹਜਾਰ (10,24,000) ਅੱਖਰ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਸੀ ਰਮਾਇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ 24000 ਹਜਾਰ ਮੰਤਰ ਜਾਂ ਸਲੋਕ ਹਨ।ਲਾਈਨਾਂ ਛਿਆਨਵੇ ਹਜਾਰ (96,000) ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਰ ਸੱਤ ਲੱਖ ਅਠਾਹਟ ਹਜਾਰ(7,68,000) ਬਣਦੇ ਹਨ।ਜੇਕਰ ਅਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਕੁਲ ਮਿਲਾਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਤਾਰਾ ਲੱਖ ਬੰਨਵ੍ਹੇ ਹਜਾਰ (17,92,000) ਸਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।ਜਿਸ ਦੇਸ ਕੋਲ ਇਨੀ ਵੱਡੀ ਵਿਰਾਸ਼ਤ ਹੋਵੇ।

ਅਮਰੀਕਾ (Nasa) ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸੰਸ਼ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਉਪਯੋਗ :

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸ਼ਰੁਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰਿਤੀ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੋ ਭਗਵਾਨ ਵਾਲਮੀਕ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।ਸਾਰਿਆ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਥੋ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਣ ਲੱਗੇ।ਇਹ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਜ਼ਬਾਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਯਾਦ ਕਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਸੰਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਗੇਰਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੋਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। Nasa ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀ Generation ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੰਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਦਿਆਲੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹਨ।ਉਥੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਸਿਰਫ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਦਾ ਹੈ।ਕੁਝ ਸਾਲਾ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਅਗਰ ਅਸੀ ਅਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀ ਰੱਖਿਆ।

ਆਚਾਰਿਆ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ
ਰਿਸ਼ਰਚ ਫੈਲੋ,
ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕੀ ਚੇਅਰ,
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸ਼ਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ।
91-98880-89404
email.
raviaarvee@gmail.com

ਐੱਸ. ਬਲਵੰਤ ਅਤੇ ਮੇਘ ਰਾਜ ਗੋਇਲ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ

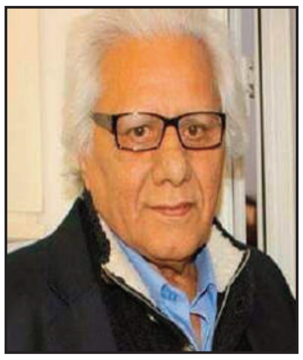

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ– ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 10.02.1946 ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਚਿੱਟੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪੰਜਾਬੀ (ਰੋਮਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸਕਰਿਪਟ) ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ'(1999) ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਬੀਰ ਅਟਵਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਇਨਸਾਇਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਹਿਸਟਰੀ', 'ਗੁੰਮਨਾਮ ਸਿਪਾਹੀ', 'ਮਹਾਨਗਰ' ਅਤੇ 'ਲਵ ਡਾਇਲਾਗ' (ਹੀਰ-ਵਾਰਿਸ 'ਚੋਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸੈਂਟਰ ਫ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਫ਼ੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਅਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਘ ਰਾਜ ਗੋਇਲ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਜੀਵਨ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਮਾਲਵਾ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਵਾਲੀ', 'ਕਰਤਾਰ' ਅਤੇ 'ਅਰਮਾਨ' ਤਿੰਨ ਨਾਵਲ, ਦੋ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਵਲਵਲੇ' ਅਤੇ 'ਦਿਲ ਦਾ ਦਰਪਣ' ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਸੱਚ ਦਾ ਪਰਾਗਾ' ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਇਆ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਟਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਸ. ਬਲਵੰਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਘ ਰਾਜ ਗੋਇਲ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨਾਲ ਹਾਰਦਿਕ ਸੰਵੇਦਨਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
91-98156-36565

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ ਐੱਸ. ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਲਹਿਰ

ਗਲਾਸਗੋ (ਮਨਦੀਪ ਖੁਰਮੀਹਿੰਮਤਪੁਰਾ)– ਉੱਘੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਲੇਖਕ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਜਗਤ ਦੀ ਜਾਣੀ ਪਹਿਚਾਣੀ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਉੱਪਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਕ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੇਵਕਤੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਉੱਪਰ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਜੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲੱਗਭੱਗ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਜੀ ਜਲੰਧਰ ਜਿਲੇ ਦੇ ਚਿੱਟੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਪੁੱਜੇ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਮੌਰ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ

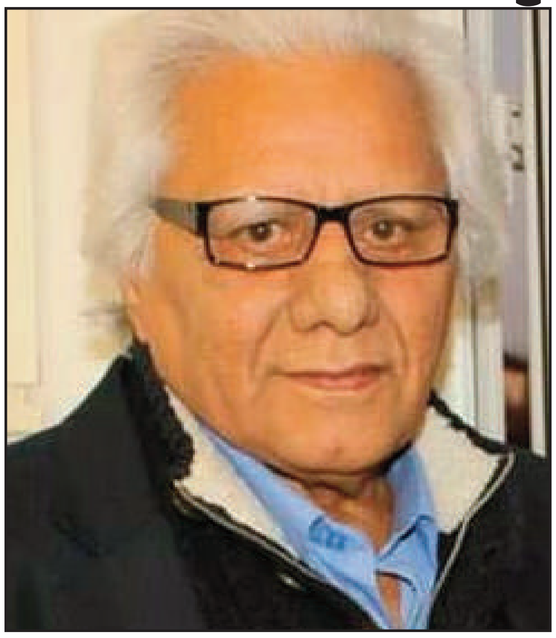

ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ। ਉਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਇੰਡੀਅਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਈ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਜਿੱਤੀ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਏਸ਼ੀਅਨ ਐਸੋ ਆਫ ਪੈਸੀਫਿਕ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕੈਮੀਕਲ ਐਂਡ ਅਲਾਈਡ ਪਰਾਡਕਟਸ ਐਕ-ਸਪੋਰਟ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੈਅਰਮੈਨ ਵੀ ਰਹੇ। ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਰਵੋਤਮ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵੋਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਤੇ ਬੈਸਟ ਪਰਮੋਟਰ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਉੱਪਰ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਸਰਾਏ ਸੰਚਾਲਕ ਯੂਰਪੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਯੂਕੇ, ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਾਊਥਾਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਨਛੱਤਰ ਭੋਗਲ, ਸੰਤੋਖ ਭੁੱਲਰ ਆਦਿ ਨੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ।

ਪਰਕਸ ਵੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਿਵਾਸੀ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ – ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟਿਡ ਲੁਧਿਆਣਾ/ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪਰਕਸ)ਵੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਿਵਾਸੀ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਬ੍ਰਹਮਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਾਲ ਮੰਨਣ, ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਪਲਾਹੀ ਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਡਾਇਰੈਟਰ ਡਾ. ਬ੍ਰਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡ,ਸ੍ਰੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰਜੇਵਾਲੀਆ ਤੇ ਡਾ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਚੰਗੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਨ ,ਉੱਥੇ ਇਕ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਵੀ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਮਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਾਪੜੇ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ।

ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ , ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਪਾਏ ਵੱਡਮੁਲੇ ਯੋਗਦਾਨ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ,
001 9375739812

ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ 'ਤੇ ਸਫੈਦੀ ਕੀਤੀ

ਤਰਨਤਾਰਨ– ਮਈ 1914 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 376 ਸਵਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜਪਾਨੀ ਜਹਾਜ਼ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦੇਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਬਣੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਮੈਮੋਰੀਅਲ 'ਤੇ ਸਫੈਦੀ ਪੋਤਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਸਰਹਾਲੀ ਉਹ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮਵਤਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਖ਼ਲੇ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਅਤੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਮੈਮੋਰੀਅਲ 'ਤੇ ਦਰਜ ਨਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਪੋਤਣ ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਅਧਿਆਏ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।&;ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ 376 ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਲੈ ਕੇ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 1914 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ। 23 ਮਈ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਾਜ ਬ੍ਰਿਟਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਤਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲੰਗਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਸਲਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਬਜ ਬਜ ਤਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਥੇ ਸਤੰਬਰ 1914 ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ 19 ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੋ ਗਈ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਣੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮਾਫੀ ਵੀ ਮੰਗੀ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਪੋਤਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਗਹਿਰਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਮੋਲਕਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਾਸੀਆਂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਸਲਵਾਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਵੇ।

ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲੀ ਦੇ ਭਰਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੜਪੋਤਰੇ ਬਾਬਾ ਨਿਵਰੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ 1914 'ਚ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਿਆਂ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ 376 ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਣੀ ਯਾਦਗਾਰ ਇਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਯਾਦਗਾਰ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ

ਜਲੰਧਰ– ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੈਨਕੂਵਰ 'ਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਮ-ਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਲੱਗੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਨਾਂਵਾਂ ਉਪਰ ਸਫ਼ੈਦੀ ਫੇਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਕਰੜੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਸ ਪ੍ਰਸਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨ-ਾਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਕੋਈ ਸਧਾਰਨ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੇ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹੋ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ :

ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਪੈਂਤੀ-ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ’ਤੇ ਇਕ ਝਾਤ

ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ

ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਉਹ ਜੋ ਅੱਜ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੀਤ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਆਪਣੀ ਚਾਲੇ ਚੱਲਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣਾ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਅੱਜ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਿਛਾਂਹ ਵਲ ਵੀ ਝਾਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਬੇਫਿਕਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਭੀੜ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਖੀ ਸਥਿੱਤੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵੱਲ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਫਰਕ ਪਾ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਔਖੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਜਾਂ ਸੌਖਿਆਂ ਝੱਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ। ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਭੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਬਲਵੰਤ ‘ਤੇ ਪਈਆਂ, ਜੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਦਾ ਟੁੱਟ-ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਟਿਕਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ ਫਿਲਹਾਲ ਆਪਾਂ ਉਸ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨਵਿਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਡਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਸ ਦਿੱਲ਼ੀ ਸਕੂਲ ਕ੍ਰਿਟਿਸਿਜ਼ਿਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹਰ ਥਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਲੇਖਕ ਦੀ ਚਾਹਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਇਕ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮੱਥਾ ਜ਼ਰੂਰ ਟੇਕੇ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਜਾਂ ਥਾਪੜਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸਮਝਦਾ।

ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਾਚਦਾ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮੀ ਹੀਰੋ ਜਿਹਿਆ ਇਕ ਚਿਹਰਾ ਹਰ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਮਿਲਣਸਾਰ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਰੁਕਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਾਪਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਲਵੰਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਗਿਆ ਹੋਇਆ।

ਜਦ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਨਾਂ ਮੂਹਰੇ ਇਹ ਐਸ ਕਿਉਂ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ? ਵੈਸੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫੈਸ਼ਨ ਹੈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਸ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਐਸ ਸਵਰਨ ਲੇਖਕ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋਚਿਆ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਦ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਪਈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਫਿਰ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਅਟਵਾਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤੇ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ ਤਾਂ ਠਣਕਿਆ ਹੀ ਪਰ ਉਸੇ ਪੱਲ ਮੇਰੇ ਦਿੱਲ ਵਿਚ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਰ ਅਪਣੱਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ।

ਨੱਬਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਦਿੱਲੀ ਵਸਣ ਚਲੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੰਡਨ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ। ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ। ਬਲਵੰਤ ਦੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਘਰ ਦੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਘਰ ਵਲੋਂ ਛਾਪੇ ਹੋਏ ਟਾਈਟਲਾਂ ਦੀਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਂਢ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਰੱਖੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀਆਂ। ਇਵੇਂ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਮਾਨਣ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਹੋਰ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ।

ਮੈਂ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਦੇ ਲੰਡਨ ਵਾਲੇ ਫਲੈਟ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ। ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਲਵੰਤ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਤਰੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸੇ ਵਕਤ ਉਸ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਖਾਤਿਰਦਾਰੀ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਦੋਸਤ ਵੀ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਵਾਹਵਾ ਮਹਿਫਲ ਜੁੜੀ। ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਲਤੀਫੇ-ਟੋਟਕੇ ਰੰਗ ਬੰਨ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਵੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਮਹਾਂਨਗਰ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਹਾਣੀ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ। ਫਿਰ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਆਈ। ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੇ ਹਰ ਅਖ਼ਬ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰਿਵਿਊ ਛਪੇ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਲੂੰ-ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਤੁਰੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਇਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ।

ਬਲਵੰਤ ਇਕ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ, ਕਵੀ ਤੇ ਗਾਇਕ ਵੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਟਾਈਟਲ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਹੇਠ ਛਪੇ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜੱਜਾਂ, ਮਨਿਸਟਰਾਂ, ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਬਲਵੰਤ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਅਖ਼ਬ਼ਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਟੋਰਦੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਘੁੰਮਦਾ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੇੜੇ ਲਾਉਂਦਾ। ਫੋਨ ਕਰੋਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹ ਫਰੈਂਕਫੋਰਟ ਵਾਲੀ ਫਲਾਈਟ ਫੜਨ ਲਈ ਏਅਰਪੋਰਟ ਚਲੇ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅੱਜ ਸੱਤ ਵਜੇ ਜਨੇਵਾ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਫੜਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਵੇਂ ਚਮਕਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਲੀਟ ਕਲਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਿਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਛਪੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਕਿਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਮਿਨਿਸਟਰ ਨਾਲ। ਕਿਸੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇ ਰਾਜ਼ ਦੱਸਦਾ। ਜਦ ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਹੀ ਨਹੀ ਇਕ ਮਾਣ ਵੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਿੱਥੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅੱਜ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, ਮੈਕਮਿਲਨ, ਓਰੀਐਂਟ ਲੌਂਗਮੈਨ, ਪ੍ਰੈਂਟਿਸ ਹਾਲ, ਰਾਜਪਾਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਹਿੰਦ ਪਾਕਿਟ ਬੁਕਸ, ਓਰੀਐਂਟ ਪੇਪਰਬੈਕ, ਵਿਕਾਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਐਸ ਚਾਂਦ, ਪਾਪੂਲਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪਿਤਾਂਬਰ, ਅਭੀਨਵ, ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਡਿਕਟੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ’ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ।

ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਵੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਕਾਮਯਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਜਾਂ ਵਿਓਪਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਘੱਟ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਲਕਸ਼ਮੀ ਤੇ ਸਰਸਵਤੀ ਇਕੋ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਛੋਟ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਵੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਵਿਓਪਾਰੀ ਵੀ ਉੱਤਮ।

ਦਿੱਲੀ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪੈਸਾ, ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ, ਦੋਸਤ, ਇੱਜ਼ਤ, ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਭੱਜਦੀ ਹੋਈ ਦਿਸਦੀ। ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਘਦੀ। ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦੀ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਬਲਵੰਤ ਮਹਾਂਰਾਜਾ ਜਾਪਦਾ। ਜਾਪਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਵੀ। ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਖੁਆਬ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਹਰ ਕਹਿਣਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਕਹੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ।

ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਗਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆਉਂਦੀ, ਉਹ ਸੀ ਇੰਗਲੈਂਡ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਵਰਗੇ ਦੋਸਤ ਵੀ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਉਂਦਾ। ਇਥੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਮਿਡਲੈਂਡ ਤਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਰ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੀ ਮੌਜ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੀ ਰਾਜਾਸ਼ਾਹੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਇਸੇ ਮਹਿਸੂਸਣਾ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਜੂਦ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਲ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਸਟੈੱਪ ਦਰ ਸਟੈੱਪ। ਹੋਰਨਾਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦਾ ਸਕਾ ਭਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਵਸਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਇੱਥੇ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੇਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਟਾ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆ ਵਸਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਬਲਵੰਤ ਲਈ ਸੁੰਨੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਛੱਡਣ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਨਿੱਜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਖ਼ੈਰ, ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਮਹਾਨਗਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਨੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਬੇਟੀ ਸਮੇਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਵੱਸਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਸਣ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਆਏ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਉਹ ਫਗਵਾੜੇ ਜਾ ਵਸਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਇਕ ਵਾਰ ਛੱਡੀ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਠੀਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ।

ਜਦ ਮੈਂ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਭਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੇਖਕ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਬੇਟੀ ਦਾ ਸਿਹਤ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਭਾਰ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰੋ-ਬਾਹਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਭਾਰ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੋਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਬੱਚੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਮੂਵ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਇਸੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਫੇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਦੋਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਦੁੱਖ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਗੁਣ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਾਇਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਬਲਵੰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਫੋਨ ਉਪਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਉਸ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਡੈਸਟਿਨੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਦ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕਿਸੇ ਹਸਪਤਾਲ ਬੈਠਾ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜਕਰਵਾ ਰਿਹਾਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਤਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਫਿਊਨਰਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇਖੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਮਰਦੇ ਵੀ। ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੌਂ ਜੀਅ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਹ ਛੱਡ ਗਏ। ਖੁਦ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੀ ਕਦ ਹੁੰਦਾ? ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦਾ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਲਵੰਤ ਵਧੀਆ ਚਾਲੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਜਿਹੇ ਤਾਂ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਕਈ ਨਵੇਂ ਚੇਲੇ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਠਹਾਕੇ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲਤੀਫੇ-ਟੋਟਕੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਲਿਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਦੇ ਰੁਕੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਹੋਰ ਸਪੀਡ ਫੜ੍ਹ ਲਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਵਾਹਵਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ-ਅਖ਼ਬ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆ ਰਚਨਾਵਾਂ ਆਮ ਛਪਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਵੀ ਬਲਵੰਤ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜੋ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਸੰਸਾਰ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਲਵੰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬਲਵੰਤ ਇਕ ਸਵਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਟਰੈਵਿਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੁਣ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਣ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਹੱਥ ਜਦ ਜੇਬ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣ ਲਈ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ, ਹੁਣ ਇਹ ਹੱਥ ਜੇਬ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਅਮਿਤ ਬਹੁਤ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਬਾਖੂਬੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿਓ ਦਾ ਦਿਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਿਓ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮ ਐਕਟਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ-ਥੀਏਟਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਥੀਏਟਰ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਰੋਲ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਡੂੰਘੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਪਿਓ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮੇਜ਼ ‘ਤੇ ਇਕ ਚੈੱਕ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ੇ ਉਤਰ ਜਾਣ। ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੱਟ ਵੱਜੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਚੈੱਕ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਿਓ ਆਖਰ ਪਿਓ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਕਹਾਣੀ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲੈ ਆਇਆ ਸਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਪੱਕੇ ਕਰਾ ਲਿਆ। ਪੱਕੇ ਕਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਲਈ ਕਦੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਬੈਨੇਫਿਟ ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਬੈਨੇਫਿੱਟ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਜਾਣੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਟੇਅ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਪੱਕੀ ਸਟੈਂਪ ਲੁਆ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ’ਤੇ ਝੰਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਹਿਸੂਸੀਆਤ ਵਿਚ ਜੋ ਸੈਲਫ-ਰੀਸਪੈਕਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਸਾਂ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਤੇ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਉਣ ’ਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ’ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਪੈਸੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰੇ ਲਗਦੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪੁਛਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਸ਼ਰਤ ਅਧੀਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਟੇਅ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਦੇ ਜੋ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਭਾਰ ਹੇਠ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਭ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਜੁਰਬੇ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝ ਸਕਦਾਂ।

ਅੱਜ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ „ਕਦਮਾਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 31 ‘ਤੇ)

ਭਿੱਜੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਚੋਂ ਠਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਮਤਲਬ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮੈਨਨ
(ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਿਸਟ ਅਤੇ ਐਨਕਰ)

ਬੜੀ ਖੁਸ਼-ਕਿਸਮਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਕਿ ਫੇਸਬੁਕ ਦੀ ਵੀਜ਼ੁਉਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਰੂਬਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਨੇ, ਐਸ ਬਲਵੰਤ। ਬੜਾ ਪਿਆਰਾ ਜਿਹਾ ਇਤਫਾਕ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ। ਫੇਸਬੁਕ 'ਤੇ ਹੀ "ਸਾਂਝਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ" ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਗਰੁਪ ਹੈ,ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਲੋਕਲ ਦੋਸਤ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਉਸ ਗਰੁਪ ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪੋਸਟ ਦੇਖੀ। ਮੈਂਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਉੱਘੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਬਲ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂਘ ਰਹਿੰਦੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਿਗਿਆਸਾ ਵੱਸ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੀ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ। ਉਸੇ ਗਰੁਪ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਦ "ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ" ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਵੀ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪੋਸਟ ਪੜ੍ਹੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰੋਚਕ ਲੇਖ ਪੜ ਕੇ ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਰ ਵਧੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਟਿੱਪਣੀ 'ਚ ਸ਼ੁਕਰੀਆਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਆਇਆ "ਸ਼ੁਕਰੀਆਂ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ", ਇਹ ਸੀ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਸਾਂਝ।

ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਹਨ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਮੈਸੰਜਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਣਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਣ ਬਾਰੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਾਂ। ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬੜੀ ਸੁਦਿਰਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਮੇਰਾ ਝਾਕਾ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ। ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜਾ ਵੀ ਲਗਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ ਵਿੱਚ ਇਕ ਠਹਿਰਾਅ, ਆਪਣਾ ਪਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੇ ਠਹਾਕੇ, ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸੀਨੀਅਰ ਦੋਸਤ, ਗਾਈਡ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵਾਂ ਪਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਓਪਰਾਪੰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਐਨੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਚੁੱਕੇ ਇਨਸਾਨ ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਹਲੀਮੀ, ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਆਪਣਾਪੰਨ? ਤੇ ਓਦੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਦਬੀ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੀ ਇਹ ਫੇਸਬੁਕ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਲੋਕ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਚਾਣ ਸਮੇਤ ਨਕਲੀ ਮੁਖੋਟੇ ਲਗਾ ਕੇ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਖਾਲਿਸ ਦਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਦਬੀ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਸੁਚੱਜੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਾਲੇ, ਸੁਚਿਆਰੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੁੱਖਤਾ ਕੀਤਾ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੇ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਫੇਰ 'ਸਾਂਝਾ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗਰੁਪ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੋਸਟ ਪੜੀ,"ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ"। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਲੇਖ ਵੀ ਜੋ ਸੱਚ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਭਵਨ ਵਿਚ ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸਮੇਂ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਰਾਰਸ਼ਟਰੀ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਤੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਵੱਸਥਾ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਵਾਈਪੋ (ਵਰਲਡ ਇੰਟੀਲੈਕਚੁਅਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਸ, ਜੈਨੇਵਾ) ਇਸ ਦੀ ਮੋਢੀ ਸੀ। ਵਾਈਪੋ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸੀ। ਮਿਉਜ਼ਿਕ, ਡੀਫੈਂਸ, ਪ੍ਰਿੰਟ, ਤੇ ਹੋਰ ਈਜਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨੀ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਕਿਰਤ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਤੋ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੀਕ ਇੰਡੀਅਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਰੀਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਰਾਈਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਵੀ ਇੰਡੀਅਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ, ਉਸ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਕਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਬੰਬਈ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਐਸ. ਬਲਵੰਤ (ਇਸ ਦਾ ਲੇਖਕ) ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਆਏ ਮਿਊਜ਼ਕ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰਵੀਕ ਟੰਡਨ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਟੰਡਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਤ੍ਰਾਹ ਨਿੱਕਲ ਗਈ। ਉਸ ਇਕ ਦਿਲ-ਟੁੰਬਵੀ ਗੱਲ ਮਹਾਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਖੇਮ ਚੰਦ ਬਾਰੇ ਸੁਣਾਈ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸੁਣ ਸਕਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਸਮੱਰਥਾ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ...।" ਖੇਮ ਚੰਦ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਲ ਫਿਲਮ ਦਾ ਗੀਤ "ਆਏਗਾ, ਆਨੇ ਵਾਲਾ" ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਨਾਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਰੁਲ ਗਿਆ। ਪਤਨੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਦਰ-ਬਦਰ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਟੰਡਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਕੋਲ ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਚੌਦਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪੈ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਨ। ਟੰਡਨ ਨੇ ਖੇਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾਂ 1948 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਾਲੇ ਜੀਊਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਲਏ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪਏ। ਅਖੀਰ ਇਕ ਥਾਂ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਟੰਡਨ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ। ਟੰਡਨ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੱਭੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬੰਬਈ ਦੇ ਮਾਟੂੰਗਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭੀਖ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਦੇਖ ਟੰਡਨ

ਦੀ ਤ੍ਰਾਹ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਉਹ ਇਹ ਰਕਮ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਜਾਉਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਦਾ ਚੌਦਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪੈ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣ ਆਏ ਹਾਂ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਚੌਦਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਚੈੱਕ ਅੱਗੇ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਔਰਤ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਚਮਕ ਆਈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਮੇਰਾ ਖਾਵੰਦ ਮਰ ਗਿਆ, ਪਰ ਅੱਜ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜੀਊਂਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਉਸ ਨੇ ਟੰਡਨ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆਕਿ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਚੈਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਖੇਮ ਮਰ ਗਿਆ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਘਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਰੇਲਵੇ ਸਟ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਰਾਤ ਕੱਟਦੀ ਹਾਂ। ਗੁੰਡੇ ਇਥੇ ਵੀ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ। ਸਰੀਰੋਂ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿਰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਛੱਤ ਲੈ ਦੇਵੋ। ਟੰਡਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਪੈਸੇ 'ਚੋਂ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੱਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪੈ ਦੀ ਇਕ ਝੁੱਗੀ ਲੈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਆਟਾ ਚਾਵਲ ਵਗੈਰਾ। ਟੰਡਨ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਕੁ ਰੀਕਾਰਡ ਵੱਜਣ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅੱਗ ਬਲਦੀ ਰਹੇ। ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਆ ਗਏ। ਪਰ ਚੈਨ ਉਥੇ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ। ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ 'ਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਕਿ "ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ਤਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ" ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਜਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਇੰਝ ਭੱਬਾ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਣਾ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਗ਼ਮਗੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਰਮ ਦਿਲ ਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਗਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ ਨਾਲ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ 'ਖੇਮ ਰਜ' ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਟੀਸ ਵੀ ਉਠੀ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਅਮਰ ਕਲਾਵਾਂ/ਕਥਾਵਾਂ/ਗੀਤਾਂ/ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰਚਣਹਾਰ, ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬੇਰਹਿਮੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੰਡਨ ਨੇ ਖੇਮ ਰਾਜ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ, ਉਸ ਬੇਘਰ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਔਰਤ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਛੱਤ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਉਸ ਦਾ ਚੁਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਰਹੇ, ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਰਹੇ, ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਕਰਕੇ, ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ, ਪਬਲੀਕ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਮਾਨਵਤਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਤੌਰ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਟੀ ਵੀ ਅਨਉਰ ਤੇ ਹੁਣ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਦਿਲੋ ਸਰਾਹਿਆ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ। ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ ਐਸ ਬਲਵੰਦ ਦੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ "ਪਹਿਲੀ ਇੱਟ" ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ "ਜ਼ਬੈਦਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਰਮ, ਜ਼ਾਤ, ਮਜ਼ਹਬ, ਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਉਕਾਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧਕਿਆਨੂਸੀ ਪਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲ ਮਰਮ ਪਛਾਣ ਕੇ, ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਤੇ ਖੁਦ ਰੂੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋੜ ਕੇ ਜੀਣ ਦਾ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਪਹਿਲੀ ਇੱਟ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਫਾਂਸੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਸ਼ਿੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਾਤ ਆਧ-ਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ ਇਸ ਕੂਈਨ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰ ਦਾ ਦੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਖਲਕਤ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਟਾਪੂ ਵਿਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ, ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਅਤੇ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਸੌਣ ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਸੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੀਕ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਬਾਅਦ ਰੀਟਾਇਰਿਡ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਦ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਲੋੜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਜੁਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਪੀਹੜੀ ਲਈ ਹੋਰ ਸਿੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਬੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਆਫਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸਾਥੀ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਈਗਰੇਟ ਕਰ ਆਪਣਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਉਸਾਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਤੇ ਪਹਿਚਾਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਅਕਸ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ ਸੜਾਂਦਾ ਮਾਰਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਤਾਂ ਦਮ ਘੁਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਹਲੂਣਾ ਦੇ ਕੇ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਰ ਉਸ 'ਸ਼ਾਮ' ਨੂੰ ਜੋ ਉਧੇੜ ਬੁਣ ਦੇ ਮਕੜ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਲਾਮ ਭੇਜਦੀ ਹਾਂ ਉਸ ਕਲਮਕਾਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਤੇ ਇਸ ਇਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਖਾਕਾ ਉਕੇਰਿਆ। ਫਿਰ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ "ਆਨੰਦਿਤ ਬ੍ਰਹਿ-ਮੰਡ"। ਉੱਫ ! ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਮਰੀਅਮ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਹਮਦਮ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ 'ਚ ਫਿਰਦੀ ਤੇ ਰੰਗਾ ਦੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਖੁਆਬ ਉਕਾਰਦਾ ਪਾਰੁਲ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਖੇਲ 'ਚ ਆਨੰਦਿਤ ਡਾਕਟਰ, ਚਾਹੇ ਕਲਪਨਾ 'ਚ ਉਸਰੇ ਪਾਤਰ ਨੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਪਾਠਕ ਨੇ ਰੂਹਦਾਰਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। "ਸੁਪਨੇ ਅਤੇ ਸੌਦਾਗਰ" ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਨਾਦੀਆ ਤੇ ਕਬੀਰ ਦੋ ਅੱਲਗ ਦੇਸ਼ਾ,ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਕ ਉਸ ਪੁਲ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਭਿੱਜ ਰਹੇ ਨੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਤਸੱਵੁਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੜੂੰਦ। ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਦਾਰਥਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਮ ਨਹੀਂ। ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਸੁਲਤਾਨਾ ਬੇਗਮ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਇਕ ਸਕੈੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਕਿੰਨੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾ ਇਕ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀ ਜੋ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਆਈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਟਰੈਵਲ ਕਰਦੀ ਮੁੜ ਪਟਿਆਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਨੈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਧੀਅ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਨਾਨੇ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰੋਲ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਕ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਗਈ। ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਇਸ ਇਕ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਲਤਾਨਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬੁਝਾਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਲੋ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਹਿਕ ਪੂਰੇ ਬਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਹਦੀ ਗੰਢ ਬੰਨ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰੋ ਤਾਂ ਇਹ ਬੋਅ ਮਾਰਨ ਲਗਦੀ ਹੈ ,ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਬ੍ਰਿਹਮੰਡ ਗੰਧਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦੈ...! ਤੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਘੁਟਣ ਪਾਪ ਬਣ ਕੱਲਯੁਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਜ਼ਣਹਾਰੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਤੇ ਕਲਮੀ ਦਸਤਖਤ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਸੁਲਤਾਨਾ ਬੇਗਮ ਇਹ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਨਵੇਕਲੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਇਸੇ ਅਹਿਸਾਸ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਉਕੇਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੰਦਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੀਓਂਡ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਖੋਹਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਮਹਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤੇ ਅਪਣੀ ਹਕੀਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਿਖੇਰੀ ਹੈ ਉਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਮ ਦੇ ਮੁਹਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ-ਬੜਾ ਅਦਬ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਵੀ ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਸਰ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਅਸੀਸ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ। ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆ ਰਿਹਾ, ਕਿ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਛੇਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਂ। ਮੈਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ਦੇਖ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈ ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਫਸਟ ਆਈ ਸਾਂ: ਰੱਬ ਇਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ ਰੱਬ ਇਕ ਗੋਰਖ-ਧੰਦਾ ਖੋਹਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਪੇਚ ਏਸ ਦੇ ਕਾਫਿਰ ਹੋ ਜਾਏ ਬੰਦਾ ਕਾਫਿਰ ਹੋਵੇ ਡਰ ਕੇ ਜੀਵੇ ਸੋ ਜ਼ੋ ਮੂਲ ਨਾ ਖੁੰਝੀ ਲਈਲੱਗ ਮੋਮਨ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਖੋਜੀ ਕਾਫਿਰ ਚੰਗਾ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੱਤਰਾਂ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਤਸੱਵੁਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਂਅ ਦਾ ਖੋਜੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨਵੇਕਲੀ ਸੋਚ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕਿਰਦਾਰ ਸਿਰਜਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤੰਦਾ ਨੂੰ ਖੋਹਲ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਿਰਜਦਾ ਦਿਸੇਗਾ। ਜੇ ਕੁਦਰਤ ਕੁਝ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਵੀ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਘਬਰਾਏਗਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਝੱਲਦਿਆ ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਮ ਵੱਲ ਤੁਰਦਾ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਊਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਣ ਲਈ ਪੂਰਨੇ ਵੀ ਪਾਏਗਾ।

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ

ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ-ਥੜ੍ਹਾ:

ਦਿੱਲੀ ਦਾ "ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ" ਤੇ ਉਦੋਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ

ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ, ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ-ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਨਾਂਅ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸੌ ਬਰਾਂਚਾਂ। ਸਿਰਜਣਹਾਰਿਆਂ ਦੀ ਦਿਨੀਂ-ਠਾਹਰ। ਰਾਜਨੀਤੀ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬਹਿਸ ਦਾ ਥੜ੍ਹਾ। ਪਹਿਲੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ 1936 'ਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਹ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ। 1950ਵਿਆਂ 'ਚ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਏ. ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਦੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਈਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤੇ ਫੇਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ 1957 ਵਿਚ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾ "ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ", ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ। ਪਰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਉਂਝ ਉਸੇ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਬਾਬਾ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਹ ਸਥਾਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਆ। ਓਂਝ ਜੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ "ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ" ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਹ ਵਾਲਾ "ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ" ਉਦੋਂ ਐਨ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅੱਜ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਵਿਚ ਪਾਲਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਮਾਰਕੀਟ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜੰਦਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੰਜੈ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ, ਪੁੱਠੀ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਇਥੇ ਜੋ ਹੁੰਦੀ ਬਹਿਸ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਹੀ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ "ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ" ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਆਮ ਜਿਹਾ ਢਾਬ੍ਹਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਲਾ "ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ" ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਇਥੇ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਇਹੀ ਇਕ ਜਗਾਹ ਸੀ ਜਿਥੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੀਕ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਸਭ ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਕਲਾਕਾਰ, ਫਿਲਮਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ--ਯਾਣੀ ਸਭ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਘੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਇਥੇ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਦਿਨ ਦੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ ਹੀ ਠਾਹਰ ਹੁੰਦੀ। ਕਮਲੇਸ਼ਵਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਇਮਰੋਜ਼, ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਮਿਲ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈਆ...ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਂਅ ਲੈ ਲਓ, ਜੇ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਸ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ ਦਾ ਇਕ ਚੱਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਰੂਸੀ, ਫਰੈਂਚ, ਜਰਮਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਪ-ਛੱਪ ਮਾਰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਬੰਬਈਓਂ ਆਏ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਇਸ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ 'ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਅਣਵੀ ਦੀ ਆਮਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਹਿਤ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਕਲਾ, ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਰੱਜਵੀਂ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ। ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ 'ਚ ਜੁਮਲੇ ਕੱਸ ਹੋਣੇ।ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਕਟਾਖਸ ਕਰਨੇ। ਲਤੀਫੇ ਘੜਨੇ। ਹਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੁਹਾਰਾਂ ਛੱਡਣੀਆਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨਿਆਂ/ਕੈਫਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣੀਆਂ। ਕਾਫਕਾ, ਮੁਪਾਂਸਾ, ਗੋਰਕੀ, ਟਾਲਸਟਾਇ, ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ, ਚੈਖਵ, ਮੰਟੋ, ਡਿਕਨਜ਼, ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ ਜਾਂ ਪਿਕਾਸੋ ਵਰਗੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਹਰ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ। ਚੈਖਵ ਦੇ ਉਸ ਕਾਹਵੇਖਾਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਜਿਥੇ ਬੈਠ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਲੈਨ ਕੀਤੀਆਂ, ਤੇ ਕਈ ਹਿੱਸੇ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਲਿਖੇ। ਮੁਪਾਂਸਾ ਦੀ ਨੈਕਲੈਸ ਕਹਾਣੀ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਚੇਤੇ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਮੰਟੋ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਓ, ਠੰਢਾ ਗੋਸ਼ਤ, ਗੋਰਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਚੈਖਵ ਦੀ ਡੈੱਥ ਔਫ ਏ ਕਲਰਕ ਵਰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਬਿੰਦੂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਹਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਜ਼ਾਤੀ ਤਜੁਰਬਾ ਸੀ ਇਹ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ। ਗੰਭੀਰ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੁੱਚੇ ਲਤੀਫੇ ਵੀ ਚੱਲਦੇ। ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਘੋਖ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਵੀ ਬਹਿਸ ਹੋਣੀ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਪੇਂਟਰ ਬੁੱਤਘਾੜੇ ਇਥੇ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠਦੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਉੱਚ-ਕੱਦੀਆ ਸ਼ਾਇਰ ਬਣ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ, ਨਜ਼ਮਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ..ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਲਾਈਫ ਸੀ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ। ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਸੀ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ।

* * *

ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਲਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਮਿਲਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਅਖੀਰ ਸਭ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਂਝ ਤਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਫੰਕਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਹਰ ਲੇਖਕ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕਾਹਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਬੋਲਣਾ ਕੀ? ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਭੰਬਲ-ਭੁਸੇ 'ਚ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਪਹਿਲੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਵਾਗਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤੀ ਸਟਰੱਗਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਪੂਸਾ ਰੋਡ ਦੀਆਂ ਫਰਨੀਚਰ ਸ਼ਾਪਾਂ ਵਿਚ ਆਰੀ ਚਲਾਈ। ਕਿਵੇਂ ਰੰਦੇ ਨਾਲ ਫੱਟੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ। ਥਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਗੂਹੜੇ ਯਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬੈਕਗਰਾਂਊਂਡ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਵਾਸ਼ਾਂ ਖਿੜਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਨੱਈਅਰ ਵਰਗੇ ਨਾਮਚੀ ਬੰਦੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਵਾਗਤੀ ਭਾਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਟੋਨ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਜਰਾਲ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕੁਲਦੀਪ ਨੱਈਅਰ ਤੀਕ। ਸਭ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਲੇਖਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਜੱਫਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ।

ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ 'ਚ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇ, ਮਰੀਨਾਲ ਸੈਨ, ਤੇ ਹੋਰ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਠਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਬੰਬੇ, ਬੰਗਲੌਰ, ਮਦਰਾਸ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵੇਰੀ ਕੱਲਕੱਤੇ ਦੇ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਈ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਫਿਲਮ-ਐਕਟਰ ਓਮ ਪੁਰੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਰੇ "ਕਾਮਰੇਡ" ਉਸਨੂੰ ਝੁਰਮਟ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। "ਚੰਨ-ਪ੍ਰਦੇਸੀ" ਫਿਲਮ 'ਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਬਾਅਦ ਲੰਮੇ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਕੌਫੀ ਹਾਊਸ 'ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਅਸੀਂ ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ "ਮੂੰਹ-ਜ਼ੁਬਾਨੀ" ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੱਪੜ ਤੇ ਬੋਰੀ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਲਾਏ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ "ਮੂੰਹ-ਰੱਟੇ" ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੇਤੇ ਕੀਤੇ।

* * *

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਮੂਹਰੇ, ਇਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸੇਲ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰਖਵਾ ਕੇ ਵਾਕਫ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਫਸਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਕਮਾਲ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਬਾਰਾਤੀ ਘਟਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਬਾਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਗ ਵੀ 'ਕਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਕਿਹਾ ਬਾਰਾਤ ਭਰਪੂਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਸਤ ਦਿੱਲੀ ਹਾਲੇ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਮਰੋਂ ਹਾਲੇ ਕੱਚਾ ਹੀ ਸਾਂ। ਦਾਹੜੀ-ਮੁੱਛਾਂ ਵੀ ਹਾਲੇ ਲੂਈਆਂ-ਲੂਈਆ ਫੁੱਟਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਵਾਕਫੀਅਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਬੈਠੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਹਰਨਾਮ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਪੁਛਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਜਿੰਨਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ ਉੱਨਾ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਇਕ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਆਰਟਿਸਟ ਦੋਸਤ ਸੀ ਹਮਦਮ। ਹਰਨਾਮ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਪੋਸਟਰ ਬਣਵਾ ਲਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਉਸ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਲਿਖਾ ਦਿੱਤਾ "ਕੋਈ ਸ਼ਗਨ ਨਾ ਲਿਆਵੇ...ਜੁਰਮਾਨਾ ਲੱਗੇਗਾ....ਪਰ ਦਾਰੂ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗੀ !"... ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਪੋਸਟਰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਥੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ? ਸਾਰਾ ਕਾਫੀ ਹਾਉਸ ਹੀ ਬਾਰਾਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਚਰਚਾ 'ਚ ਰਹੀ। ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਦੇ।

ਇਸ ਕੌਫੀ-ਹਾਊਸੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਪਰ ਬੁਰਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਾ ਮੰਨਦਾ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਪਰ ਲਤੀਫੇ ਬਣਦੇ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ।

* * *

ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੇਖਕ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਲਤੀਫਾ ਤੁਰਿਆ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਉਹ ਲਤੀਫਾ ਆਪਣੇ ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੇਵੇਂਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਟੈਗੋਰ ਵਰਗਾ ਚੋਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵਾਲ ਲੰਮੇ ਤੇ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਪੂਰਾ ਮੂੰਹ-ਦਾਹੜੀ ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੁੱਲ੍ਹ-ਦੰਦ ਵਿਚੇ ਹੀ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ਕਲੋਂ-ਸੂਰਤੋਂ ਉਹ ਇਕ-ਦਮ ਫਕੀਰ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਕਰਾਮਾਤੀ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਲੇਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਤੇ ਲੋਕ-ਬੋਲੀਆਂ ਇੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਗੀਤ ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨੱਢੀਆਂ ਨਾ-ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀਆਂ, ਸਿਰਫ ਗਾਅ ਕੇ ਹੀ ਸੁਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਗੀਤ ਰੀਕਾਰਡਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਚਿ ਕੈਦ ਕਰ ਲਏ ਸਨ।

ਲਤੀਫੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਾਨ੍ਹ ਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਹੀਂ ਲੈ ਆਉਣ। ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਭੀੜ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖਲੋਅ ਗਏ। ਝੱਟ 'ਚ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਹ ਭਾਨ ਵੀ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੌਲੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਈ ਮਤੇ ਡਿੱਗ ਨਾ ਪਵੇ। ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਕੌਲਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

* * *

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਇਕ ਨਾਮੀ ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੰਜੂਸ ਹੈ। ਚੁਟਕਲਾ ਇਹ ਬਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨਾ ਕੰਜੂਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿੱਲੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਲੇਖਕ ਜਦੋ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ। ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਧ 'ਚ ਮੂੰਹ ਮਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਤੀਕ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਲੇਖਕ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਉਹ ਲੇਖਕ ਉਸ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਲਟਕਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਮਜ਼ੇ ਨਾਲ ਪੀਂਦਾ।

* * *

ਇਕ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕ ਬਾਰੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਘਰੋਂ ਕਾਫੀ ਰੱਜਦਾ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੰਜੂਸੀ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਪਿੰਡੋਂ ਅਕਸਰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪੀਪੀ 'ਚ ਪਾਕੇ ਘਰ ਦਾ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਭੇਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਦਾਲ/ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਕੌਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪੀਪੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁਮਾ ਕੇ ਉਸ ਘਿਓ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆਪਣੀ ਦਾਲ ਨਾਲ ਸੁੰਘਾ ਕੇ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲੈ ਲੈ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਾ, ਪਰ ਘਿਓ ਦੀਆਂ ਪੀਪੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦਾਲ ਵਾਲੀ ਕੌਲੀ ਕੁਝ ਘਿਓ ਪਾ ਲਿਆ। ਹਾਲੇ ਉਸ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮੱਖੀ ਆਣ ਡਿੱਗੀ ਤੇ ਵਿਚੇ ਹੀ ਮਰ ਗਈ। ਉਸ ਉਹ ਮੱਖੀ ਦਾਲ 'ਚੋਂ ਅੰਗੂਠੇ ਅਤੇ ਦੋ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਕੱਢੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਘਿਓ ਨਿਚੋੜਨ ਲਈ ਉਸ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਨਚੋੜਿਆ ਤੇ ਮਰੀ ਹੋਈ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਮਜ਼ੇ-ਮਜ਼ੇ ਖਾਣਾ ਖਾਈ ਗਿਆ।

* * *

ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਲਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਰਿਆਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਮਿਲਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ। ਅਖੀਰ ਸਭ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਉਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਂਝ ਤਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਫੰਕਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਹਰ ਲੇਖਕ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕਾਹਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਬੋਲਣਾ ਕੀ? ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਹਰ ਕੋਈ ਭੰਬਲ-ਭੁਸੇ 'ਚ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਪਹਿਲੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਵਾਗਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤੀ ਸਟਰੱਗਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਪੂਸਾ ਰੋਡ ਦੀਆਂ ਫਰਨੀਚਰ ਸ਼ਾਪਾਂ ਵਿਚ ਆਰੀ ਚਲਾਈ। ਕਿਵੇਂ ਰੰਦੇ ਨਾਲ ਫੱਟੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ। ਥਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਗੂਹੜੇ ਯਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਬੈਕਗਰਾਂਊਂਡ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਵਾਸ਼ਾਂ ਖਿੜਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਨੱਈਅਰ ਵਰਗੇ ਨਾਮਚੀ ਬੰਦੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਵਾਗਤੀ ਭਾਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਟੋਨ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਗੁਜਰਾਲ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕੁਲਦੀਪ ਨੱਈਅਰ ਤੀਕ। ਸਭ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਲੇਖਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਜੱਫਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵੇਲੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮਨੂੰ ਅੱਜ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਇਨਾਮ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ-ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਲੋਕ ਇਥੇ ਭਾਸ਼ਨ ਮੇਰੀ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਘੱਟ ਹਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਅਦਾ। ਮੇਰੇ ਮੋਜ਼ਿਜ ਗੈਸਟ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਰੀ 'ਚ ਇਜ਼ਾਫਾ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਵੀ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ। ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਵੇਲੇ ਘੁੱਟ-ਸ੍ਹੁੱਟ ਵੀ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਨਾਨ-ਵੈਜ ਖਾਣਾ ਵੀ ਘਰੇ ਬਣਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ।" ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨਕਾਰ ਹੀ ਛਿੱਥੇ ਜਿਹੇ ਹੋਏ ਫਿਰਨ।

* * *

ਬਾਬਾ ਖੜ੍ਹਕ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਫੀ ਪੀਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੀਬ ਕਹਿੰਦਾ "ਤਾਰੇ...ਯਾਰ ਆਹ ਟੇਬਲ ਤਾਂ ਹਿਲਦੀ ਹੈ...ਕਿਤੇ ਕਾਫੀ ਹੀ ਨਾ ਲੁੜਕ ਜਾਵੇ ?" ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, "ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਹਦਾ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ !" ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਦੋਂ ਆਪਣੀ ਸਪਤਾਹਿਕ ਅਖਬਾਰ "ਲੋਕ-ਰੰਗ" ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੌਹਰ ਹੁਦੀ ਸੀ। ...ਇੰਨੀ ਦੇਰ 'ਚ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਹੋਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਗ ਚੁੱਕੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ, "ਓ ਸ਼ਾਇਰਾ !...ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲੀ ਬੈਗ ਦਾ ਹੀ ਰੁਹਬ ਪਾਈ ਜਾਨਾਂ?"

ਸ਼ਾਇਰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਸੰਪਾਦਕ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ...ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਮੰਗਦਾ ਹੋਣਾ। "ਹਾਂ ਜੀ ਦੱਸ ਬਾਰਾਂ ਲਿਖੀਆਂ...ਮੇਰੇ ਬੈਗ 'ਚ ਹੀ ਹਨ...ਸੁਣਾਵਾਂ?"

"ਫਿਲਹਾਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਟੇਬਲ ਦੀ ਲੱਤ ਥੱਲੇ ਦੇ ਦੇਹ...ਇੱਧਰੋਂ ਟੇਬਲ ਹਿੱਲਦਾ !" ਸ਼ਾਇਰ ਵਿਚਾਰਾ ਛਿੱਥਾ ਜਿਹਾ ਹੋ "ਹੀ ਹੀ ਹੀ" ਕਰਨ ਲਗਾ ।

* * *

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਫੀ ਪਿਆਉਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਊਂਟਰ ਤੋਂ ਟੋਕਨ ਲੈਣ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਟੋਕਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹ ਮਦਰਾਸਣ ਕੁੜੀ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਪਰ ਸੀ ਉਹ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਹਣੀ । ਜਦ ਹੱਸਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਦੰਦ ਇੰਜ ਚਮਕਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ "ਸਰਦਾਰ ਜੀ...ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ !" ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ "ਦੱਸ ਬੀਬਾ...!"...ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ "ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ...ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਛੇੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ...ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ...ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ...ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ...ਚਿੱਟੀ ਦਾਹੜੀ...ਚਿੱਟੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤੇ ਚਿੱਟੀ ਹੀ ਜੁੱਤੀ ਦੇਖ ਮੈਨੂੰ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਹੋ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ ਔਰ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਵੀ ਲੈਣਗੇ।" ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬਰਾਊਨ ਫਰੇਮ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਐਨਕ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਉਹਦੇ ਵਲ ਝਾਕਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ "ਹਾਂ...ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਟ ਵੀ ਦਿਆਂਗਾ... ਇਹ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਵੀ ਜਾਣਗੇ...ਪਰ ਤੂੰ ਦੱਸ ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਊ?" ਉਹ ਮਦਰਾਸਣ ਕੁੜੀ ਹੱਕੀ-ਬੱਕੀ ਕਦੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਝਾਕੇ ਤੇ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਵਿਚ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪਲੇਸ ਦੀ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਹਿੰਦੀ..ਪੰਜਾਬੀ...ਉਰਦੂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਤਵਾਰੀ ਧੁੱਪ ਸੇਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕਹਿੰਦਾ, "ਬਈ ਤੁਸੀਂ ਐਨੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਬੰਦੇ ਬੈਠੇ ਹੋ। ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਐਸਾ ਮੌਕਾ ਆਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਢੇਰ ਲਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਆਇਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ!...ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਗੇ ?" ਸਾਰੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਵਾਰਿਸ ਦੀ ਹੀਰ...ਕੋਈ ਕੁਛ ਕਹਿੰਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਕੁਛ...! ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਰੋਣ ਹਾਕਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ "ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਗੇ?"

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚੁਸਕੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ "ਤੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ ਹੈ !"

ਖੂਬ ਹਾਸਾ ਖਿਲਰਿਆ ਉਸ ਦਿਨ ਉਥੇ। ਤੇ ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਚੁਟਕਲਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਿਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਖਿੱਲਰ ਗਿਆ। ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀ-ਦਵੰਦੀ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ।

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ

ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਯੁਗ ਦਾ ਅੰਤ:

(ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਦੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਲਹੋਤਰਾ (ਹੰਦ ਪਾਕਿਟ ਬੁਕਸ), ਆਪਣਾ ਦੇਹੀ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਆਤਮਿਕ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਪੀਹੜੀ ਦੇ ਇਸ ਆਖਰੀ ਚਿਰਾਗ ਦੇ ਬੁਝ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਵਿਚਲੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪੀਹੜੀ ਵਾਲੇ ਇਕ ਯੁਗ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ "ਮਹਿ-ਫੁਜ਼-ਪੱਲ" ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਲੋਂ ਹੈ।) **-ਸੰਪਾਦਕ**

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ!

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਗਤ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲ ਤੇ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਸੁਨਹਿਰਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਜੰਤਾ ਪਬ-ਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ-ਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ, ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਥੋਹੜੀ ਚੜ੍ਹਤ ਆਈ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ "ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ" (ਐਫ ਆਈ ਪੀ), ਵਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਮੈਂ ਫੌਰਨ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ। ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਪ੍ਰਕਾ-ਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾਂ ਮੁਹੱਬਤਾਂ 'ਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਢਹਿਢੇਰੀ ਵੀ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਲਹੋਤਰਾ (ਹਿੰਦ ਪਾਕਿਟ ਬੁਕਸ) ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਇਨਸਾਨ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੇ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼। ਪਰ ਅੱਤ ਦੇ ਹੱਠੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਖਿਡਾਉਣੇ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੱਟਦੇ। ਉਂਜ ਉਹ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਇੰਨੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਹੀ। ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਰੁਪੈ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਪੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੀਕ ਲਈ ਵੀ ਉਹੀ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣੇ। 1975 ਵਿਚ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ, ਜਦ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਐਫ ਆਈ ਪੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜੀਅ ਜਾਨ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਸੇ ਰੁੱਝੇ ਰਹੇ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਅਲੱਗ ਹੀ ਸਨ। ਮੁਹਬੱਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰੁਹਬ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੋਂ ਵੀ। ਸਾਡੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ 'ਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਜ਼ਾਤੀ ਰਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ।ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਇਕ ਲੰਮੀ ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਕਿਤਾਬ ਮੰਗਦਾ।ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਨਸਾਨ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ ਮੁਤਾਬਕ ਜੀਊਣਾ। ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਤਕ ਉੜਨਾ। ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸਾਇਰੀ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੀ ਵੀ ਰੂਹ ਨੇ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ। ਜੋਰ ਬਾਗ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ੇਖਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪੂਨਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਹਿਫਿਲ ਜੰਮ ਗਈ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਚੁੱਕ ਲਿਆਏ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਆ ਧੁੰਨਾਂ ਸਨ ਉਸ ਰਾਤ ਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਅਮਿਤੋਜ ਦੀ ਕਵਿਤਾ "ਹਮ ਕਾਂਚ ਕੇ ਗਿਲਾਸ ਥੋਹੜੇ ਹੀ ਹੈਂ?" ਸੁਣਾਈ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਇਕ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਜਸਬੀਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਉਤੋਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਰੋਣ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਬਦਲਿਆ ਦੇਸ ਨਹੀਂ।" ਇਹ ਸੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿੱਕਲ ਗਈਆਂ। (ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਪਹਿਲੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਕੋਲ ਫਲੈਗ ਸਟਾਫ ਰੋਡ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਨਾਥ ਅਗਲੀ ਰੋਅ ਵਿਚ !)

ਫਿਰ ਇਕ ਦੌਰ ਆਇਆ। ਓ ਪੀ ਘਈ ਨੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਲਈ। ਫੇਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੀ ਕਿਤਾਬ "ਡੇਅਰ ਟੂ ਪਬਲਿਸ਼" ਆਈ।ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੈਜੀਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਤਜੁਰਬੇ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜਪਾਲ ਜੀ ਦਾ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਵਾਨਾਥ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਕਰੈਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਯਾਹਨ ਵਿਚੋਂ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸਨ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਾ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਿਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਰੀਕੁਮੈਂਡ ਕੀਤੀ ਅਨੁਵਾਦ ਲਈ। ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ-ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਨਾਂਹ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਖੀਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ, "ਅਨੁਵਾਦ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਰਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਵੇ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਤੇ ਜੇ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਬੋਲੀ ਦਾ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵਾਂਗਾ। ਜੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ...!"

"ਮੈਂ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਾਂ। ਤੇ ਉਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾਂ!" ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਮੀ ਭਰੀ । ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਲਾਇਤ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਨਿੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਤੇ ਕਲਮ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਚੈਪਟਰ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਣ ਲੈਣ।ਅਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਅਨੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਅਨੈਕਸੀ ਨਵੀਂ ਨਵੀ ਬਣੀ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਭੀੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੀ ਟੇਬਲ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਹ ਸਫੇ ਪੜ੍ਹ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਪਰ ਕੰਨ ਗੁਜਰਾਲ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਹੀ ਸਨ। ਹਾਲੇ ਮੈ ਇਕ ਚੈਪਟਰ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉੱਠ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁੱਟ ਲਿਆ। ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜਰਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਇੰਨਾਂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਅਪਣੱਤ ਦਿਖਾਈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਮੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਜ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ, ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰੋ ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਛੱਪ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਮੈ "ਮੇਰੀਆਂ ਅਣਭੁੱਲ ਯਾਦਾਂ" ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲਾਊਂਚ ਲਈ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਲਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਗੁਜਰਾਲ ਹੁਰਾਂ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਹੀ ਪਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਖਾਸ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿਸ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਗੇ।

ਉਂਝ ਇਸ ਇਨਾਮ ਦਾ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਤਾਂ ਖੁਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁਟਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਖੋ?...ਖੈਰਾਤ ਕਦੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਲੇ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਵੀ ਕਰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸ਼ੇਖਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੁਝ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗ ਫਸਾ ਲਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ, ਇਕ ਨਵੇਂ ਇਮੇਜ ਲਈ ਲਾਊਂਚ ਕਰ ਲਈ, ਤੇ ਖਾਨ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਦੋਂ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਰਾਮ ਕਰਨ। ਸ਼ੇਖਰ ਅੱਜ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਟਕਰਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਹਰ ਪੀਹੜੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਸੂਲ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਪਰ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਨੌਂ ਕੁ ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਦਫਤਰ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ "ਦਫਤਰ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ?" ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਾਉਣ ਆਉਂਦੀ ਲੇਡੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਰ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਦਫਤਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਲਿਆ ਤੇ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ । ਮੈਂ ਨਵਾਂ ਦਫਤਰ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਆਖੀ। ਕਹਿੰਦੇ, "ਕਾਕਾ ਇਕ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀਂ ਕਿ ਘਰ ਵਾਲੀ 'ਤੇ ਇਹ ਇੰਪਰੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਹੁਣ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦੇ ਹੀ ਭੜਥੂ ਪਾ ਦਿਓ ਕਿ 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬਿਜ਼ੀ ਹਾਂ!...ਦੱਸ ਵਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ, ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਡੀਫੈਂਸ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਨੂੰ...ਦੋ ਵਜੇ ਫਲਾਣੇ ਅੰਬੈਸਡਰ ਨੂੰ...ਚਾਰ ਵਜੇ ਨੌਬਲ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਵਿਨਰ ਫਲਾਣੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਫਤਰ ਮਿਲਣ ਆਉਣਾ!...ਫਿਰ ਦੇਖੋ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ...ਟਿਫਿਨ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿੰਨੇ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਰੈਡੀ ਹੁੰਦਾ!...ਦਫਤਰ ਆਕੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਸ਼ੀਏ ਤੋਂ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਵ-ਾਉਂਦੇ ਰਹੋ !" ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਹੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਾਸਾ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ।

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ

100 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਤਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ 'ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ'

ਤਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੜੈਚ
91-98763-22677

ਜਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਸਰਹੱਦ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜੋ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤਕ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ-ਪੜਦਾਦੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਜੋ ਚਾਬੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਇੱਕ ਬਰਤਾਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ 'ਹਿਜ਼ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਵਾਇਸ' ਵੱਲੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ (ਤਵੇ) ਆਦਿ ਸੰਗੀਤਕ ਵਸਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਇਸ ਅਨਮੋਲ ਸੰਗੀਤਕ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਖਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਇਸ ਸਖਸ਼ ਕੋਲ 'ਮੀਤ ਨਾ ਮਿਲਾ ਰੇ ਮਨ ਕਾ (ਫਿਲਮ ਅਭੀਮਾਨ, ਗਾਇਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ), ਦੁਨੀਆਂ

ਬਨਾਨੇ ਵਾਲੇ (ਫਿਲਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਕੀ ਕਸਮ, ਗਾਇਕ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਚੱਲਤੇ-ਚੱਲਤੇ (ਫਿਲਮ ਪਾਕੀਜਾ, ਗਾਇਕਾਂ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਮੇਰਾ ਰਾਜਾ ਬੇਟਾ (ਫਿਲਮ ਅਨੁਰੋਧ, ਗਾਇਕਾਂ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਹਾਏ ਹਾਏ ਜੇਹ ਮਜਬੂਰੀ (ਫਿਲਮ ਰੋਟੀ ਕੱਪੜਾ ਔਰ ਮਕਾਨ, ਗਾਇਕਾਂ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਮਨ ਤੜਪਤ ਹਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ (ਫਿਲਮ ਬੈਜੂ ਬਾਵਰਾ, ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ), ਪੰਛੀ ਬੰਨ ਮੇਂ (ਫਿਲਮ ਬਾਬੁਲ, ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਦ), ਦਿਲ ਨੇ ਦਿਲ ਕੋ ਪੁਕਾਰਾ (ਫਿਲਮ ਦਾ ਰਾਸਤੇ, ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਜਬ ਦੀਪ ਜਲੇ ਆਨਾ (ਜਸੋਦਾ ਦਾਸ ਤੇ ਹੇਮਲਤਾ), ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਆਜ ਕਿਆ ਹੈ (ਫਿਲਮ ਦਾਗ, ਗਾਇਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ), ਕਭੀ ਕਭੀ (ਫਿਲਮ ਕਭੀ ਕਭੀ, ਮੁਕੇਸ਼ ਤੇ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਸੁਨੋਂ ਜਬਾਨੋਂ ਔਰ ਕਿਸਾਨੋਂ (ਗਾਇਕ ਦੀਪਕ), ਜੁਗਨੂੰ ਚਮਕੇ (ਫਿਲਮ ਜੁਗਨੂੰ, ਗਾਇਕਾਂ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਆਪਕੀ ਨਜਰੋਂ ਨੇ ਸਮਝਾ (ਫਿਲਮ ਅਨੁਰੋਧ, ਗਾਇਕਾਂ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ), ਪਿਆਰ ਕਭੀ ਕਮ (ਫਿਲਮ ਏਕ ਮੁੱਠੀ ਆਸਮਾਨ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਵਾਨੀ ਜੈਰਾਮ), ਚਾਂਦ ਸਾ ਕੋਈ ਚੇਹਰਾ (ਫਿਲਮ ਛੋਹਲੇ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਮੰਨਾਂ ਡੇਅ), ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਂ (ਫਿਲਮ ਆਂਧੀ, ਲਤਾ ਮੰਗੇਸਕਰ ਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ), ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਿਆਰ (ਫਿਲਮ ਕਸੌਟੀ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਲਤਾ) ਆਦਿ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਤੇ ਤਵੇ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਣਿਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਉਸਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। 1988 'ਚ ਆਪਣੀ ਇਕ ਆਡੀਓ ਕੈਸਿਟ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਕੋਲ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਆਡੀਓ ਕੈਸਿਟਾਂ ਵੀ ਸਾਂਭੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਵੀ ਕੰਮਪਿਊਟਰ 'ਚ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਇਸ ਸਾਜੋ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡਿਓਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਲਿਆਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਸਲੂਟ ਹੈ ਇਸ ਮੇਹਨਤੀ ਸਖਸ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਂਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ, ਲੇਖਕ ਤੇ ਫਿਲਮ ਮੇਕਰ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ

ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਸਾਹਿਤ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਾਂਅ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ "ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਟ੍ਰੀ" 'ਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਖਵਾਜਾ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਮੋਢੀ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਨ।

ਖਵਾਜਾ ਅਹਮਦ ਅੱਬਾਸ ਦਾ ਜਨਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਾਇਰ ਖਵਾਜਾ ਅਲਤਾਫ ਹੁਸੈਨ ਹਾਲੀ ਦੇ ਘਰ ਪਾਨੀਪਤ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ 7 ਜੂਨ 1914 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਈ 1857 ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਗੁਲਾਮ ਅੱਬਾਸ ਇਕ ਮੁਖ ਬਾਗੀ ਸਨ ਤੇ ਪਾਨੀਪਤ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਪ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਡਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਲਾਮ-ਉਸ-ਸਿਬਤਨ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਸਤਾਦ ਵਜੋਂ ਮੁਗਲੀਆ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਅੱਬਾਸ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਾਲਮ "ਦੀ ਲਾਸਟ ਪੇਜ" ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤਕ ਚਾਲੂ ਰਖਿਆ। "ਬੰਬੇ ਕ੍ਰੌਨੀਕਲ" ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਾਲਮ ਮੁੜ ਆਰ ਕੇ ਕਰੰਜੀਆ ਦੀ ਹਫਤਾਵਰ ਅਖਬਾਰ "ਬਲਿਟਿਜ਼" ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੀਕ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪਰਚਿਆਂ ਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਿਆ।

ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜੋ ਮੀਲ-ਪੱਥਰ ਗੱਡਿਆ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬੰਬੇ ਟਾਕੀਜ਼ ਰਾਹੀ ਜੁੜੇ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਤੇ ਦੇਵਰਾਣੀ ਸਨ। ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ 'ਨਯਾ ਸੰਸਾਰ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਸਕਰੀਨਪਲੇਅ ਦਿਤੇ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਚੇਤਨ ਅਨੰਦ ਲਈ 'ਨੀਚਾ ਨਗਰ' ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤਾ ਰਾਮ ਲਈ 'ਡਾਕਟਰ ਕੋਟਿਨਿਸ ਕੀ ਅਮਰ ਕਹਾਣੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕਲਮੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ। "ਧਰਤੀ ਕੇ ਲਾਲ", "ਸਾਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ", "ਨਯਾ ਸੰਸਾਰ", "ਜਾਗਤੇ ਰਹੋ" ਵਰਗੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਫਿਲਮਾਂ "ਆਵਾਰਾ", "ਸ੍ਰੀ ਚਾਰ ਸੌ ਬੀਸ", "ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ" ਲਿਖੀਆਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ "ਬੌਬੀ" ਤੇ "ਹਿਨਾ" ਵਰਗੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਲਖੀਆਂ ਤੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੀ ਜੁਆਨੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ "ਸਾਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ" ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ "ਲੰਬੂ" ਵਲੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਇਸੇ ਲੰਬਾਈ ਕਾਰਣ ਫਿਲਮ-ਨਗਰੀ 'ਚੋ ਰੀਜੈਕਟ ਹੋਏ, ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਪਰ-ਸਟਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੂੰ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਹੀ ਫਿਲਮੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਈ । ਅੱਬਾਸ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਨੀਲਿਮਾ ਅਜ਼ੀਮ ਜੋ ਕਿ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਐਕਟਰੈਸ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਪੰਕਜ ਕਪੂਰ ਤੋਂ ਜਨਮਿਆਂ ਬੇਟਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼ਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਹਨ।

ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆ ਹੀ ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅਬਾਸ ਬੰਬਈ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ੭੯ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ "ਦੀ ਵਰਲਡ ਇਜ਼ ਮਾਈ ਵਿਲੇਜ" ਅਤੇ "ਬੰਬੇ ਮਾਈ ਬੰਬੇ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਮੈਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ "ਵਰਲਡ ਇਜ਼ ਮਾਈ ਵਿਲੇਜ" ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਫੋਨ ਆਏ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਕੀ ਨਾਂਅ ਹੈ? ਤੇ ਜਦ ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਰਿਵੀਊ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਖਬਾਰ "ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼" ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਟਰਲਿੰਗ ਪਬਰਲਿਸ਼ਰ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਘਈ ਨੇ ਖਾਸ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿਤੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਕ ਮੇਰੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਅੱਬਾਸ ਦੇ ੩੬ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਭਵਿਖਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ।

ਮੇਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਾਤੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਾਂਝ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ ੧੯੮੭ ਤੀਕ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ ਰਹੀ । "ਦੀ ਵਰਲਡ ਇਜ ਮਾਈ ਵਿਲੇਜ" ਕਿਤਾਬ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ "ਇਨਕਲਾਬ" ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਸੀ. ਪਰ ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਤਾਬ ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਲੈ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪੁਸਤਕ ਜੋ ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਉਹ ਸੀ "ਬੰਬੇ, ਮਾਈ ਬੰਬੇ". ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਬੰਬਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਟਾਰ ਅਮਿਤਾਬ ਬੱਚਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜ਼ਾਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਿਤਾਬ ਬੱਚਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਅੱਬਾਸ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਲਗਦੀਆਂ ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੰਬਈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੂਹੂ ਰੋਡ ਤੇ ਸਥਿਤ ਘਰ 'ਫਿਲੋਮਨਾ' ਦਾ ਨਿੱਘ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਭਰ ਜਾਂਦਾ। ਬੜੀ ਵੇਰੀ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਉਰਦੂ ਦੇ ਅਦੀਬ ਅਨਵਰ ਅਜੀਮ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲੇਖਕ-ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੋਹਲੀ ਵੀ ਅਕਸਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਅੱਬਾਸ ਦਿੱਲੀ ਆਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਸਾਡਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਿਲਣਾ ਤੈਅ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਜਨਪੱਥ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਤੇ "ਸੋਵੀਅਤ ਲੈਂਡ ਨਹਿਰੂ ਅਵਾਰਡ ਕਮੇਟੀ" ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਅੱਬਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਦੋਸਤ, ਸਤਿਆ ਪਾਲ ਗੌਤਮ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਫਿਲਾਸਫੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਣ ਪਹੁੰਚਾ. ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਇਕ ਹੋਰ ਖਾਸ ਦੋਸਤ ਅਮਰੀਕ ਗਿੱਲ ਮੇਰੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮੈਂ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਗੜਗੱਚਤਾ 'ਚ ਇੰਨਾ ਕੁ ਬਦਨਾਮ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਅਮਿਤ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਤਾਅਨਾ ਕੱਸ ਗਿਆ, "ਪਾਪਾ ! ਆਪ ਕੇ ਏਕ ਦੋਸਤ ਗਏ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਆ ਗਏ!"

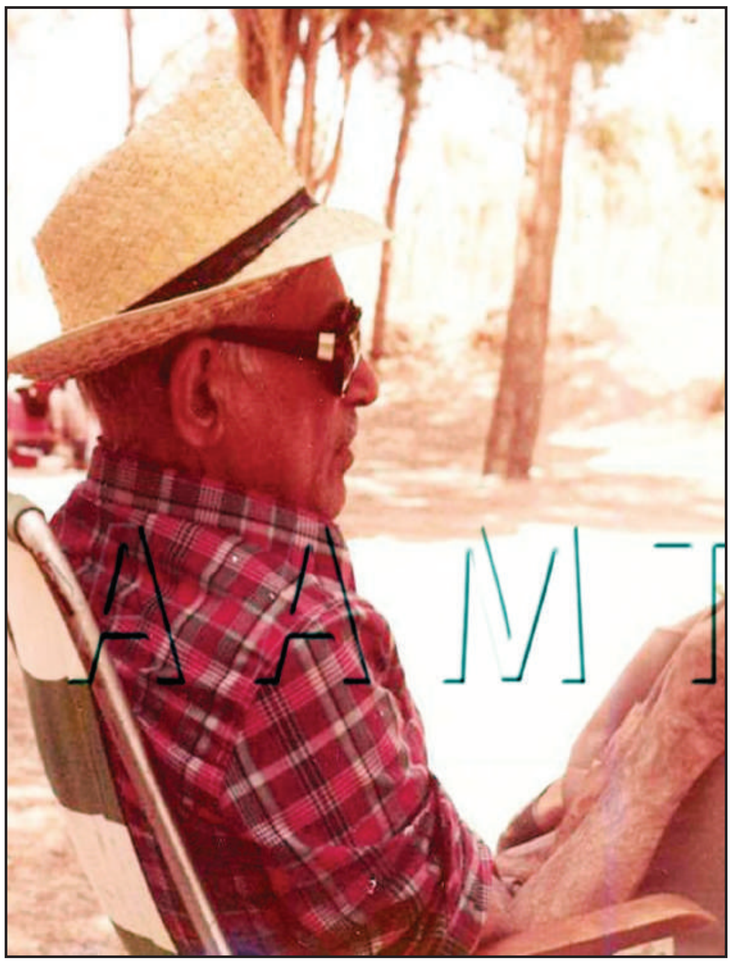

ਗੌਤਮ ਤੇ ਮੇਰੀ ਰੂਹੀ ਦੋਸਤੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਕਸਾਤ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਪੁੱਜ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਭਾਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੀਕ ਉਹ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਬਰੇਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰੀ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਤੇ ਇਹੀ ਦੋਸਤੀ ਇਹ ਲਾਈਨਾਂ ਲਿਖਣ ਤਕ ਉਸੇ ਗਰਮ-ਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿੱਘੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਗੌਤਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਘਰ ਹੀ ਠਹਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਸੋ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋ ਇਕੱਠੇ ਜਨਪੱਥ ਤਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਅੱਬਾਸ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੋਸਤ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਗੌਤਮ ਮਲੰਗੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦੇ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਾਹ 'ਚ ਮੈਂ ਗੌਤਮ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅੱਬਾਸ ਕੋਲ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਛੇਤੀ ਦੇਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁੜ ਸਕਾਂ। ਗੌਤਮ ਹੋਟਲ ਦੀ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਲਵੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨਾਪਾਂਗੇ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਦਿਖ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵਾਂਗੇ।ਨਵੇਂ ਫੈਸ਼ਨ, ਨਵੇਂ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਗੌਤਮ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਅੱਬਾਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਹਾਲੇ ਪਹਿਲਾ ਪੈਗ ਪਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਕ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਪੀਵੀਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੈਗ ਪਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਦੇਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਗੌਤਮ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗੌਤਮ ਨੇ ਮੁੱਲਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਲੰਬੀ ਦਾਹੜੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਸਫਾ ਚੱਟ ਸਨ। ਖੁਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਮੌਲਵੀ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਸਬਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੌਲਵੀ ਸਮਝਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਪੈਗ ਇਵੇਂ ਲੁਕੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਤਮ ਮੇਰਾ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੋਸਤ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ਾਤ ਦਾ ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ ਪਰ ਮੰਨਦਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਸੀਂ ਡਰੈਸਿੰਗ ਟੇਬਲ ਪਿੱਛੇ ਅੜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਗਲਾਸ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਖੂਬ ਠਹਾਕੇ ਮਾਰਦਿਆਂ ਰਲ਼ ਕੇ ਚੀਅਰਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਹੋਈ। ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ "ਸਰਦਾਰ" ਲਿਖੀ। ਉਹ ਵੈਸੇ ਵੀ ਸੱਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ੧੯੪੭ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਅੱਬਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜਦੇ ਹਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡ-ਾਇਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਮਤੇ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅੱਬਾਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਉਠਿਆ। ਉਹ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਜਦ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮੌਰੇਲ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਿਲਮੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਪਲਟਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਹਿੰਦੇ, "ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਹੈ ਇਸਨੇ।" ਇਸ ਤੇ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਉਸ ਪਲਟਨ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ? ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੀਕ ਵਾਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਲੈਣ, ਜੇ ਫੇਰ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਈਕਾਟ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ। ਉਸ ਪਲਟਣ ਦਾ ਅਫਸਰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਫੌਜੀ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਪਾਸ ਹੋਏ ਮਤੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭੜਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਆਪਣੀ ਪਲਟਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਪਲਟਨ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਲੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਅੱਬ ਤੋ ਰੰਮ ਕਾ ਏਕ ਪੱਗ ਉਨ ਕੇ ਸਾਥ ਪੀਨਾ ਪੜੇਗਾ।" ਇਸੇ ਕਹਾਣੀ ਨੇ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੱਜਲ ਕੀਤਾ। ਝਾਂਸੀ ਦੇ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਅੱਬਾਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਤਾਰੀਖ ਭੁਗਤਣ ਗਏ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਹਣੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲ, ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ, ਚਿੱਟੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਨ। ਉਹ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿਚ ਜੱਜ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਤੇ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਲੇਖਕ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀ ਹੈ?"

ਪਰ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਨ ਬਾਦ ਅਖੀਰ ਉਹ ਬਜੁਰਗ ਮੰਨ ਗਏ ਤੇ ਇਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਬਜੁਰਗ ਨੇ ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਬੈਠੋ...ਮੈਂ ਕਚਿਹਰੀ ਜਾ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।"

ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਹ ਸੁਣਾਉਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਮਹਿਫਲ ਲਗਣੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਪਟਾਰਾ ਖੋਹਲਣ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਹਰੇਕ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ।ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫਾਂ ਦੇ ਪੁੱਲ ਬੰਨਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਜਿੰਨਾ ਡਸਿਪਲਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਬੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਦਸਦੇ ਕਿ ਜਦ ਅਮਿਤਾਭ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਮਿਤਾਭ ਇਕ ਲੋਹੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੰਕ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਕਪੜੇ ਤੇ ਬਿਸਤਰਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਿਸਤਰਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੁਦ ਵਿਛਾਉਂਦਾ ਤੇ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਉਠ, ਨਹਾ, ਧੋ ਕੇ ਨਿਸਚਿਤ ਸਮੇਂ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ। ਉਹਦੇ ਡਸਿਪਲਨ ਬਾਰੇ ਬੰਬਈ ਫਿਲਮੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਮਗਰੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਮਿਤਾਭ ਦੀ ਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਟੂਡਿਓ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਸਵੇਰ ਦੇ ਨੌਂ ਵੱਜੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸੱਤ ਵੱਜੇ ਹਨ। ਘੜੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।ਅੱਬਾਸ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਮਿਤਾਭ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ "ਸਾਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ" ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਉੱਚੀ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਰੱਸੇ ਰਾਹੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਲਟਕਣਾ ਸੀ। ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਅਮਿਤਾਭ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੀਨ ਨੂੰ ਖੁਦ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਜਦ ਉਹ ਸੀਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸੀ, ਪਰ ਅਮਿਤਾਭ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਸੀ। ਉਹ ਸੀਨ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਪੀ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੀ ਦਿਤੀ। ਰਾਜਕਪੂਰ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਬਹੁਤ ਪੀਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। "ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਜੋਕਰ" ਬਣਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਤੇ ਤੜਕ-ਭੜਕ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭਜਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਿਆ। ਹੋਰ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

1975 'ਚ ਲੱਗੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਤਮ ਹੋਈ ਹੀ ਸੀ।ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਰਣ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਆਮ ਹੀ ਹੀ ਬਹਿਸਣ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲੇਖਕ-ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੋਹਲੀ ਦੇ ਘਰ ਗਰੇਟਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਬੈਠੇ ਸਿੱਪ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਕਹਿ ਬੈਠਾ, "ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗੋਲਡਨ ਪੀਰੀਅਡ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖੌਫ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਫਸ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਚਲ ਪਈ ਸੀ। ਅੜੰਗੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਗੁੰਡੇ ਸਭ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ!" ਮੇਰੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅੱਬਾਸ ਅੱਗ-ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਗਏ । ਉਹ ਮੇਰੇ ਗਲ ਹੀ ਪੈ ਗਏ।ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, "ਉਹਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਜੋ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰਕਮਾਨ ਗੇਟ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ।" ਮੇਰੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗਏ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸਨ, ਉਹ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਥੋਂ ਉਜੜਨਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਥਾਹਾਂ 'ਤੇ ਵਸੇਬਾ ਕਰਵਉਣਾ ਠੀਕ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਲੋਕ ਐਸੇ ਸਨ ਜੋ ਨਵੀਂ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਵਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਕੱਟੜਵਾਦ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਆਸਰੇ ਉਸਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਬਹਿਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।ਸਹਿਤਕ-ਫਿਲਮੀ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖਾਹਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਹਰ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ। ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਰਤ ਕੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪੁਜਦੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਸੂੰ-ਹਸੂੰ ਕਰਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ, ਬੁੱਧੀਜੀਵਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਖਿਲਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਮ 1987 ਤਕ ਵਾਸਤਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਫਿਲੋਮਨਾ' ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ

ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਸਿਰਕੱਢ ਕਲਮ : ਕਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਪੱਤੋ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਲੁਧਿਆਣਵੀ
9876428641

ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇਹ-ਨਾਦ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦ ਅਤੇ ਕਾਮ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਆ ਗ੍ਰਸਤ ਵਰਗ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਬੜੇ ਆਦਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੂਹਰਲੀਆਂ

ਸਫਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨਾਓਂ ਹੈ-ਕਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਪੱਤੋ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਿੱਤਰੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ, ਪਿਤਾ ਸਵ: ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਜਨਮਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਵਿਹੂਣੇ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾਦਾ ਮਾ. ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰ: ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਅਸਿੱਸਟੈਂਟ ਦੀ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪੱਤੋ ਨੂੰ ਚੌਵੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤੋ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਨੇ ਕਿਹਾ,"ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਟਕ ਚੱਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੇਰੇ ਜਿਹਨ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗਹਿਰਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਜੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲੱਗ ਗਈ।'' ਪੱਤੋ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਤੱਕ, 'ਸੱਜਰੀ ਸਵੇਰ', 'ਸੂਖਮ ਪਰਤਾਂ', 'ਚਾਨਣ ਦੇ ਰਾਹੀ', 'ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ', 'ਪੀੜ ਦਰ ਪੀੜ' ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਪੰਜ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦਾ ਐਸਾ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਨੇ ਸੰਨ ਉੱਨੀ ਸੌ ਅਠੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਟੀਚਰ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਘੋਲ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ। . . ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖੋਂ, ਪੱਤੋ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ, ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦਾ ਛੇ ਸਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਲੇਖਕ ਪਾਠਕ ਮੰਚ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ, ਚੁੱਪ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਸੰਚਾਲਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਮੋਗਾ ਦਾ ਸੀ. ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।

ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਪੱਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ੋਤਮ ਨੂੰ 2006 ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਐਸ ਡੀ ਐਮ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਵੱਲੋਂ, 2011 ਵਿੱਚ ਮੋਗਾ ਵਿਖੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਹਾੜ ਵੱਲੋਂ (ਪੱਤੋ ਦੁਆਰਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਬਦਲੇ), 2015 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ) ਵੱਲੋਂ, 2021 ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਖਕ ਪਾਠਕ ਮੰਚ ਅਤੇ ਲੋਹਮਣੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਉੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਇਸ ਕਲਮ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਸੀਮ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਕਰੇ! ਇਹ ਕਲਮ ਨਿਰੰਤਰ, ਨਿ-ਰਵਿਘਨ ਵਗਦੀ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਵੱਲ ਤੁਰੀ ਮਾਅਰਕੇ ਮਾਰਦੀ ਰਵੇ!

ਜਰਖੜ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਕਬੱਡੀ ਸਟਾਰ ਮਾਣਕ ਜੋਧਾਂ ਦਾ ਆਦਮਕੱਦ ਬੁੱਤ ਹੋਵੇਗਾ ਸਥਾਪਤ, ਉਦਘਾਟਨ 29 ਨੂੰ

ਲੁਧਿਆਣਾ- ਜਰਖੜ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਕਬੱਡੀ ਸਟਾਰ ਮਾਣਕ ਜੋਧਾਂ ਦਾ ਆਦਮਕੱਦ ਬੁੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਖੇਡ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹਾਕੀ ਦੇ ਜਾਦੂਗਰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਜਨਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਕ ਸਾਦਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਾਮ 4 ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਮੈਚ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਸਪੋਰਟਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਪਿੰਡ ਜਰਖੜ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ,ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜਰਖੜ , ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਕਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮਾਣਕ ਜੋਧਾਂ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 18 ਦਸੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਨੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਰਖੜ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਣਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਰਖੜ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਆਦਮਕੱਦ ਬੁੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਹੈ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਣੇਗਾ। ਮਾਣਕ ਜੋਧਾਂ ਦਾ ਆਦਮ ਕੱਦ ਬੁੱਤ ਜਰਖੜ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਥਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। 6 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਬੁੱਤ ਪਿੰਡ ਬੱਸੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਣਕ ਜੋਧਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਮਾਣਕ ਜੋਧਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਿੰਨੇ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ,ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ ਕਾਲਖ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਮੋਹਣਾਂ ਜੋਧਾਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਸਿਆਟਲ, ਕਬੱਡੀ ਸਟਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡਾ ,ਕਬੱਡੀ ਸਟਾਰ ਦੇਵੀ ਦਿਆਲ, ਸਰਪੰਚ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋਧਾਂ, ਤਰਨ ਜੋਧਾਂ, ਰਾਣਾ ਜੋਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਖੇਡ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁੱਜਣਗੀਆਂ।

ਐਸ ਬਲਵੰਤ ਨਾਲ ਪੈਂਤੀ-ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਇਕ ਝਾਤ

(ਸਫਾ 26 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ" ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਪੰਜਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕੀਤੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਡਰਾਈਵਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫੌਜ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼, ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਪੱਲ" ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਪਰੂਫ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੱਚੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਕ ਗਲਪ ਵਾਂਗ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਦੂਜੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟ ਹੈ। ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਮਹਾਨਗਰ" ਬਾਰੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੇਖਿਕਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੋਬਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਅਜੀਤ ਕੋਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ "ਗੁਰਾਂਦਿੱਤਾ" ਤੇ "ਨਥੀਆ ਸਾਂਹਸਣ" ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਪਟਰਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ, ਮਨਮੋਹਨ, ਸ਼ਰਨ ਮੱਕੜ, ਵਨੀਤਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ, ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਦੁਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਲਵੰਤ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਟੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਨੂਰ ਨੇ ਤਾਂ ਬਲਵੰਤ ਬਾਰੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ 'ਚ ਲਿਖਿਆ, ਤੇ ਇਕ ਵੇਰ ਸਮਦਰਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ, 'ਮਹਾਨਗਰ' ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਇਕ ਪਰਪੱਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਝੂਜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਮਾਨ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀਨ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਘੋਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।...ਇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮਾਡਲ ਖੁਦ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਥੀਮ ਹੀ ਅਲੱਗ ਹਨ। ਪਰ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਵੇਂ ਰੋਜ਼ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਆਮ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਬਲਵੰਤ ਦੀ ਅੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੀਖ ਤਲਾਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਉਸ ਸਮਕਾਲੀਨ ਅਤੇ ਨਵੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੰਪਰਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕਤਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਮੰਟੋ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬੇਲਿਹਾਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਵੀ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਤਕ ਨੰਗਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਤਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਸਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ।"

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਸਮਦਰਸ਼ੀ' 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ, "ਸਪਨੇ ਤੇ ਸੌਦਾਗਰ' ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਉੱਤਰ-ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਕੇਵਲ ਸਿ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰ-ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਲਈ ਭੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਵਲ ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਸੰਰਚਨਾ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ।...ਕਲ-ਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਮਾਕਸਵਾਦੀ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਚੇਤਨ-ਅਵਚੇਤਨ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਰਛਾਈਂ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।...ਜਦ ਉਹ (ਬਲਵੰਤ) ਮਹਾਨਗਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਚਿਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਗੁਰਾਦਿੱਤਾ' ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਾਈਮ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਓਨ੍ਹਾਂ ਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਜਗਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦ, ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਜਾਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਥੇ ਵੀ ਘਟ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ 'ਸਪਨੇ ਤੇ ਸੌਦਾਗਰ' ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਹ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। .. ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਰ-ਫ੍ਰਾਇਡ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਕਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਮਾਨਵੀ ਯਥਾਰਥ ਵਿਚ ਪਣਪ ਚੁਕੀ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਚੇਤਨ 'ਚ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸਾਰਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਲੇਖਕਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਬਲਵੰਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਖਤ ਲਿਖੇ। ਪਹਿਲੇ ਖਤ ਵਿਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੋਬਤੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਲੇਖਿਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸਕੇ ਪਿਓ ਦਾ ਵੀ ਲਿਹਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਖਤ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਤੇਰੀ ਕਹਾਣੀ „ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਸੌਦਾਗਰ" ਪੜ੍ਹੀ। ਨਿੱਠ ਕੇ। ਮੇਰੀ ਰਾਇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਗੱਲ ਤੂੰ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਫਿਆਂ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹ ਅਸੀਂ ਸੌ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਮਗਰਲੇ ਖਤ 'ਚ ਉਸ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਤੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੇਰਾ ਇਕ ਦੋਸਤ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਇੰਨਾ ਅਸਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਬਲਵੰਤ ਉਪਰ ਇਕ ਭਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੈ ਅਜਨਬੀਅਤ ਦਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦਾ। ਕਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਰ ਮਹਿਫਲ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਲਵੰਤ ਤੇ ਇਥੇ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਦਮ ਅਜਨਬੀ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀਹੜੀ ਵਿਚ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਰੁਝੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬਲਵੰਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਿਹਲਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬਹਤੇ ਲੇਖਕ ਹੈਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਚ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਚੇਤਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਚਿਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ ਬਲਵੰਤ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬਲਵੰਤ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਗੁਆਚਣ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਗਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਬਲਵੰਤ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਢੰਗ, ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਫੇਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੀਰੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਈਡਲ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਊਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ।

ਬਲਵੰਤ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸ਼ੇਅਰ 'ਚ ਜੀਵਨ ਨੁ ਕੁਝ ਇੰਝ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਦੁੱਖ ਹਾਸਿਆਂ 'ਚ ਨੱਚਦਾ ਫਿਰੇ
ਨੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਵੱਸਦੀ?

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ

ਨਹੀਓਂ ਲੱਭਣੇ ਲਾਲ ਗੁਆਚੇ...

ਦਿੱਲੀ 1984—ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ!

ਐਸ ਬਲਵੰਤ

ਜਦੋਂ ਦਾ ਮੈਂ ਵਿਲਾਇਤ ਆਇਆਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਖੀਆਂ, ਸੁਣੀਆਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਚੁਗਲੀ।

ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਵੀ ਖਾਸਾ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਥੇ ਇੰਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਇਥੋਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ, ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਲਿਪਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇੰਜ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗਲ 'ਚ ਅੱਗ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਤੁਰਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਇਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਨਵੀਂ ਲੱਗੀ ਬਿਮਾਰੀ-ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਇਸ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਲਗਦਾ। ਫੇਸ-ਬੁਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਤ ਯੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਖ ਦੇਵੇ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੱਚ ਵੀ ਪਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬੱਸ „ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ.!" ਹੋ ਜਾਦੀ ਹੈ। ਕਾਮੈਂਟਸ 'ਤੇ ਕਾਮੈਂਟਸ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਮਾਲ, ਐਕਸੀਲੈਂਟ, ਸੁਪਰਬ, ਆਵਫੁੱਲ, ਸਿਰੇ 'ਲਾ 'ਤਾ, ਹਾਰਟ ਟਚਿੰਗ, ਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ। ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸੋਗ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਂਦਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ, ਸ਼ੇਮ, ਜੰਗਲ ਰਾਜ, ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢੀ ਜਾਏਗਾ।

ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ। ਪਰ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ। ਦੋਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੇ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।... ਜਿਵੇਂ 1947 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਨਾਹਰਿਆਂ ਨੇ..."ਅੱਲਾ ਹੂ ਅਕਬਰ",...ਜੈ ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ"...ਜੋ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ! " ਤੇ ਹੋਰ ਭੜਕਾਊ ਨਾਅਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਗਰ ਭਜਾਇਆ ਤੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਫਾ-ਹਫਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1984 ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਵੀ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਫਰਕ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਨਾਅਰੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਵਿਚਲਾ ਚਸਕਾ ਸਮਾਜ ਅੰਦਟਲੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਲੋਕ 1947 ਵਾਂਘ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਕ ਐਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਲੁੱਟਮਾਰ 'ਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਵੋ, ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਇਕ ਮੁੱਢ ਬੱਝਿਆ ਲਗਦਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਲਗਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਪਾਸਿਆਂ 'ਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਖਬਰ ਮੇਰੇ ਤੀਕ ਉੱਪੜਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਸੰਭਵ ਅਫਵਾਹਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।...1984 ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਮਹਾਂ-ਗੰਧਲਾ ਕਰਨ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਫਵਾਹ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ "ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਗੇਟ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਇੰਦਰਪ੍ਰਸਥਾ ਕਾਲਜ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ", ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਸਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ... ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਭਰ ਕੇ ਭੇਜੀ ਹੈ...", ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅਫਵਾਹਾਂ ਖੂਬ ਗਰਮ ਰਹੀਆਂ।...ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹੀ ਨਿਕਲੀਆਂ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਅਫਵਾਹ ਨੇ ਐਂਟੀ-ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ 'ਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਇਹ ਸੁਣ ਮੈ ਖੁਦ ਪਸੀਜਿਆ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਤੇ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜੰਮ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਣ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਮੂਹਰੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਰਕੇ ਉਡ ਉਡ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਲਫੇੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵੱਜ ਰਹੇ ਰਹੇ ਹੋਣ...ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ 'ਚ ਉਕਰਿਆ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹਰ ਕੌਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਮਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਕਸਮ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੌ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁੜੀਆਂ ਸੌ-ਫੀਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਤੇ ਅੱਜ ਉਸੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਲੱਬ-ਲਬੇੜ 'ਚ ਭਿੱਜਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਰਕਤ 'ਚ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾਮਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਾਸੂਮ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਬੱਚੀਆ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਰਮ ਵਿਚ?...ਇਹ ਗੱਲ ਦੋ ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਇਨਸਾਨ ਤਾਂ ਹਰ ਕੌਮ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਉਂਜ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੁਣ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਸੀ..„ਸਿੱਖ ਐਨੇ ਗਿਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ?... ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਦੀਨ-ਈਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ?...ਧੀਆ- ਭੈਣਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ...ਇਹ ਕੀ ਲੋਹੜਾ ਆ ਗਿਆ ?...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਪੋਲੀਏ ਦੀ ਮਦਦ ਉਹ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? ...ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਚੀ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨੱਪ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ !' " ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ...! ਦੁਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਕਰੇ ਇਹ ਝੂਠ ਹੋਵੇ...! ਘਰ 'ਚ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ...ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਖੰਬਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਹੀ...ਸਾਰੇ ਇਸ ਲੋਹੜੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸਨ...! ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਖਬਰ ਝੂਠੀ ਦੱਸੀ ਗਈ।...ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਗੇਟ ਵਿਖੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਉਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ...ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਛੱਤ ਭਾਲਦੇ ਉਸ ਕਾਲਜ 'ਚ ਵੜ ਰਹੇ ਸਨ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕਾਲਜ ਹੈ...! ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾ ਦੇ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਕੈਂਪਾਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ...ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਲੈ ਆਂਦਾ ਪਰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੀ ਬੱਸਾਂ 'ਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਾਹ ਲਾਵਾਰਿਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ...ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤੇ ਥਾਂਹ ਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ ਸਿਰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ...ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀ „ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਸਾਂ ਪਰ ਇਹੀ ਸਿੱਖ ਹੋਸਟਲ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਏ ਹਨ..!"

31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਦੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਬਾਹਰਲੀ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ। ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ, ਅਚਾਨਕ ਮੇਰਾ ਬਾਈਂਡਰ ਅਹਿਮਦ ਦੀਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦੱਬੀ ਦੱਬੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਚ ਕਿਹਾ, ਕੁਛ ਸੁਨਾ ਆਪ ਨੇ ?...ਨੀਚੇ ਜੁੰਡਲੀਆਂ ਬਨਾ ਲੋਗ ਖੁਸਰ ਫੁਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ...ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੋ ਕਿਸੀ ਸਿੱਖ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੀ ਹੈ !" ਮੈਂ ਘਬਰਾਇਆ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰਾਜ 'ਚੋਂ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਸਟਰ ਕੱਢ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਉ 'ਤੇ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੁਲੀਟਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਸੇ ਬੈਂਡ 'ਤੇ ਮੈਚ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸਾਂ...। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਖਬਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਖਬਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ !...ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਦਸ ਚੁੱਕਾ ਸੀ!...ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਮੈਚ ਕੈਂਸਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ !...ਮੈਂ ਦਫਤਰ ਬੰਦ ਕਰ ਘਰ ਨੂੰ ਭੱਜਾ। ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਘਰੋਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਚਲੇ ਚੱਲੀਏ। ਪਰ ਕਿੱਥੇ ?...ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਨਾ ਸੁਲਝਿਆ। ਘਰ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ਼ਰਣ ਲੈਣ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੇਜ਼ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕੇਸ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੂਹਰਾ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੋਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਮੇਰਾ ਘਾਣ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਪਰ ਜੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰਹਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਟਲ ਚੁਣਿਆਂ। ਕਿਰਇਆ ਵੀ ਮੁਨਾਸਬ ਸੀ ਤੇ ਹੋਟਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਵੀ ਮਨਾਸਬ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਥੇ ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਚਿੱਤ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਹੋਟਲ 'ਚ ਕਿਉਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਾਲਕ ਮਕਾਨ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਦੱਬ-ਦਬਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਵਾਲ ਤਕ ਬਾਂਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਤਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਮੰਨ 'ਚ ਧੁੜਕੂ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਏ। ਉਹ ਆਪੇ ਉਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਲੇਰ ਸੀ ਤੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮਰਦ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸੀ ਹੀ ਇੰਨੀਂ ਧੜੱਲੇਦਰ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਦੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਔਰਤ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੂੰ ਜੇ ਮਰਦ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਗੁੱਸਾ ਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਅ ਨਾ ਦੇਖਦੀ ਨਾ ਤਾਅ, ਬੱਸ ਝੱਟ 'ਚ ਹੀ ਉਸ ਮਰਦ ਨੂੰ ਫੁੰਡ ਦਿੰਦੀ। ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰੋਹਬ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਦਿੱਲ 'ਚ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੋਲੀਟੀਸ਼ਨ, ਗੁੰਡੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਊ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਤੁੰਨ 'ਤੇ ਸਨ ਉਸ ਨੇ। ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਵੀ, ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਇੰਤਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਿਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲੀਸ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ...ਖੈਰ।...ਇਸ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਕਦੇ।...

1975 ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਤਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਰੋਅ ਰਅੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੀਜ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਅਟੱਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਜੀ ਨੂੰ "ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਮੱਛਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾ ਲਿਆ", ਵਰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਆਪ ਸੁਣਿਆਂ। ਇਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵਕਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਭਾਵਕ ਹੋ ਗਏ...ਉਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵੋਟਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰ ਗਈ। ਉਂਜ ਜੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਇਹੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਉਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਲੜਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਜ਼ਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਐ, ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਚੀਨ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਲ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਮੱਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਫੈਮਿਲੀ ਪਲੈਨਿੰਗ, ਭਾਵੇਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜੀਵ ਦੀ ਮੌਤ। ਖੈਰ!

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹਾਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਗਰੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਲਗੇ... "ਟੂ ਫੇਸਿਸ ਆਫ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ"..."ਜੱਜਮੈਂਟ" ਵਰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪਣਪਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਐਨਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

ਸੋ ਏਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਐਸੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਕਰੀਟੀਕਲ ਹੋਵੇ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਖੇ। ਜੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਸ 'ਚ ਉਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜੋ ਮਾੜਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਵੀ। ਅਖੀਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਸ਼ਵਾ ਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ ਮੈਨੂੰ ਪੂਨੇ ਮਿਲੇ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੰਸਥਾ ਭੰਡਾਰਕਰ ਉਰੀਐਂਟਲ ਰੀਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੀ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ ਤਿਵਾੜੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸਾਂ। ਪ੍ਰੋ ਤਿਵਾੜੀ, ਅਮਿਤੋਜ ਵਰਗੇ ਬਰੀਲੀਐਂਟ ਸਟੂਡੈਂਟ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣਗੇ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮੈਂ ਲੋਚਦਾ ਸਾਂ। ਪਰ ਖੈਰ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਰੀਲੀਜ਼ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ ਨੇ ਆਉਣਾ ਮੰਨਿਆਂ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਮੁਕਰ ਗਏ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਆਏ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ, ਪ੍ਰੋ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਖੁਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਕੁਝ ਤੇ ਊਲ-ਜਲੂਲ ਵੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੋਬਾਰਾ ਪਾਵਰ 'ਚ ਨਾ ਆਵੇ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਿਲੀ ਜੁਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣ ਜੋਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਦੋਬਾਰਾ ਪਵਿਰ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਵੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਗਤ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨ 'ਚ ਆਏ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣ ਤੇ ਨਮਸਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਇਹ ਫੰਕਸ਼ਨ ਮੇਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਵੀ ਹੋਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਮੁਖ ਕਣਰਨ ਸੀ, ਸ਼ਰਮਾ ਵਲੋਂ ਮਦਦ ਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਚਣ ਦਾ।

ਇਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬਈ ਤੇ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਐਡਰੈਂਸ ਵਰਤਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾਕੀਆ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ 'ਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਚਿੱਠੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਤੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਇਸ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਤੋਂ ਇਥੇ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਕੋਲ ਇਕ ਪੋਰਸ਼ਨ ਖਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਸੰਦ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਵੀ ਗਹੁਤ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਵਗੈਰਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸਫੇਦੀ ਹੋਣ ਲਗੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਮੁਕਰ ਗਏ। ਕਹਿੰਦੇ „ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਲ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।" ਪਰ ਮੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਾਂ ਪਿਆਜ਼ ਤਕ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਤੇ ਮੀਟ ਦੀਆਂ ਫੱਕੀਆਂ ਉੜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਤੇ ਕਿ ਹਰ ਕੌਮ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ...ਉਹੀ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਕਰੀਬ 11 ਸਾਲ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਰਿਹਾਂ ਤੇ ਜਦ ਮੈਂ ਉਹ ਘਰ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਆਸ ਪੜੋਸ ਤਕ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਔਰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੇਰੀ ਹੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।...ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਫੈਕਟਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ।

ਖੈਰ...! 31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਇਸੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਜ਼ਾਰੋਂ ਇੰਨਾਂ ਕੁ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਆਇਆ ਕਿ ਹਫਤਾ-ਦਸ ਦਿਨ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਪਵੇ। ਬਾਹਰ ਸੜਕਾਂ, ਅੰਦਰ ਮੁਹੱਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਭੀੜ ਮਜਮੇ ਵਾਂਗ ਢਾਣੀਆਂ ਬਣਾ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਤੀਕ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਂਢ ਲਈ ਵਿਉਂਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿਨ ਵੀ ਐਸਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਨੇਤਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਈਸਟ ਵੱਲ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਭੱਜੇ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਸੀ ਜਾਂ ਮਹਜ਼ ਇੱਤਫਾਕ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸੀ। ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ, ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸੀ!...ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਖਬਰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਇੰਨੀ ਬੌਖਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਵੜਨ ਦਿੱਤਾ। ਮਗਰੋਂ ਮੁਹਤਬਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹ ਅੰਦਰ ਗਏ। ਭੀੜ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਮਝ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਾਂ ਦੁਬੁਕੇ ਹੋਏ। ਸਾਡੇ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਰਡੀਓ ਜਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਪਰ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜੀਵਤ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਿਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ। ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਰੰਗਦਾਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਆਏ ਸਨ। ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ "ਓਰਲ ਟਰੇਡੀਸ਼ਨ" ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਗਜ਼ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ, ਤੇ ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਦੋਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ 500 ਰੀਲੇਅ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ। ਯਾਣੀ ਡੇਢ੍ਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਰ ਰੋਜ਼। ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਢਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੰਗਦਾਰ ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਵੀ. ਸੀ. ਆਰ. ਬਗੈਰ ਇੰਪੋਰਟ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਨਹੀਓਂ ਲੱਭਣੇ ਲਾਲ ਗੁਆਚੇ...

ਤਾਂਕਿ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਰੰਗਦਾਰ ਟੀ. ਵੀ. ਹੋਵੇ । ਪਰ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹੀ ਰੰਗਦਾਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ।...ਕਰੀਬ ਸਵਾ ਕੁ ਛੇ ਵਜੇ ਟੈਲਵਿਜ਼ਨ ਉਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਮਾਹ ਰਾਉ ਦਿਸੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਾਰਡਰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕੇ।

ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਖਬਰ ਨੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਰਡਰ ਸੀਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ?...ਕੀ ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ?...ਕੀ ਆਮ ਲੋਕ ਟੈਂਕ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ?...ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ ਤਾਂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ...? ਫੇਰ ਬਾਰਡਰ ਕਿਉਂ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਹੋਣਗੇ?...ਮੇਰਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋਰ ਵਧਿਆ!...ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਭਰ ਰਿਹਾ ਡਰ ਉਦੋਂ ਇੰਤਹਾ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਰਾਤ ਸਾਰੇ ਫੋਨ ਵੀ ਡੈੱਡ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਪੈਂਦਾ ਸਾ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਕ ਇਕ ਨੂੰ ਪੈਂਤੀ ਪੈਂਤੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਤਾਂ ਪੈਂਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦਾ? ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਕ ਕੋਰਾ ਅਨਪੜ੍ਹ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਘੁੱਟ ਕੁ ਲਗਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਖਹਿਬੜ ਪਿਆ ਕਰੇ । ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੈਂਤੀ-ਪੈਂਤੀ ਦੀ ਬੜ੍ਹਕ ਮਾਰਿਆ ਕਰੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁੜਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ । ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਸੀ । ਪਰ ਅੱਜ ਉਹੀ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਉੱਪਰ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਤੇ ਫਿਰ ਧੜਾ-ਧੜ ਪੱਥਰ ਵਰ੍ਹਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ । ਕੁਝ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਭੱਜੇ ਆਏ ਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਂਟਣ ਲੱਗੇ। ਭੀੜ 'ਚੋਂ ਇਕ ਬੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਹੈ...ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਾਡੀ ਇੰਦਰਾ ਮਾਰੀ ਹੈ।

ਪਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਉਲਟਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈ ਗਏ... ਕਹਿੰਦੇ "ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਲਗਦੈ?...ਜੋ ਬੰਦਾ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਸ਼ੇਵ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੋ ਗਿਆ ?" ਫਿਰ ਭੀੜ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦੰਗਾਈ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ „ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਸਰਦਾਰ ਆਉਂਦੇ ਬਹੁਤ ਹਨ...!"

ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣੋ ਬੰਦ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਸਰਦਾਰ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ...ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਤੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਫਿਰ ਸਰਦਾਰ ਨਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇਂਗਾ ?" ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਸਖਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ "ਖਬਰਦਾਰ ! ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਅੱਖ ਚੁਕ ਕੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ!"

ਅਜਿਹਾ ਜੁਆਬ ਸੁਣ ਉਹ ਦੰਗਾਈ ਹੱਥ ਮਲਦੇ ਚਲੇ ਗਏ । ਸਾਡੇ ਸਾਹ 'ਚ ਸਾਹ ਆਇਆ ।

ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਖਬਰ ਲਿਆਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਡਰਾਈਕਲੀਨਿੰਗ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲੁੱਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਦੇ ਲੋਕ ਬੱਸ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੁਆਰੀ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਖੂਬ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੁਆਰੀ ਵੀ ਉਸੇ ਬੱਸ 'ਚ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਕਰ ਸਰਦਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾੜ੍ਹੀ ਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਉਥੋਂ ਤਾਂ ਬਚ ਗਿਆ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਭੀੜ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਹ ਲਿਆ ਕੇ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਬੱਚਾ ਵੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕਾਫੀ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੀਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਬੁਝੇ ਹੋਏ ਮੰਨ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਬਣਾਇਆ । ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਸਾਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਖਾਤਿਰ ਕੁਝ ਬੁਰਕੀਆਂ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੀਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਰ ਨੀਂਦ ਕਿੱਥੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ? ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਾਤ ਕੱਟ ਹੋ ਗਈ।

ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਵੀ ਆਈ ਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਕਈ ਸਵੇਰਾਂ ਵੀ...ਹਰ ਸਵੇਰ ਮਗਰੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ 'ਚ ਬਦਲ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਸੰਘਣਾ ਹਨੇਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ । ਪਰ ਪਹਿਲੋਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸਵੇਰਾਂ ਵਧੀਆ ਖਿਆਲ ਮੰਨ 'ਚ ਲਿਆਉਂਣ ਦੀ ਥਾਂ ਖੌਫ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਆਈਆਂ। ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਸਵੇਰ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਿਆਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਧੂੰਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਵੀ ਸਨ ! ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਤਾਂ ਹੋਸ਼ ਹੀ ਨਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੇ ਗਏ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਜਸਬੀਰ ਕਹਿੰਦੀ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਭੱਜ ਕੇ ਲੈ ਆਉਨੀ ਆਂ।... ਆਹ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਂ ਡਾਅਰੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ?"

ਰੋਜ਼ ਵਾਂਗ ਉਥੇ ਲੋਕੀ ਦੁੱਧ ਵਾਲੇ ਵਲੋਂ ਧਾਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਸਬੀਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ। ਜਦ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤੀ ਤਾਂ ਡਰ ਤੇ ਖੌਫ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਭੌਰ ਉੱਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਆਏ ਲੋਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨੇ ਜਸਬੀਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਲ੍ਹ ਰਾਤੀਂ ਭੀੜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ ਸਨ !" ਜਸਬੀਰ ਕਹਿੰਦੀ "ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਂ 'ਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਜਿਸ ਘਰ 'ਚ ਪੱਥਰ ਵੱਜੇ, ਉਹ ਘਰ ਮੇਰਾ ਹੀ ਸੀ?"

ਖੈਰ!...ਉਹ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਆਈ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਸੀ।...ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਕੁਝ। ਸਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਰਕੀਟਾਂ 'ਚ ਅੱਗਾਂ ਲਗਣੀਆਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲੁੱਟਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਘਰ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦਾ ਕੈਮਰਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਿਕ ਸਰੀਰ ਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੱਦ 'ਤੇ ਥਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਦੇਹ ਤੀਨ ਮੂਰਤੀ ਹਾਊਸ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਉਣੇ ਲੋਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਲੋਕੀਂ ਕਤਾਰ ਬਣਾ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ, ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਜੋ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਨ, ਮ੍ਰਿਤਿਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੀ।

ਬੰਗਲੋ ਰੋਡ, ਕਮਲਾ ਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਟਰ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਉਤਾਂਹ ਚੁਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਮਾਨ ਲੁੱਟ ਲੈਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਟਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੌਣ ਸਨ? ਇਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਭੀੜ 'ਚ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੋਸਟਲਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਸਨ। ਉਹੀ ਲੋਕ ਕੁਝ ਖਾਣ ਪੀਣ ਕਮਲਾ ਨਗਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਦ ਭੀੜ ਲੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਚੋਰ ਜਾਂ ਲੁਟੇਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਜਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕ ਬਿਹਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੋ ਜੀਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ ਲੁੱਟ ਕੇ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਸੀ। ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਕ ਅੱਪ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮੁੜਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਫੰਨ ਦੀ ਤਵੱਜੋ ਕਰ ਕੇ ਆਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਹਿਮ ਜਾਂ ਡਰ ਗਈਆਂ ਹੋਣ!

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਲੋਕ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਤੇ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਵਿਚੋਂ ਨੌਜੁਆਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਖੂਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ, ਪਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਸ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਬਹੁਤ ਠਰ੍ਹੰਮੇਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ, ਆਪ ਲੋਗ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਈਏ, ਹਮ ਬਦਲਾ ਲੇਂਗੇ, ਪਰ ਅਪਨੇ ਤਰੀਕੇ ਸੇ...!" ਇੰਨੀ ਕੁ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਉਹ ਭੀੜ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਰ ਰਹੀ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਤੇ ਲੋਕ ਮੁੜ ਰੁਟੀਨ ਵਿਚ ਤੁਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚਲੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬੰਦ ਘਰ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਮੂਹਰੇ ਦੁਬੁਕੇ ਬੈਠੇ ਸਾਂ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੀਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ, ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਾਂ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਨੇੜੇ ਹੀ ਵਿਜੈ ਨਗਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਦੂਰ ਦੂਰ ਸਨ। ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਅਰਪਨਾ ਸਾਊਥ ਦਿੱਲੀ ਸਨ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੋਬਤੀ ਨੇੜੇ ਹੀ ਮਾਲ ਰੋਡ 'ਤੇ ਰਵੀਰਾ ਫਲੈਟ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਸੀ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕਸ ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਸੀ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਵੀ ਦਾ ਬੇਟਾ ਮਨਧੀਰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਗਰ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਲੋਕ ਪਿੰਟਰ ਵਾਲਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਡਾ: ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨਜੀਤ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੂੰਨੀ, ਸ਼ੈਲੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖਣ ਲਗਾਂ ਤਾਂ ਸਫੇ ਭਰ ਜਾਣ), ਪੂਰੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਗ ਤੇ ਕੋਈ ਦਿੱਲੀ ਕੈਂਟ। ਪਰ ਜਦ ਫੂਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਡੈੱਡ ਸੀ । ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਕਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹਾਲ ਨਾ ਦਸ ਪਾਉਣ ਕਰਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਪਰ ਸੋਚਿਆ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਭਰਾ ਸਰਾਇ ਰੋਹਿਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਹੋਰ ਸਾਡੇ ਘਰ 'ਚ ਕੋਈ ਪੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਜਦੋਂ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਕਿਵੇਂ ਛੁਪ ਛੁਪਾ ਕੇ ਬਚੇ ਸਨ। ਇਕ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਅਣਭੋਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ । ਜਦ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਖਿਲਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜਤਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਭਗਵਾਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਗਭਗ ਸਾਧੂਆਂ ਵਰਗਾ ਭੇਸ ਬਣ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਫਤੇਹਪੁਰੀ ਤੋਂ ਮਾਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਗਏ। ਉਹ ਡੱਬੇ ਅੰਦਰ ਸਾਮਾਨ ਪਿਛੇ ਲੁਕ ਗਏ ਤੇ ਅਖੀਰ ਸਰਾਇ ਰੋਹੇਲਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਬਚਾਂਉਂਦੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਦਫਤਰੋਂ ਇਸ ਰੌਲੇ ਗੌਲੇ ਕਰਕੇ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਰੌਲਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਮਾਲਾ ਅਹੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੰਤਿਤ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵੈਸਪਾ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਆਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੇਸ਼-ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਬਚਾਈ ਸੀ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੇ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣੇ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਸੁੱਟਣੇ ਪਏ ਸਨ ਉਦੋਂ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਉਦੋਂ । ਵੈਸੇ ਵੀ ਆਹੂਜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਘਰੇਲੂ ਸੰਬੰਧ ਬਣ ਚੁਕੇ ਸਨ । ਸਾਰਿਆਂ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੀ ਵਾਪਰੇਗਾ? ...ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ...ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਿਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀਏ, ਪਰ ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਇਕ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਜਦ ਸਭ ਪਾਸੇ ਦੰਗੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ,ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਘਰੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਅਖੀਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਅਸੀਂ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸੋਨਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਚ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ ਪਰ ਜੇ ਬਚੇ ਹੀ ਨਾ ਤਾਂ, ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਜਾਣੋਂ ਇਹ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਤਾਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ ? ਸੋ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਬਚ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਮਾਲਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਡਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਘਰ 'ਚ ਜੋ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਜਾਂ ਕਿਤਿਓਂ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਂਦੀ ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਚੁਕ ਲਿਆਉਂਦੀ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਕੁੜੀ ਸੀ ਜੋ ਵੈਸਪਾ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਤੇ ਹੋਰ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਆਉਂਦੀ -ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਟੱਡੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਵਲ ਤੱਕਦੇ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਪਰ ਕੁਸਕਦਾ ਕੋਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਰਸੂਖ ਜਾਂ ਡਰ ਕਰਕੇ ਤੇ ਜਾਂ ਮਾਲਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਲੇਰੀ ਕਰਕੇ।

ਸਹਿਮ 'ਚ ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ!...ਸਹਿਮ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਧੱਸ ਗਿਆ ਹੋਵੇ...!..ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਡਰਾਕਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹੋਈਏ...ਜਾਨ 'ਤੇ ਖੇਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਿਰਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਥੇ ਨਾ-ਹਕੂਮਤ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ?...ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਹੈ!..। ਇਹ ਲਗਣ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਜਦ ਵਾੜ ਹੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਜਾਨ ਗੁਆਉਣੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਚਾਨਕ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਅਮਰੀਕ ਅਰੋੜਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੋਸਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ। ਫਰ ਅਚਾਨਕ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀਨ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦਾ ਦਫਤਰ ਸਫਦਰਜੰਗ ਹਸਪਤਾਲ ਵਲ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਉਧਰੋਂ ਲੰਘਦਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ, ਦੀ ਕਾਰ ਉਪਰ ਵੀ ਭੀੜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਮਝ ਕੇ ਪਥਰਾਉ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਤਿਤਰ- ਬਿਤਰ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਉਸੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰੌਲਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਕੂਟਰ ਰੋਕ ਕੇ ਉਸ 'ਚੋਂ ਹੀ ਪੈਟਰੋਲ ਕੱਢ ਸਕੂਟਰ ਉਪਰ ਡੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਹਾਲੇ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਭੀੜ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਕੂਟਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਫਰ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਥੇ ਭੀੜ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜੀ "ਅੱਗ ਲਾਓ ਇਹਨਾਂ ਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ !" ਲੋਕਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸਕੂਟਰ ਉਪਰ ਸਵਾਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪੱਗ ਲਾਹ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ!.. ਪਿਛੋਂ ਸਕੂਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ...ਪਲਾਂ *ਚ ਹੀ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਅੱਗ ਦੀ ਭੂਟ ਚੜ੍ਹ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਗਏ! ...ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ...! ਨਾ ਜਾਨ ਦੀ ਤੇ ਨਾ ਮਾਲ ਦੀ। ਅਮਰੀਕ ਕੋਲ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਜਮੀਮਾ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਅਜ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੀ ਸਨ। ...ਅਮਰੀਕ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਾਜ਼ੀ ਖਬਰ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ "ਸਿੱਖ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾ" ਦੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ! ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਜਮੀਮੇ ਖਰੀਦ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ! ਕਿਸੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ! ਕਿਸੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ... ਦੋ ਸਿੱਖ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ !" ਕੋਈ ਕਹੇ... "ਇਕ ਮੋਨਾ ਵੀ ਸੀ !" ਕੋਈ ਕਹੇ... ਤੀਜਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ !... ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵਿਜ਼ੀਟਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਏ!" ਅਫਵਾਹਾਂ ਤੇ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਦੁਪਹਿਰ ਤੀਕ ਲੱਗ ਚੀਕਾ ਸੀ । ਜਿਹੜੇ ਜਮੀਮੇ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਸਨ ਇਹ ਸਭ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ! ...ਅਮਰੀਕ ਸਾਡਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛ ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਵੇਲੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਖੈਰ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗਰਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਈ ਖਬਰਾਂ ਵੀ "ਤੋਹਫਾ" ਬਣ ਕੇ ਆਈਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਲਦੀ ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਖਬਰ ਇਹ ਛਪੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਰਰ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?...ਇਸ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ "ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਥੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਮਦਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।" ਇਸ ਇਕ ਬਿਆਨ ਨੇ ਬਲਦੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੇਕ ਦੇਣ ਦਾ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੰਗਾਈਆਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਹੋਰ ਵਧ ਗਏ। ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲਓ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁਛਣੀ।

ਦਿਨ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਪਰ ਰਾਤ 'ਚ ਹਾਲੇ ਦੇਰ ਸੀ।... ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਾ ਤੀਨ ਮੂਰਤੀ ਹਾਊਸ 'ਚ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਿਕ ਦੇਹ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਖੰਬਰਾਂ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ! ...ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹਨ। ਉਸ ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗੜਬੜ ਹੈ! ...ਰਾਤੀਂ ਰੋਸ਼ਨਆਰਾ ਰੋਡ...ਸ਼ੋਰਾ ਕੋਠੀ...ਮਲਕਾ ਗੰਜ...ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਲੁੱਟਮਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਸੀ... ਪਰ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਥਾਣੇ 'ਚ ਸਿੱਖ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਤੇ ਏ.ਸੀ.ਪੀ. ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਰਹੇ ਸਨ...ਕਲ੍ਹ ਰਾਤ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾ ਲੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੱਬੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ...ਕਰੀਬ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਲੁਟਿਆ ਮਾਲ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ!...ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾ ਦੇ ਇਸ ਐਕਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾ ਉਹ ਥਾਣੇ ਵਲ ਲਪਕੇ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਮੁੜ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ...! ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋਣ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾ ਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ ਸਨ !...ਜੇ ਮਿਲ ਗਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੀਕ ਕਾਬੂ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿਣੇ ਸਨ...! ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਕਾਫੀ ਐਕਟਿਵ ਸਨ । ਪੂਰਾ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਤੇ ਥਾਣਾ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ ਜਦ ਉਹ ਘਰ ਗਿਆ..। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਜਦ ਸਵੇਰੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਥਾਣੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਫਸਰਾ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.!..ਰਾਤੋ-ਰਾਤ...! ...ਉਹ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵੀ ਖੰਬਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਖਤਰਾ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਆਪਣਾ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ...! ...ਉਧਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ... ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁਹਤਬਰ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਵੀ ਸਨ, ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਸਲਾਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ...ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਹਤਬਰ ਲੋਕ ਵੀ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ...ਪਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇਇਹ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ... "ਸਭ ਕੁਝ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਹੈ ।" ...ਉਹਦੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਤਿਲਲਿਹਟ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਡਾਕਟਰ ਨੂਰ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ ਭੂਸ਼ਨ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਖੜਾ ਸਾਡਾ ਘਰ ਲਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੂਰ ਤੇ ਰਾਣੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਸਾਡਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਭ

ਨਹੀਓਂ ਲੱਭਣੇ ਲਾਲ ਗੁਆਚੇ...

ਲੋਕ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਾਂ? ...ਕਿਉਂਕਿ ਚਰਚਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਗੁੱਜਰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰਾ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਨ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਇਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਉਂਝ ਭਾਵੇਂ ਜਰਾਈਮ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਲੱਖ ਬਦਨਾਮ ਹੋਣ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ। ਪਰ ਰਾਣੀ ਭਾਬੀ ਤੇ ਨੂਰ ਚਿੰਤਿਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗੁਆਂਢ ਇਲਾਕਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੈਨੂੰ ਨੂਰ ਦੀ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਪਹਿਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਭੂਸ਼ਨ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਨੂਰ ਤੇ ਰਾਣੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਦੱਸਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਇਥੇ ਇਕ ਐਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਹ ਸੱਜਣ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਖੂੰ-ਖਾਰ ਬਦਮਾਸ਼ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਿਰਕੱਢ ਨੰਬਰੀਆ ਡਾਕੂ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਇਕ ਵਕਤ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਉਪਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਇਹੀ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰੰਡਰ ਕਰਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਸ਼ਕਲ ਸੀ ਉਸ ਦੀ। ਗਿੱਠ-ਗਿੱਠ ਮੁੱਛਾਂ, ਚੌੜੀ ਪਕੌੜੇ ਵਰਗੀ ਨੱਕ, ਕਿਲੋ ਕਿਲੋ ਦੇ ਬੁੱਲ, ਕੱਦ ਵੀ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਛੇ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੀ ਸੀ ਉਸ ਦਾ। ...ਆਪ ਉਹ ਤਖਤਪੋਸ਼ ਤੇ ਬੈਠ ਹੁੱਕਾ ਪੀਂਦਾ ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਸ਼ ਖੇਢਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਨੌਕਰ ਜਾਂ ਪੁੱਤ ਦੁੱਧ ਮਾਪ ਕੇ ਵੇਚਦਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਰਦ-ਾਰੀ ਚਲਦੀ ਸੀ, ਪਰ 1984 ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਫਿਕਰ ਲਗ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਾਸੀਂ ਦੰਗੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖੀ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਨੇਹੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕੁਝ ਗੁੜ ਤੇ ਹੋਰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਤਾਕੀਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੋ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਏ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਹਾਰਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਆਵਾ ਊਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਬੰਦਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੀਕਾਰਡ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਭਖਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਜਾਂ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਗੁੱਥੀ ਨਾ ਸੁਲਝਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਚੁਟਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਬਿਨਹੁੱਡ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ।...ਮੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਆਸਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਦੋਂ।

ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਆਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਕਰਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ । ਉਹ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ „ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾਂ ਹੈ।...ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਸਭ ਨੂੰ ਵਰਜ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨਲਕੇ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀਓ।" ਮੈਂ ਸੁਣ ਕੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੱਚਿਆ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲ। ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿ ਰਿਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤੀ?...ਪਰ ਪਲ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਇਹ ਡਰ ਉਤਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਪਾਣੀ ਇਸਤਿਮਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ?...ਇਹ ਜਰੂਰ ਅਫਵਾਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਖਬਰ ਝੂਠੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ ਕਿੱਦਾਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੇ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਉਹੀ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗੜਬੜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਇਕ ਚੱਕਰ ਲਗਾ ਲਈਏ ? ਮੈਂ ਇਸੇ ਬਹਾਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੋਬਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਫਤਰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਸੀ। ਉਂਝ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜੈਨੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾ ਨੇ ਹੇਠਲਾ ਗੇਟ ਹੀ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਕੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਚਾਰੋਂ ਭਰਾ ਘਰੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਖਤਰਾ ਨਾ ਭਾਸਿਆ। ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂਰ ਦੇ ਘਰ ਵਲ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਯੂਨੀ-ਵਣਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਈ ਵਿਦਿਅਰਥੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਚੁਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਝੇਂਪ ਕੇ ਮੂੰਹ ਪਰੇ ਨੂੰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਖੀਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਹੀ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਡਰਦਾ ਡਰਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਵੇਰੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਟਰ ਖੋਹਲੇ ਗਏ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਲੁੱਟ ਲਓ। ਸ਼ਟਰ ਖੋਹਲਣ ਵਾਲੇ ਮੁੜਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸ਼ਟਰ ਖੋਹਲਣ ਲਈ ਹੀ ਬੁਲਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਡਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਚੋਰੀ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਧਦੇ ਗਏ। ਯੂਨੀਵਣਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹੋਸਟਲ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉੱਠ ਕੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੂਜਾ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਸ ਯਤਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਫਰਕ ਪੈਣਾ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮੈ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜੀਨਾਂ ਵਾਪਸ ਰਖਵਾਈਆਂ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ ਵੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠ-ਾਈਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਲੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੁੱਟਿਆ ਸਾਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂਰ ਵੱਲ ਵਿਜੇ ਨਗਰ ਚਲੇ ਗਏ।...ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੀਨ-ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਾਹਰ ਪਾਰਕਾਂ 'ਚ ਮੰਜੀਆਂ ਡਾਹ ਕੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਇਕੱਠੇ ਤਾਸ਼ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਕ੍ਰਿਕਿਟ ਖੇਲ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਨੂਰ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਰਾਣੀ ਭਾਬੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇਕ ਕੇ ਖੁਸ ਹੋਈ। ਨੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲੀਂ ਪੈ ਗਏ। ਭਾਬੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵਾਂ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਉਥੇ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨੇ।...ਨੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਭਰ ਦੇ ਫੋਨ ਬਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲਗੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣੇ ਹੁਣ ਭੂਸ਼ਨ ਦੱਸ ਕਿ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮਲਾ ਨਗਰ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਭਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਈ ਹੈ...ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਭੇਜੀ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾ ਮੁਢੋਂ ਹੀ ਮੁਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਦੀ ਖਬਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਿਹਦੇ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆਂ ਆਖਿਆ ਸੀ । ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਤਰਿ ਪਏ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੋਬਤੀ ਨੇੜੇ ਹੀ ਮਾਲ ਰੋਡ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਫਲੈਟਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਿਤ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਛੱਤ ਤੋਂ ਦਖਿਆ ਅਸਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਧੂੰਆਂ ਅਸਮਾਨ ਵਲ ਉਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ 1947 ਦੇ ਵਾਕਿਆਤ ਯਾਦ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, 1947 ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਇਕ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਿਚ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ । ਫਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਤਮ ਕਿਉਂ ? ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਤੜਫ ਉਠੇ । ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਤਮ ਤੇ 1947 ਦੀ ਟ੍ਰੈਜਡੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਮਸੋਸੇ ਜਿਹੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ।...ਅਖੀਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਘਰ ਪਰਤ ਆਏ।

ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰਹਿ ਉਥੋਂ ਦਾ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ... ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਭੀੜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਲੋਹੇ ਦੇ ਸਰੀਏ ਦੇਖੇ...ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਪੀਪੀਆਂ ਚੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ...ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਦੋ ਹੀ ਜਮਾਤਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ...ਇਕ ਪੱਗ ਵਾਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਬੌਰ ਪੱਗ ਵਾਲੀ... ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੌਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ... ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਪੁਲੀਸ ਤਾਦਾਦ ਵੀ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਮੁਨਾਸਬ ਸਨ... ਪਰ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਜਾਰੀ ਸੀ... ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ... ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਦੇ ਗਰੀਬ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ !...ਬਾਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਖੰਬਰਾਂ ਭੇਜ ਰਹੇ ਸਨ...ਕੋਈ ਭੋਗਲ ਤੋਂ...ਤੇ ਕੋਈ ਤਿਲਕ ਨਗਰ ਤੋਂ!... ਕੋਈ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੀ ਤੋਂ... ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ... ਸਭ ਪਾਸੇ ਕਹਿਰ ਹੀ ਕਹਿਰ ਸੀ...ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ...!

ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖੰਬਰ-ਸਾਰ ਪੁੱਛਣ ਆਇਆ...ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮਿਸਤਾਨ ਸਿਨੇਮਾ ਕੋਲ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਚ ਬਹੁਤ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਏ...ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਲੁੱਟ ਲਈ ਗਈ ਏ...ਬਚਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ~ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ...ਜੋ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਭੀੜ ਉਹਦੇ ਗਲ 'ਚ ਟਾਇਰ ਪਾ ਉਹਨੂੰ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇ'ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ...ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ...ਜਦ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਭਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ' ਦਸਮ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤਲਵਾਰ ਕੱਢ ਕੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲ 'ਚ ਵੀ ਟਾਇਰ ਪਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।...ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ...ਬੱਸ ਡੰਡੇ ਹੀ ਹੱਥ 'ਚ ਸਨ...ਪਰ ਹਰਕਤ ਨਹੀਂ...! ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਤੀਕ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਫੌਜ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਹੁੰਦਾ । ਜਸਬੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ...ਉਹਦੇ ਸਾਹ 'ਚ ਸਾਹ ਆਇਆ...!...ਪਰ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਲੋਕੀਂ ਆ-ਆ ਦਸ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਮੰਨ ਹੋਰ ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਲਗਦਾ। ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ । ਦੋਨੋਂ ਬੇ-ਟੀਆਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਛੂ-ਮੁਛੂ ਹੋਈਆਂ ਬੈਠੀਆ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਮੈਂ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਓ ਹੋਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿਮ 'ਚ ਰਖਣ ਕਾਰਣ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਖੌਲਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰੇ, ਹੁਣੇ ਥੱਲੇ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਰਾਂ । ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਰੋਕ ਲੈਂਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ।...ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੈਮਰਾ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਰੀਲ੍ਹ ਵੀ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਦਿੱਲ ਕਰੇ ਜੋ ਲੋਕ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤਾਂ ਖਿੱਚ ਲਵਾਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਦਿਮਾਗੀ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਵੱਲ ਰੁੜ੍ਹਣ ਲਗਦਾ, ਤਾਂ ਜਸਬੀਰ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕ ਲੈਂਦੀ । ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਵਾਜਬ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤੀਕ ਤੂੰ ਠੀਕ ਹੈਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਣਗੇ?...ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੰਤਾਲੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਗੱਲ ਵੀ ਮੈਨੂ ਵਾਪਸ ਸੁਣਾਈ, ਜਦੋਂ ਸੰਤਾਲੀ ਵੇਲੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਰਮਤੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਖੂਹ 'ਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।...ਬਾਹਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਵਾ ਲਿਲਕਣ ਦੇ, ਸਿਵਾ ਤੜਪਣ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨ ਲੱਭੇ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਅੱਖਰ ਲੱਭਣੇ ਔਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਮੈ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀ ਬਚਣਾ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਇਸ ਨਾਮਾਕੂਲ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਤੋਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਤਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿੰਦੇ-ਭੇੜੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨੁਚ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿਓ ।"...ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ ਮੈ ਕਹਿ ਤਾਂ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਿੰਨੀ ਧੂਅ ਪਈ ਸੀ। ਤੇ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਦੀ ਦੇ ਕਹੇ ਹੋਏ ਲਫਜ਼ ਅਜ ਤਕ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਦਾਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹੋ?" ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ 'ਚੋਂ ਇਹ ਨਿਕਲਣਾ ਕਿ "ਪਾਪਾ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਤਾਂ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ...।" ਉਸ ਮਾਸੂਮ ਰੂਹ ਅੰਦਰ ਜੀਊਣ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਇੱਛਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸੰਨਾਟਾ ਜਿਹਾ ਦਿੱਸਿਆ ਤਾਂ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਇਆ। ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਸੁਨੇਹਾ ਭਾਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈ ਪਰਿਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵਾਂ। ਪਰ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਦਾ ਜੋ ਬੰਦਾ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਸੀ ਸਾਡੇ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾਂ ਲੈ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਦਿੱਲ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ । ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਰਾਹ 'ਚ ਬਹੁਤ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਦੇਖੀ ਏ... ਭਜਨਪੁਰਾ... ਮੌਜਪੁਰ... ਲੋਨੀ...ਸ਼ਾਹਦਰਾ... ਤੇ ਉਧਰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇਕ ਅਜੀਬ ਮਾਹੌਲ ਹੈ...ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਧਰ ਭੱਜਦੀ ਹੈ...ਉਧਰ ਭੱਜਦੀ ਹੈ...ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਜਾਵੇ...ਬੱਸ 'ਲਾ 'ਲਾ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ... ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਲੁੱਟਦੇ... ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਕੁੱਟਦੇ...ਤੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਆ ਕੇ ਘੜੱਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ... ਅਜੀਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ...ਜਿਵੇਂ ਝਟਕਈਆਂ ਜਾਂ ਬੁਤਚੜਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ...ਥਾਂ ਥਾਂ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਏ...ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਜਾਵੇ ਸਹੀ...ਜਦ ਤੀਕ ਉਹਦਾ ਸਾਹ ਸੱਤ ਨਾ ਖਿੱਚ ਲੈਣ, ਹਟਦੇ ਈ ਨਈਂ...! ...ਉਸ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਜੀਰਾਬਾਦ ਪੁਲ ਤੋਂ ਅਗੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ... ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਸੜਦੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸੀ ਉਸ... ਭੀੜ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਦਿਸਿਆ... ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਟਰੱਕ ਜਾਂ ਕਾਰ 'ਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੱਗੀ ਦਿਸੀ... ਬੱਸ ਉਹ ਮੁੱਕਾ ਤੇ ਮੁੱਕਾ...ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੋਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੱਗ ਵਾਲਾ...!...ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਹਦਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਭੀੜ ਨੇ ਜਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ...ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਉਸ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੋਲੀ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਲਾਈ ਸੀ... ਤਾਕਿ ਭੀੜ ਉਥੋਂ ਤਾਂ ਡਰ ਕੇ ਚਲੀ ਜਾਏ...ਭੀੜ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਛੇਤੀ' ਹੀ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ 'ਚ ਹੋਰ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਫਿਰ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ...ਭੀੜ ਮੁਹਰਲੇ ਬੰਦਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜੀਬ ਖੂੰਖਾਰੀ ਚਿਹਰੇ ਸਨ ਨੇ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ.... ਪੂਰਾ ਖਾਨਦਾਨ ਹੀ ਝੁਲਸਿਆ ਗਿਆ ਅੱਗ 'ਚ... ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਮਿਟ ਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ... ਜੋ ਸ਼ਰਣ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਵਿੱਚੇ ਵਿੱਚੇ ਹੀ ਚਿਣ ਹੋ ਗਏ... ਕਈਆਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ...ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸੇ ਭਾਂਬੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ...!

ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਚਾਲੂ ਸੀ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਬੁਲਿਟਨ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਸ਼ੋਕ-ਸੁਨੇਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ। ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਤਾਰੀਖ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ....ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ...!...ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ...ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਲੋਕ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ....!...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, "ਤੁਸੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ...ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ...!" ਜਸਬੀਰ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ....! ..."ਮੈਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ...ਪਰ ਡਰਦਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਡਿਆ ਤੋਂ...ਜੋ ਕਲ੍ਹ ਭੀੜ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਲਿਆਏ ਸਨ...ਅਸਲ ਵਿਚ ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਾ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨੁ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਅੱਖ ਮਾੜੀ ਹੈ...!"...ਜਸਬੀਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਨੇ ਰਾਜੀ ਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਂਦੀ ਘਰ ਆਈ ਸੀ...ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸੀ... ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ "ਗੱਲ ਵਧੇ ਤਾਂ ਚਿਕੱੜ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਨੇ...ਲੋਕਾਂ ਕਹਿਣਾ...ਕੁੜੀ 'ਚ ਹੀ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਹੋਣਾ...!" ਸਹਿਮੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਜਦ ਜਸਬੀਰ ਵਲ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਤਾ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੈਨੂ ਦੁਹਰਅ ਰਹੀ ਹੋਵੇ...!...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ।...ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਫਿਊ ਵੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ...ਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਗਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ...!" ..."ਇਹਨੂੰ ਕਰਫਿਊ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ?...ਘੰਟੇ-ਘੰਟੇ ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ।...ਇੰਨੀ ਦੇਰ 'ਚ ਕੋਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ...?"

ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਫਿਰ ਆ ਗਏ। ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ। ਪਰ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੱਡੀ ਭਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭੇਜੀ ਹੈ... ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲ ਗਏ..। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੂਨ ਹੀ ਜੰਮ ਗਿਆ ਹੋਵੇ... ਜਸਬੀਰ ਤੇ ਬੱਚੀਆਂ?...ਉਫ...! ਜਸਬੀਰ ਰੱਬ ਦੇ ਭਾਣੇ 'ਚ ਸਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ...!...ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ...ਅਜਿਹੀ ਖਬਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਸਾਹ-ਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।...ਪਰ ਅਗਲੇ ਪਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਦੱਸਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੱਸਦਾ...?...ਇਹ ਖਬਰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।...ਅਫਵਾਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਹੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ।...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ "ਲੋਕੀਂ ਖੁਸਰ-ਫੁਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇਂ ਬਾਰੇ...! ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀ' ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਚਲੇ ਜਾਇਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ...!" ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਏ....!

ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਾ ਬੈਠਾਂ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਜਾ ਬੈਠਿਆ ਕਰਾਂ । ਲੋਕ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਗਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਘਰ ਦੇ ਛੱਜੇ ਵਿਚ ਜਾ ਖਲੋਤਾ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਾਂ । ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਪੱਲ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਗੁਪਤਾ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸੇ। ਉਹ ਖੁੰਦਕੀ ਵੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਜਿਹੇ ਅਦਮੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਰੁਕ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਦ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਅ ਕਰਕੇ ਮੰਨ 'ਚ ਕਰੂਰਤਾ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ । ਖਾਨਦਾਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ। ਇਸੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕ-ਲਿਆ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠੋਂ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਓੱਚੀ ਸਾਰੀ ਪੁੱਛਿਆ, „ਭਾਈ ਸਾਹਬ, ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ ਨਾ?...ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਿਓ...ਅਸੀਂ ਹੈਗੇ ਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ...ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਡਰਿਓ...! ਕੱਲ੍ਹ ਭੀੜ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਰੀਫ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ...!" ਉਹ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਮੁਹੱਲੇ ਨੂੰ ਸੁਨਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚੇ ਛੱਡ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਿਆ। ...ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਕਈਆਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ, ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਦ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਦੰਦਾਂ 'ਚ ਉਂਗਲੀਆਂ ਵੀ ਪਾ ਲਈਆਂ ਹੋਣ।

ਪਰ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰ ਗਿਆ...ਲੋਕ ਜਦ ਇੱਕਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿਤੇ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣਾ...ਹਾਲਾਤ ਤਾਂ ਇੰਜ ਵਿਗੜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੱਚੀ ਸੀ...ਉਹ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜੀਅ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ...ਸਿਰਫ ਵਾਲ ਹੀ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ...ਕਿਤੇ ਦੰਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੂਹ ਲੱਗ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ...ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਭੀੜ ਭਜਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ...ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਫਿਰ ਨਾ

ਨਹੀਓਂ ਲੱਭਣੇ ਲਾਲ ਗੁਆਚੇ...

ਰੋਕ ਸਕੇ ਤਾਂ ?...ਪਰ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਕੁਕਰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ?...ਮੈਂ ਸੋਚ ਸੋਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

ਮੈਂ ਰਾਜੀ ਤੇ ਸਨੇਹ ਵਲ ਤਰਸ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ...„ਕਿਹੋ ਜੇਹਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ?...ਅੱਜ ਇਕ ਬੇਬਸ...ਇਕ ਮਜਬੂਰ ਪਿਓ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਲਾਚਾਰ ?...ਕੋਈ ਨ ਬਤਚੀਓ...ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ... ਪਰ ਜੇ ਵਸ ਨਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ...?" ...ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ "ਫਿਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹਵਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨ ਲਈ... ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗਾ... ਸੰਤਾਲੀ 'ਚ ਵੀ ਤਾਂ ਜਦ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚਿਆ ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਖੂਹਾਂ 'ਚ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ...ਪਰ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਸੀ... ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੀ ਕਰਾਂਗਾ...!" ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹੀ "ਹਾਂ ਨਾਂਹ" ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਹੀ ਬੈਂਡ 'ਤੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮੈਂ । ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਬਾਹਰ ਛੱਜੇ 'ਤੇ ਜਾ ਖੜਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਇਹ ਸਮਝਣ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ...ਪਰ ਦੂਜੇ ਹੀ ਪਲ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੰਜ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ ?...ਫਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ?...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ?...ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਪੁੱਠੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਣਗੇ ਹੀ... ਫਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ?"...ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਮੋਨਾ ਸੀ...ਪਰ ਸਿਗਰਟ ਨੂੰ ਕਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ... ਅੱਜ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਉਲਝੇ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਅ ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਿਗਰਟ ਮੰਗੀ...!...ਉਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ...!...ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਗਰਟ ਸੁਲਗਾ ਕੇ ਦੇਣ...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਿਗਰਟ ਸੁਲਗਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰੇ ਛੱਜੇ 'ਤੇ ਆਣ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ...!...ਮੇਰੇ ਹੱਥ 'ਚ ਸਿਗਰਟ ਦੇਖ ਇਧਰ ਉਧਰ ਖੁਸਰ-ਫੁਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ...ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਵਹਿਮ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹੋਣ..ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਗਰਟ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੀਵੇਗਾ?..ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਇਹ ਸੋਚ ਵਧਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਹੀ ਹਾਂ...ਸਿੱਖ ਨਹੀ'..!

ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ...ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਮੁਹਤਬਰ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੁਝ ਕਿਹਾ...ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਉਪਰ ਆ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ...ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਲਵਾਂ... ਜੇ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਲਵਾਂ...! ..."ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਹੈ...!" ਜਦ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਚੌਂਕੇ... ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਹ ਮੌਕਾ ਪੈਣ 'ਤੇ ਹੀ ਕੱਢਦੇ ਹਨ....! ...ਅਸਲ 'ਚ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਚੋਂ ਇਕ ਮੋਟਾ ਸਰੀਆ ਚੁੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ... ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ...ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਉਹ ਸਰੀਆ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਚੁਕਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਖਤਮ ਹੋਈ...ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ...?...ਜਦ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੇਠਾਂ ਗਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੈਂਪ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ..! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ... ਚੱਲੋ ਕਝ ਤਾਂ ਪੁੰਨ ਖੱਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ... ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਰੀਆ ਸੰਭਾਲਿਆ..! ਭੀੜ ਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਪਿਸਤੌਲ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਫੜੇ ਪਿਸਤੌਲ ਭਰ ਦਿਤੇ...ਕੁਝ ਕੋਲ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੇ ਬਲੈਂਡਰ ਸਨ...ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਕੱਛਾਂ 'ਚ ਛੁਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ! ਮੈਂ ਵੀ ਭੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ...ਪਰ ਛੇਤੀਂ ਹੀ ਸਮਝ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਭੀੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਹੀ' ਦੰਗਾਈਆਂ ਦੀ ਸੀ...ਮੈਂ ਪੁੱਠੇ ਪੈਰੀਂ ਮੁੜ ਆਇਆ...! ਪਰ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੰਗਾਈਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ... ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ ਜਦ ਨੱਸਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪਾ ਦਿੱਤਾ...ਜਦ ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਗਲਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ...! ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਹਿ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਬਹੁਤ ਤੜਫਿਆ ਸਾਂ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ। ਫਰ ਅਖਰਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜਕੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਨਾ। ਬੇ ਇਹੀ ਧੱਈਆ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਹਜੂਮ ਦੇਖਿਆ... ਕੁਝ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ..! ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੰਦਰ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ...ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅੰਦਰ ਗਈ ਹੈ...ਇਥੇ ਵੀ ਲੋਕ ਇਹੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਕੈਂਪਾਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ...ਪਰ ਜੋ ਲੋਕ ਬਚਾਉਯ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...ਜਦ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਬਚ ਕੇ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਾ ਦੰਗਾਈਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦੂਜੇ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ..."ਜੁ ਤੈਰੇ ਸੇ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤੋ ਕਿਆ ਹਮ ਮਾਰੇਂ...? ਜਿਤਨੇ ਘੰਟੇ ਸਾਲੇ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੋ ਦੀਏ ਅਗਰ ਸਰਦਾਰੋਂ ਕੋ ਦੀਏ ਹੋਤੇ ਤੋ ਵੋਹ ਇਨਕਾ ਬੀਜ ਹੀ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਤੇ...ਸਾਲੇ ਡਰਪੋਕ...ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ...!"...ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਪਰ ਬੋਲਿਆ ਕੁਝ ਨਾ !.... ਨਾ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਿਆ... ਕੁੜ੍ਹਦਾ ਕੁੜ੍ਹਦਾ ਘਰ ਆ ਗਿਆ... ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਮੇਰੀ ਤਿਲਮਿਲਾਹਟ ਹੋਰ ਵੱਧਣ ਲੱਗੀ...! ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰੇ ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿੱਚੀ ਨੱਪ ਦੇਵਾਂ...ਪਰ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਵੀ ਤਾਂ ਸੀ...ਇੰਨੀ ਭੀੜ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਕਿਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ?" ਜਸਬੀਰ ਨੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ..."ਤੇਰੀ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ...ਧੀਆਂ ਦਾ ਹੀਂ ਖਿਆਲ ਕਰ?...ਇਹ ਸਮਾਂ ਭਾਵਕਤਾ ਦਾ ਨਹੀ...!"...ਮੈਂ ਹੋਰ ਉਦਾਸ ਪਰ ਤਿਲਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ...! ਘਰ ਬੈਠ ਸਿਰਫ ਤੜਫਦਾ ਰਿਹਾ...ਤਿਲਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ... ਕੁੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ...!

ਉਧਰ ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਨੱਥੂ ਭਲਵਾਨ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ... ਉਹ ਥਾਹੇਂ ਮਰ ਗਿਆ...!...ਬੱਸ ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ... ਨੌਜੁਆਨ ਤੈਸ਼ 'ਚ ਆ ਗਏ...ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਗੇ... ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਚੋਂ ਕੱਢ ਰੇੜ੍ਹੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਅ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ... ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਲਾਸ਼ ਉੱਥੇ ਵਿਛਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ... ਕਹਿੰਦੇ "ਇਹ ਸਿੱਖ ਸਾਲੇ ਬਾਜ ਨਹੀਂ ਆਏ...?...ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਉਸਤਾਦ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੀ ਮਾਰ 'ਤਾ?... ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਜ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ...ਜਿੰਨੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰੀਆਂ, ਉੱਨੀਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਛਾਉਣੀਆਂ ਹਨ...!" ...ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ 'ਚ ਪੂਰੀ ਲਾਈਨ 'ਚ ਰੇਹੜੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ...ਔਰਤਾਂ ਵੈਣ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ...ਬੱਚੇ ਵਿਲਖ ਰਹੇ ਸਨ...ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਮਚ ਰਹੇ ਸਨ...! ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਮੁਹਤਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਧਰੇ ਦੇ ਧਰੇ ਰਹਿ ਗਏ...।...ਬਾਕੀ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਅੱਗ ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ..ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੁਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।...ਫੇਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸ਼ੂਟ-ਐਟ-ਸਾਈਟ ਦੇ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ...ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਰਾਹੀਂ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ...ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਮੁਸਾਫਰ ਵੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ..! ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਹ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ "ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ...!" ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਇਆ, "ਬੰਦ ਕਰੋ ਯਹ ਸਭ...ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ...!" ਪਰ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ !...ਲਗਾਤਾਰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ....ਤ੍ਰਿਲੋਕਪੁਰੀ 'ਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗੇ ਪਏ ਸਨ...ਬੱਤੀ ਬਲਾਕ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਸੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ...ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਰੀਬ 15 ਜਾਂ ਵੀਹ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ....ਪਰ ਮੇਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਪੁਰੀ 'ਚ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਗਿਣੀਆਂ ਸਨ...!...ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਮੁਰਦਾਖਾਨੇ 'ਚ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸੌ ਲਾਵਾਰਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ...ਇਕੱਲੇ ਭੋਗਲ 'ਚ ਹੀ ਕਰੀਬ ਸੌ ਟਰੱਕ ਸੜਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ...ਪੁਲੀਸ ਆਪਣੇ ਟੈਂਟਾਂ 'ਚ ਬੈਠੀ ਤਾਸ਼ ਖੇਲਦੀ ਦੇਖੀ ਗਈ.... ਆਸ਼ਰਮ ਪਹੁੰਚ ਜਦ ਫੌਜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ 'ਚ ਦੇਰ ਪੁਲੀਸ ਕਾਰਨ ਹੋਈ....!...ਮੇਰਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਜੋਸਫ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਗੀਤਾ ਕਾਲੋਨੀ ਤੋਂ ਪਰਤਿਆ ਸੀ... ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਦੇ ਇਕ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਵਾਇਰਲੈਸ ਰੂਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਦੀ ਖਬਰ ਹੀ ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ.... ਜੋਜ਼ਫ ਜਮਨਾ ਪੁਰੀ ਦੇ ਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ~ ਵੀ ਮਿਲਿਆ... ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਡੀਊਟੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ... ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਇਰਲੈਸ ਰੂਮ 'ਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਸੀ...ਜਿਥੋਂ ਜਿਥੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਉਥੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ...ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਸਵੈ-ਰਖਿਆ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ... ਉੱਥੇ ਤਰੀਕੇ ਦੱਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ...!...

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਕਰਫਿਊ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ! ...ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਣਾ ਸੀ !...ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀਆਂ ਪੁੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ । ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...! ...ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੋਸਤ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਉਸ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੁਆਹ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ... ਜਦ ਉਹ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੁਆਹ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਲ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਸਨ...ਕੁਝ ਅਧ-ਸੜੀਆਂ ਧੁਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ...ਹਵਾ 'ਚ ਬਦਬੂ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ...ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵੈਣਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਲਖਾਂ....ਦੇਖ-ਸੁਣ ਨਹੀ' ਸੀ ਹੋ ਰਹੀਆ ਉਸ ਤੋਂ....!...ਉਸੇ ਪਲ ਉਥੇ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੀ ਇਕ ਗੱਡੀ ਆਣ ਰੁਕੀ... ਹੁਕਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਮਾਂਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਸੁਆਹ ਨੂੰ ਕੂੜਾ ਸਮਝ ਹੂੰਝ ਕੇ ਮੋਟਰ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ...! ਝਾੜੂ ਮਾਰਨ ਪਿਛੋਂ ਪੂਰੀ ਥਾਂ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ...ਮਗਰੋਂ ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਉਹ ਗੱਡੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਈ !....ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੁਆਹ ਹੋਈਆਂ ਸਨ...ਹੁਣ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਐਨ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਸੀ...ਜਿਵੇਂ ਉਥੇ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ...!...ਨੱਥੂ ਭਲਵਾਨ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ...

ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਜ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਸੀ...! ...ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਤੇ ਕੋਈ ਕੁਝ..! ਫਰ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ...! ਥਾਂ ਥਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਖੰਬਰਾਂ ਸਨ...! ਲੁੱਟਮਾਰ...ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਭਾਂਬੜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ...! ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਕਈ ਥਾਈਂ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ...! ਸੰਦੀਪ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੇਲ ਨਗਰ 'ਚ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਗਰੁੱਪ ਕੈਪਟਨ ਜਿਸ ਨੂੰ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਬਹਾਦਰੀ ਲਈ ਮਹਾਵੀਰ ਚੱਕਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ...ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਖਸ਼ਿਆ.ਗਿਆ..ਤੇ ਜਦ ਉਸ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਉਹਦੇ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਉਹਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ...!...ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਪੁਰੀ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਪਰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...ਇੰਦਰਪੁਰੀ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿਹਦੇ ਕਿਹਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ...ਉਹ ਸਭ ਦਸ ਰਹੇ ਸਨ...!...ਮੰਗੋਲਪੁਰੀ ਤੋਂ ਆਏ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰਫਿਊ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਹਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ...! ਸਭ ਕੁਝ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ...! ਕਰਫਿਊ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਵਾਲੀ ਥਾਂਹ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਤਸਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢਿੱਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ...! ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗੋਲਪੁਰੀ 'ਚ ਇਕ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਭੀੜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲੂਸ ਕਢ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜਾਨਵਰ ਹੋਵੇ...! ਜਲੂਸ ਕੱਢਦੇ-ਕੱਢਦੇ ਉਹ ਲੋਕ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੀਤਾ ਕਾਲੋਨੀ ਲੈ ਗਏ...ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿਤਾ ।...ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ ਬੈਠਾ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ !..ਤੇ ਅਖੀਰ ਉਹ ਉਠ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਉਧਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਇੰਦਰਾ ਗਾਧੀ ਦੀ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ...ਅੱਗ ਦੀਆ ਲਪਟਾਂ ਉਪਰ ਅਸਮਾਨ ਵਲ ਜਾ ਰਹੀਆ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਪਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ...ਔਰਤਾਂ...ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ...ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਤਮਾਵਾਂ ਲਿਪਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਵੀ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਡਾ ਤੋਰਾ ਫੇਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡਾ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਏਅਰ ਫੋਰਸ 'ਚ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਘਰ ਹੀ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚੀ। ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਘਰ ਤੀਕ ਜਗ੍ਹਾ ਭਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਤ੍ਰਿਕਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਉਹ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਚੁਕ ਤੁਰਨ ਲਗੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਵਾਂਗ ਸਹਿ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਤੁਸੀਂ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਆਏ ਹੋ, ਮੈਡਮ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ?..." ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਫੌਜੀ ਵਲ ਏਦਾਂ ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੜਾ ਖੜੋਤੇ ਨੂੰ ਹੀ ਖਾ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣੇ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ !" ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਚਿਟੇ ਕੁੜਤੇ ਪਜਾਮੇ ਪਾਈ ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠ ਚਲੇ ਗਏ, ਤੇ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਤਕ ਇੰਝ ਸੁੰਨ ਖੜਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਸੁਆਲ ਪੁਛ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਆਈ ਐਨ ਐਸ ਮਾਰਕੀਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ, ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਉਥੇ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਦਿਸਣ ਲਗ ਪਏ। ਉਹ ਫੌਜੀ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਗਰੋਂ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਫੋਟੋ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਪਹਿਚਾਣਿਆਂ ਕਿ ਉਹ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਅਮਰੀਕ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਹ ਉਹੋ ਅੱਗ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਅੱਗਾਂ ਲਗਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ।...ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦੇਹ-ਸੰਸਕਾਰ ਮਗਰੋਂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਪੁੱਛਣ ਆਏ। ਹਰ ਦੋਸਤ ਖੈਰ-ਸੁੱਖ ਮੰਗਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਠਾਕ ਦੇਖ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵਾਪਰਿਆ ਉਹ ਦਿੱਲ ਹਿਲਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।...ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖੱਤਰੀ ਆਇਆ। ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਵਿਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ। ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਵਿਚ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤਨੇਜਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਖੂਭ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੀਤੀਆ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਰਦੀ ਪਾਕੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਾਇਦਾ ਵੀ। ਕਸਾਨ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕਯ ਲਗ ਪਏ ਕਿ ਲੀਸ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੀ ਕਰਨ ਆਈ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਖੱਤਰੀ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਰੁਹਬ ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ।

ਮਗਰੋਂ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਮਹਾਜਨ ਆਇਆ। ਉਸ ਮੇਰੇ ਇਕ ਬਹੋਤ ਹੀ ਪੁਰਅਣੇ ਦੋਸਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸੁਣਾਈ। ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਦਿੱਲ ਤਾਂ ਦਹਿਲਿਆ ਹੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਤ੍ਰਿਪ ਤ੍ਰਿਪ ਚੋਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।...ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਗਰ 'ਚ ਇਸ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਮਹਾਜਨ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਕਿਤਾਬਾ ਛਾਪਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਲਾਗੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਕਿਤਾਬਾ ਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਛਾਪਣ ਦੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਨਾਂਅ ਦੀ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਸੀ। "ਨਾਗਮਣੀ" ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਉਹੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸੇ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ, ਭਰਾ, ਭਾਣਜੇ, ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਲਗਭਗ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਸਨ !... ਭਾਵੇਂ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਸੀ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਖੂਬ ਦੋਸਤ ਸਨ !... ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਬਣਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ! ਉਹ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਦੀ ਸਪੀਡ 'ਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਦੇ... ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਉਂਦੇ... ਕਦੇ ਕੋਈ ਜਿੱਤਦਾ... ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ...! ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ "ਧੂਤਾ" ਕਹਿਕੇ ਛੇੜਦਾ..."ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ?... ਇਹ ਤਾਂ ਧੂਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ...! ਅਕਲ ਤਾਂ ਇਹ ਉਤੇ ਹੀ ਗਹਿਣੇ ਪਾ ਆਏ ਸੀ...!"...ਅਗੋਂ ਬਲਵੰਤ ਵੀ ਘੱਟ ਨਾ ਕਰਦਾ, "ਹਿੰਦੂ ਤਾਂ ਡਰਾਕਲ ਕੌਮ ਹੈ...!.. ਮਾੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...ਉਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ...!"...ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕਰਾਰ ਚਲਦੀ... ਪਰ ਮੁਹੱਬਤ 'ਚ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਾ ਆਉਂਦੀ...! ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਬਾਂਹ ਬਣ ਖੜ੍ਹਦੇ... ਕਈ ਵੇਰ ਕਈ ਮੁਸੀਬਤਾਂ 'ਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਏ ਸਨ ਉਹ...!...ਉਧਰ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ ਕਿ „ਹੁਣ ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ...! ਕਰਫਿਊ ਵੀ ਹਟ ਗਿਆ...! ਉਹ ਘਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ..!" ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਨੇਮਗਰੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਹੋਰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਨਾ ਮੰਨਿਆ..। ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਬਹੁਤ ਰੋਇਆ ਸੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ। ਕਹਿੰਦਾ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਤੁਰ ਪਏ...! ਹਾਲੇ ਅੱਧ 'ਚ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਦੇਖ ਉਥੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਇਕ ਮਿਲਟਰੀ ਟਰੱਕ ਰੁਕਿਆ...! ਉਸ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਉਤਰੇ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ..."ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹੋ ?...ਹਾਲੇ ਖਤਰਾ ਹੈ...! ਆਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ...!"...ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਕਹਿੰਦਾ ਬਲਵੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਹਿਮਿਆ ਪਰ ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਗਿਆ...! ਫਰ ਹਾਲੇ ਉਹ ਟਰੱਕ ਵਲ ਵਧੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਉਹਦੇ 'ਚੋਂ ਕਈ ਹੋਰ ਦੰਗਾਈ ਨਿਕਲ ਆਏ...! ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਅੱਗਾਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ...! ਮੌਕਾ ਦੇਖ ਬਲਵੰਤ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਹਰਮੀਤ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ...ਉਹ ਉਂਜ ਵੀ ਪਤਲਾ ਤੇ ਫੁਰਤੀਲਾ ਸੀ...ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲੀਆਂ 'ਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਘਰ ਅੰਦਰ ਵੜ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤੋਂ ਲੁਕ ਗਿਆ...! ਦੰਗਾਈ ਵੀ ਲੱਭਦੇ ਲੱਭਦੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ...! ਹਾਲੇ ਉਹ ਹਰਮੀਤ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹੀ ਇਕ ਬੁੜ੍ਹੀ ਨੇ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਛੁਪਿਆ ਹੈ...! ਦੰਗਾਈਆਂ ਉਹਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਢ ਉਥੇ ਹੀ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ...!

ਐੱਸ ਬਲਵੰਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ 'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਲੇਖ

'ਦੇਸ਼ ਦੁਆਬਾ'
'ਅੰਬੇਦਕਰ ਟਾਈਮਜ਼'
ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ:
www.deshdoaba.com
www.ambedkartimes.com

KB USED AUTO SALES

8655 B Monterey Street Gilroy, CA 95020

Kashmiri Bhatia,
Dealer/Broker
408-848-2365

50% OFF WARRANTY
with Qualifying Car Purchase

IN HOUSE
FINANCING AVALIABLE
www. kbusedautosales.com

ਅਸੀਂ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਲੋਨ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Kashmiri Bhatia & his wife

K&K AUTO REPAIR and Car Wash

63 Muckelemi St
San Juan Bautista 95045

Kashmiri Bhatia (Owner)
831-623-4702

20% OFF LABOUR
on your next qualifying service

Car Care You Can Trust

CORNING ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ

AAA Truck Wash, Tire, and Lube

* We Carry New and Used Tires All Major Brands
* Smart Way Tires Available
* Used Tires Start From & 135
* Old Change $ 189 + Tax
* We also do truck and car washing and waxing
* Friendly and Professional Staff
* We offer truck and car detailing

AAA TRUCKWASH
Sign of Excellence

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਸੇਲ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਰਿਜਸਟੋਨ ਸਟੇਅਰਿੰਗ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਸੇਲ ਲਗਾਈ ਹੈ
ਬਰਿਜਸਟੋਨ 283 (ਦੋ ਟਾਇਰ) $1149
ਚਾਈਨੀਜ਼ 749 (ਦੋ ਟਾਇਰ) $749

Call:
530-824-5134

ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਸੇਲ

ਇਕ ਵਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ

Used Tires American Brand	$99 + Labor
Recap Truck Tire	$ 249 + Labor
Recap Trailar Tires and Kind	$ 199 + Labor

LUCAS OIL LUCAS INJECTOR CLEANER $28.99

NEW & USED
TIRES
WASH, LUBE, BRAKES

Call:
650-642-0697

3525 Highway 99, West Corning, CA 96021
Across the Street from TA Truck Stop